

STRATEGIA DE DEZVOLTARE GENERALĂ
BAZATĂ PE COMUNITATE A COMUNEI
LUETA
2023-2030

ELABORATOR: GIORGIO19 PROJECT C&M SRL
COMANDAT DE: COMUNA LUETA

Elaborat de:

GIORGIO19 PROJECT C&M S.R.L.

CUI: 43051580, Nr. înreg. în Reg. Com.: J26/1168/2020

Manager proiect: Gáspár György – economist, expert dezvoltare rurală

Specialist coordonator: Dr. Ilyés Ferenc - economist, expert în dezvoltarea teritorială și educație

Autori:

Dr. Ilyés Ferenc - economist, expert în dezvoltarea teritorială și educație

Veres Hanga-Katalin – sociolog-economist

Bákai Magdolna – expert în domeniul ONG, manager proiect

Péter Emőke – expert în domeniul turistic și dezvoltare rurală

Török Imre – expert în economia afacerilor, facilitator de dezvoltare

comunitară

Foto: András Tamás

Cuprins

Introducere și rezumat strategic.....	4
Analiza vechii strategii	6
1. Caracterizarea generală a comunei Lueta**	9
1.1. Așezarea comunei și caracteristicile topografice generale.....	9
1.2 Hidrografia comunei Lueta	10
1.3 Mediul natural și biodiversitatea	10
Ape de suprafață:.....	10
1.3.1 Zone ocrotite.....	11
1.4 Așezarea geografică a comunei	11
2. Analiză socială și infrastructurală, caracteristic urbanistice	12
2.1. Componenta populației și evoluția ei în timp.....	12
2.2 Circulația, serviciul public și protecția mediului	16
2.2.1 Analiza infrastructurii de circulație	16
2.2.2 Analiza utilităților și serviciilor publice.....	17
2.2.3 Gestionarea deșeurilor	18
2.3 Cultură, identitate locală, divertisment	18
2.3.1 Infrastructura culturală și de divertisment	18
2.3.2 Viața religioasă.....	20
2.4 Infrastructura de învățământ, socială și de sănătate	21
2.4.1 Învățământ	21
2.4.2 Infrastructura și serviciile sociale.....	22
2.4.3 Sănătate	23
2.5 Caracteristic urbanistice	23
3. Kö Prezentare administrativă și economică.....	25
1.1 Prezentare administrativă.....	25
3.2. Prezentare economică	27
3.2.2 Ocuparea forței de muncă, șomaj și ajutor social	30
3.3.1 Analiza agriculturii.....	32
3.4.1 Composesorat	35
3.5 TURISMUL	35
3.5.1 Atracțiile turistice:.....	38
2. Rezumatul interviurilor în profunzime și discuțiilor focus-grup.....	40
2.1 Rezumarea și evaluarea ideilor interviurilor în profunzime	40

4.2 Evaluarea rezultatelor sondajelor focus-grup.....	44
5. Analiza deseneleor copiilor	54
6 Prezentarea rezultatelor cercetării cu chestionar	55
Eșantionul	55
Domiciliul	57
Activitatea pe piața muncii	60
Valori în localitate	64
Probleme.....	67
Relație și colaborare cu așezări învecinate	71
Băile Chirui, valea Vărghiș.....	73
6.1 Rezumat	75
7. Analiza SWOT	79
8. Viziune și axe de dezvoltare.....	82
8.1 Portofoliu de proiecte aferente axelor prioritare	84
LISTĂ BIBLIOGRAFICĂ.....	126

Introducere și rezumat strategic

Studiul de dezvoltare a unei localități este, în primul rând, un instrument de management pentru a ajuta la luarea deciziilor, autorii documentului efectuând diverse analize ale localității. Se speră că lucrarea va servi ca un instrument frecvent utilizat pentru a ajuta liderii în pregătirea luării deciziilor. Aceste analize pot fi efectuate prin diferite metode, dar, în orice caz, pe lângă analiza materialului deja existent, ar trebui să se bazeze pe opiniile persoanelor care locuiesc în unitatea administrativă în cauză.

Având în vedere această abordare de planificare la nivel comunitar, a elaborat grupul de experți metodologia pentru strategie. În prima rundă, au fost utilizate metode de cercetare calitativă pentru a identifica nevoile comunității. În această fază, au fost realizate interviuri structurate exploratorii cu personaje influente ale comunității și cu șefii de instituții, urmate de discuții focus-grup. Pe baza acestor interviuri, a fost pregătit acel chestionar care a fost completat de 220 de persoane. În plus pe lângă aceste metode, au fost analizate date statistice și alte documente deja existente.

Un aspect interesant al procesului de colectare a datelor strategice a fost implicarea elevilor din școlile locale în colectarea informațiilor, printr-un concurs de lucrări literare și desene despre cum văd ei viitorul comunei Lueta. Aceste lucrări au fost jurizate și expuse cu ocazia Zilei Copilului.

După mai mult de 20 de întâlniri față în față (aproape 100 de persoane) și cu ajutorul informațiilor deja adunate, grupul de experți a construit strategia pe care o aveți acum în mâini, bazată pe **resurse endogene** și ținând cont de resursele disponibile prin **sistemele de concurs**, și care a fost adoptată de consiliul local după ce a fost prezentată publicului și au fost înglobate propunerile.

Utilizarea acestei strategii este propusă pentru dezvoltarea mai multor grupuri de interese și, prin urmare, acest capitol oferă, de asemenea, un scurt rezumat pentru cei care doresc să aibă o scurtă prezentare generală a principalelor constatări și concluzii ale acestei lucrări. Pentru a coordona activitatea strategică, propunem înființarea unui **Consiliu Strategic Local (CSL)** care să coordoneze și să monitorizeze punerea în aplicare a îmbunătățirilor. Pe lângă reprezentanții administrației locale, propunem să se includă în acest grup de lucru și parteneri cheie locali care au o imagine de ansamblu a sarcinilor și sunt strategii în domeniu.

Strategia comunei Lueta 2022-2032 este împărțită în mai multe capitole majore, care conțin următoarele teme:

- relația dintre strategia care urmează să fie pusă în aplicare și programele și proiectele din strategia anterioară 2012-2022;
- evaluarea strategică generală a comunei, legăturile sale de geografie economică cu factorii regionali;
- planificare și metodologie strategică;
- stabilirea și formularea unei viziuni;
- formularea cadrului strategic;
- planificarea operațională, proiectarea axelor;
- elaborarea de proiecte și fișe de proiect.

Rezultatele sondajelor empirice și-au confirmat practic reciproc constatările, ceea ce înseamnă că aceste constatări sunt faptice. Constatările care pot fi formulate după interviurile în profunzime și sondajul și analiza focus-grupurilor:

"Comunitatea din Lueta dorește să pornească pe calea unei dezvoltări sociale moderne, cu cel mai mare respect pentru tradiții și valori."

Pentru realizarea acestora se pot identifica seturile de instrumente:

- programe de sprijinire a nevoii de ordine, care se reflectă, de asemenea, în gestionarea așezărilor și în coeziunea comunitară;
- programele pentru tineret ar trebui să fie o prioritate în dezvoltarea comunitară;
- este nevoie de crearea de programe de dezvoltare economică pentru a valorifica la o valoare ridicată economia și bunurile naturale existente.

Pe baza analizei rezultatelor chestionarului se pot formula următoarele propuneri de dezvoltare:

- Lipsa locurilor de muncă reprezintă una dintre cele mai mari probleme, iar două treimi dintre angajați fac naveta, astfel ar fi important să se creeze locuri de muncă în comună, pentru ca să rămână acasă tot mai mulți oameni, de asemenea, găsirea unui loc de muncă la nivel local ar îmbunătăți și prosperarea de zi cu zi. Sprijinirea înființării de noi întreprinderi sau cooperative de către Consiliul Local ar stimula acest fenomen.
- Organizarea și asigurarea programelor de formare continuă și recalificare.
- În cazul în care crearea locurilor de muncă și recalificarea nu pot fi rezolvate, facilitarea navetei cu ajutorul transportului public.
- Protecția mediului natural, care reprezintă una dintre cele mai importante valori pentru locuitorii așezării.
- Trebuie îmbunătățită rețeaua întreprinderilor în domeniul alimentației publice, serviciile de îngrijire a sănătății, asigurarea facilităților sportive și crearea de oportunități de calitate pentru posibilitățile de recreere.
- Creșterea spațiilor verzi, înființarea de parcuri și locuri de joacă.
- Construcția rețelei de apă și canalizare.
- Modernizarea rețelei de drumuri comunale. Construirea de trotuare și a pistelor pentru biciclete.
- Crearea de parcări.
- Eliberarea spațiilor publice. Crearea unor spații de depozitare pentru cei care nu-și pot păstra în curte mașinile agricole, lemnele de foc, materialele de construcție etc.
- Crearea de facilități sportive.
- Salvarea și renovarea caselor și clădirilor vechi de valoare.
- Formarea unei imagini unitare a așezării, reglementarea legală a construcțiilor.
- Căutarea oportunităților de cooperare, stabilirea parteneriatelor cu localitățile din împrejurime.
- Reabilitarea Băii Chirui. Căutarea unor investitori pentru renovarea băii, taberei, a școlii.
- Eliminarea dificultăților de circulație (lărgirea drumului, tăierea tufișurilor etc.).
- În Valea Vârghișului repararea rețelei de drumuri (asfaltare, poduri), reglementarea legală a construcțiilor, recuperarea daunelor produse de animalele sălbatice etc.

Viziunea **"Lueta, o așezare rurală care își păstrează valorile, dar își reinnoiește modul de viață, în care resursele naturale susțin în mod sustenabil dezvoltarea economică locală, în care tinerii sunt proactivi, iar generația mai în vârstă este implicată mai dinamic în viața comunității"** s-a născut în urma unei consultări largi a comunității, care sperăm să implice nu doar Consiliul Local, ci și locuitorii așezării, individual, instituțional sau prin diverse grupuri și ONG-uri.

În consecință, strategia generală de dezvoltare a comunei Lueta pentru perioada 2022-2032 se bazează pe următoarele axe și consideră importante de dezvoltat următoarele elemente:

1. **Îmbunătățirea calității vieții și susținerea culturii:** managementul local, dezvoltarea infrastructurii, spații de agrement și comunitare, servicii de sănătate, formarea imaginii satului, circulație, ordine, comunicare internă și externă, administrarea și dezvoltarea instituțiilor de cultură, bisericești și educaționale, managementul situațiilor de urgență, conservarea tradițiilor, Lueta în spațiul digital, comunicare intergenerațională, mentorare.

2. **Lansarea de programe de dezvoltare economică:** resurse naturale, condiții structurale și geografice (DN 13A), dezvoltarea întreprinderilor existente și crearea de noi întreprinderi, utilizarea și dezvoltarea competențelor profesionale ale forței de muncă locale, crearea de produse și piețe locale, crearea unui organism reprezentativ pentru agenții economici, creșterea implicării sociale a agenților economici, utilizarea capitalului de contact al imigranților, dezvoltarea turismului.

3. **Întărirea rolului și viziunii de viitor a tinerilor:** înființarea unui program de incubare rurală, oferirea de alternative de petrecere a timpului liber, crearea de spații comunitare pentru tineri, promovarea mediului local, promovarea valorilor și culturii locale, tabere pentru tinerii plecați, valori locale - stil de viață global, întărirea de asumare a responsabilității și a spiritului de inițiativă a tinerilor, comunicare digitală, "formare duală" rurală.

Pentru dezvoltare axelor, am formulat aproape 40 de proiecte pentru care am elaborat fișe de proiect pentru a le susține. Aceste fișe de proiect conțin informații de bază privind prezentarea problemei, prioritățile, persoanele responsabile de punerea în aplicare, partenerii care pot fi implicați și costul estimat.

Prin întocmirea fișelor de proiect, dorim să oferim **CSL** un instrument practic pentru a utiliza, grupa, comunica și reevalua aceste proiecte în funcție de scopul urmărit. Proiectele prezentate se bazează pe posibilitățile prezentului, în fiecare an pot fi adăugate proiecte noi și pot fi eliminate proiecte vechi, utilizarea instrumentului este flexibil.

Analiza vechii strategii

Este necesar să se analizeze strategia anterioară a unei localități înainte de a pregăti una nouă, pentru a face un bilanț al realizărilor și pentru a examina planurile care nu au fost puse în aplicare, fie și numai pentru a determina dacă vor fi puse în aplicare sau abandonate în viitor. Documentul de dezvoltare anterior pentru comuna Lueta a fost finalizat în 2017 și a stabilit cinci obiective operaționale:

I. Îmbunătățirea condițiilor de viață comunitară și individuală

II. Dezvoltarea competitivității agriculturii și a întreprinderilor mici și mijlocii

III. Menținerea și consolidarea incluziunii sociale

IV. Protejarea mediului, promovarea utilizării eficiente a resurselor, și adaptarea la schimbările climatice în prevenirea și gestionarea riscurilor

V. Menținerea și consolidarea eficienței vieții comunitare.

Primul obiectiv operațional: În contextul îmbunătățirii condițiilor de viață ale comunității și ale indivizilor, sunt identificate o serie de proiecte care sunt deja finalizate sau aproape de finalizare, dar unele sunt abia la început. În grupul de proiecte finalizate sau în curs de finalizare se numără modernizarea drumurilor din localitate, 13 km au fost modernizate, reprezentând o proporție semnificativă din drumurile din comună, dar fără trotuare, care trebuie să fie realizate în viitor. În ultimii ani au fost modernizați peste 4 km de drumuri de câmp și forestiere, în special cele care deservește zonele agricole din apropierea Luetei, care reprezintă o mică parte din cei aproximativ 150 km de drumuri de câmp și forestiere care vor necesita investiții și în viitor.

În prezent, se construiește o rețea centrală de apă potabilă, la care sunt conectate 40% din gospodării, iar în viitorul apropiat sunt necesare investiții suplimentare și în acest domeniu. Un proces investițional de peste 20 de ani s-a încheiat în 2018, când sistemul de canalizare din localitate a fost în mare parte finalizată. Acest proiect se află în prezent în curs de aprobare, dar este deja clar că va fi nevoie de o nouă stație de epurare, deoarece cea actuală nu va face față. Această investiție va afecta în primul rând satul Lueta, dar cătunele Chirui și Selters nu au un sistem de canalizare. În anii următori se are în vedere instalarea unor sisteme alternative de epurare, dar această tehnologie ar putea fi o soluție fezabilă și pentru alte gospodării fără canalizare. Nu s-a reușit până acum a construi locuri de joacă, dar comuna ar dori să facă progrese în acest domeniu în viitorul apropiat, cu scopul de a crea locuri de joacă în mai multe părți ale localității, atât în aer liber, cât și în interior.

Crearea unui parc de agrement conceput în scop educativ nu a fost realizată în perioada trecută, dar Consiliul Local consideră importantă implementarea unei astfel de investiții în viitor, dacă este posibilă atragerea de fonduri externe în acest domeniu, deoarece intenționează să dezvolte turismul. Nu au existat programe de protecție a valorilor arhitecturale, dar cu implicarea finanțatorilor externi s-a finalizat și modernizat imaginea exterioară mai multor clădiri private de locuit. Terenurile de fotbal din perimetrul școlii au fost modernizate, iar astăzi deservește educația și pe cei care doresc să facă sport un teren modern cu iarbă artificială. Va fi depusă o propunere de modernizare a vestiarului Gerőkert, dar Consiliul Local dorește în continuare să facă investiții în dezvoltarea sălilor multimedia și în domeniul IT la instituțiile de învățământ.

Dacă examinăm toate cele cinci obiective operaționale, constatăm că majoritatea investițiilor au fost realizate în primul rând în cadrul primului obiectiv operațional.

Al doilea obiectiv operațional: În perioada anterioară nu au existat acțiuni remarcabile inițiate de administrația locală în domeniul dezvoltării competitivității agriculturii și a competitivității micilor afaceri. Este legat de acest obiectiv faptul că anual se primesc cel puțin 30 de solicitări legate de daune cauzate de vânat, precum și că este în derulare înregistrarea funciară a suprafețelor agricole. Analizând acest obiectiv, Consiliul Local a precizat că după finalizarea investițiilor actuale, comuna trebuie să se concentreze în primul rând pe dezvoltarea turismului și a micilor afaceri.

Al treilea obiectiv operațional: Investiții și acțiuni în domeniul menținerii și consolidării incluziunii sociale. Bucătăria socială a fost modernizată din fonduri din concurs, în cadrul cărora s-a făcut și o investiție într-o sursă de energie regenerabilă, datorită căreia localitatea poate reduce costurile de funcționare ale instituției. Cele formulate în acest obiectiv sunt actuale și astăzi, extinderea serviciilor sociale este justificată și de îmbătrânirea așezării.

Al patrulea obiectiv operațional: În contextul protejării mediului, al promovării eficienței resurselor, al adaptării la schimbările climatice și al prevenirii riscurilor, a fost începută colectarea selectivă a

deșeurii, cel colectat selectiv se colectează în zilele de marți de dinaintea zilelor de colectare a deșeurii. În cadrul școlii din inițiativă proprie, se face educație de conștientizare ecologică, dar ar fi necesară și educația localnicilor. Nu s-au făcut investiții premeditate legate de dezastre naturale, dar pentru a elimina pagubele produse de inundații și pentru a preveni pagube viitoare, malul pârâului Köves a fost consolidat printr-o investiție de peste 1.000.000 de lei.

Obiectivul operațional 5: În 2018, pentru menținerea și creșterea eficienței vieții comunitare localitatea a contribuit la investițiile din jurul Școlii Populare, iar în 2022, după mulți ani de absență, a organizat Ziua Comunei. Este important de remarcat că ultima perioadă nu a fost foarte favorabilă acestui tip de activitate, evenimentele din lume împiedicând mai degrabă, evenimentele vieții sociale, în loc să o ajute. În perioada următoare, ar fi important să fie dezvoltate serviciile de sănătate, fie prin construirea unui centru de sănătate, fie prin introducerea de noi servicii. Nu ar trebui să se neglijeze faptul că în trecut s-au făcut îmbunătățiri în domeniul serviciilor de permanență, dar că sunt necesare investiții suplimentare.

Dacă rezumăm pe scurt ceea ce s-a făcut în contextul strategiei, putem spune că în ultimii ani s-au făcut multe investiții în cadrul strategiei, dar acestea au fost în primul rând investiții fizice, punându-se mai puțin accent pe dezvoltarea spiritului și a întreprinderilor.

1. Caracterizarea generală a comunei Lueta**

1.1. Așezarea comunei și caracteristicile topografice generale

Văile Homorodului Mic și Mare din partea de sud-vest a județului Harghita au bogății naturale deosebite. Din suprafața totală a județului zona aceasta cuprinde 560 km², cu șase unități administrative, după cum urmează: în valea Homorodului Mic se află localitățile Căpîlnița, Vlăhița, Lueta și Ocland, iar în valea Homorodului Mare se află comuna Mărtiniș.

Așezarea comunei Lueta în județul Harghita

Comuna Lueta se află la poalele vestice ale Munților Harghita, în valea pârâului Homorodul Mic, la o altitudine de 600-700 de metri. Dealurile și platourile din jurul satului se ridică la doar 100-200 m deasupra satului, astfel că în partea de sud-vest și nord-vest se ridică platourile vulcanice Várhegy (836 m), Domokos-hegye (838 m), Láz-tető (856 m) și Pokolláz (875 m). În partea de est, platourile Kőgyakra-teteje (731 m), Hosszúmocvár (840 m), Paplása (816 m), Hegy (807 m), Órhegy (802 m), Bánya-tető (857 m) și Vargyasláza protejează satul de vânturi puternice și furtuni. Dealurile mai joase - Latamás 706 m, Senye 664 m, Pósz 722 m, Csúf 707 m - înconjoară satul ca niște bastioane.

Comuna este o așezare răsfirată nestructurată, adică casele sunt construite haotic una lângă alta, parcelele și casele sunt de formă neregulată, cu străzi foarte înguste și pline de curbe, fără un sistem bine stabilit. Excepție fac cele două părți ale localității care s-au format după alunecările de teren din 1913 și 1970, care au conferit noii părți a comunei o structură bine planificată și organizată.

1.2 Hidrografia comunei Lueta

Toate sursele de apă care traversează sau provin din localitate fac parte din bazinul hidrografic al râului Olt. Homorodul Mic, care traversează comuna, este alimentat de un număr mare de izvoare reci, care sunt o caracteristică a părții de munte Piatra Altarului. În comună există peste 45 de izvoare minerale, care sunt dovezi ale activității vulcanice din trecut. Dintre mineralele din subsol, limonitul, sideritul, sarea, andezitul și bazaltul sunt încă abundente.

1.3 Mediul natural și biodiversitatea

Compoziția vegetației este determinată de poziția pe longitudinea și latitudinea geografică a comunei, de condițiile climatice și topografice, la care se adaugă alte caracteristici locale, cum ar fi rețeaua hidrografică, tipul de sol, substratul geologic și activitățile economice. Comuna este foarte bogată în păduri și pășuni. Pădurile sunt caracterizate de molid, fag și stejar, cu o faună bogată.

Solul este bogat: depozite naturale de minereuri de fier și neferoase, sare, lignit, gaz metan, caolin, aragonit și bazalt. În construcții se folosesc multe resurse minerale locale: andezit, argilă, dolomită, nisip, pietriș. Datorită originii sale vulcanice, zona este bogată în depozite de sulf și dioxid de carbon, care sunt folosite și în scopuri medicinale, precum și în ape termale, saline și minerale.

Lista surselor de apă minerală înregistrate la Institutul Național de Statistică (INS) este următoarea:

- Băile Chirui (comuna Lueta): cod INS: 84629 - Izvorul principal, Pictor, Rebeka, izvorul din curtea casei de oaspeți a compozitorului.
- Băile Selters (comuna Lueta): cod INS: 84629 - fântâna Dellő, Băile de sare, Nádasszéki, Tókos, Perla Harghitei, izvorul de la ferma Orbán.
- Lueta: cod INS: 84629 - Puț de slănic
- Minele Lueta (comuna Lueta): cod NSH: 84629 - Izvorul minier Lueta, Kúpüs (fântâna Ladók).

Ape de suprafață:

Pârâul Homorodul Mic este un afluent al râului Homorod, izvorul său este situat în apropierea vârfului Fagul Rotund (Falbükk), la 1.106 m, în Munții Harghita, străbate județele Harghita și Brașov și traversează localitățile Căpâlnița, Lueta, Merești, Crăciunel, Ocland, Satu Nou, Jimbor, Mercheașa și Homorod.

Din nefericire, cursurile de apă din comună sunt poluate, atât de sursele menajere, cât și de fecalele de animale care pătrund în cursurile de apă. Apa de suprafață poluată se infiltrează în apele subterane și contaminează sursele de apă potabilă.

Datorită zonelor împădurite mari și a absenței poluanților, aerul este curat, iar microclimatul unor microregiuni, cum ar fi văile Homorod și Vârghiș, este deosebit de favorabil pentru cure de aer.

Din punct de vedere floristic, vegetația este bogată și variată, fiind prezentă o gamă completă de biotopuri, de la câmpia alpină până la câmpia inundabilă joasă a râurilor. O suprafață semnificativă este acoperită de păduri, cele mai comune fiind pinul, fagul și stejarul, precum și diverse specii de

conifere. Pe pantele stâncoase ale defileului s-a dezvoltat o floră tipică zonelor carstice de altitudine medie din Europa Centrală și de Sud-Est. În pădurile mixte, unde se găsește și molidul, există luminișuri cu o floră variată, inclusiv câteva specii protejate, cum ar fi bulbucul de munte (*Trollius europaeus*), crinul de pădure (*Lilium martagon*) și tulichina lupului (*Daphne mezereum*) leurdă (*Allium ursinum*), stânjenel (*Iris germanica*), săbiuța (*Gladiolus imbricatus*), garofiță (*Dianthus serotinus*), liliacul (*Syringa vulgaris*), lăptocul-oii (*Telekia speciosa*) și tisa (*Taxus baccata*).

1.3.1 Zone ocrotite

Mlaștina Dumbrava Harghitei, arie botanică protejată - 1,18 ha, cod european: 184036. este situată la vest de Miercurea Ciuc, la sud de DN13A și la nord-est de stațiunea balneară Chirui. Se întinde pe o suprafață de 1,18 ha și a fost inclusă pe lista rezervațiilor botanice încă din 1980. Mlaștina are o lungime de 120 m și o lățime de 50 m și este alimentată de izvoare minerale bogate în fier. Efectele vindecătoare și benefice ale acestei ape au fost descoperite cu mult timp în urmă, iar la marginea mlaștinii a fost săpată o mică baie.

În mlaștină se găsesc plante cum ar fi: ochii șoricelului (*Saxifraga hirculus*), *Paludella squarrosa* tipică zonelor subarctice (care se găsește doar în trei locuri din țară), și roua cerului (*Drosera rotundifolia*).

Rezervația botanică Poiana Narciselor - 16,16 ha, cod european: 183515. Este situată în imediata vecinătate a drumului județean DJ132, care leagă comuna de drumul DN13A. Narcisa de munte (*Narcissus stellaris*), cunoscută popular sub numele de kákvirág, apare în mod compact în această zonă (150-200 de tulpini/m²).

Se află și pe teritoriul administrativ al comunei Lueta aria de protecție specială avifaunistică Dealurile Homoroadelor Natura 2000 – cod ROSPA0027, care se întinde pe o suprafață de 37 093 de hectare. Această rezervație naturală atinge următoarele localități:

Județul Brașov: Augustin 5%, Cața 19%, Homorod 40%, Ormeniș,

Județul Covasna: Baraolt 29%, Brăduț <1%, Vârghiș 90%,

Județul Harghita: Lueta 4%, Merești 55%, Sânmartin 38%, Ocland 70%.

Coordonatele geografice ale zonei Dealurile Homoroadelor sunt: latitudine 46° 9' 34' N, longitudine 25° 31' 39' E. Altitudinea medie este de 645 m, cea mai mare altitudine este de 1005 m, iar cea mai mică este de 442 m deasupra nivelului mării.

1.4 Așezarea geografică a comunei

Comuna Lueta este situat la 34 km de Odorheiu Secuiesc și la 37 km de Miercurea Ciuc. În localitate se poate ajunge din mai multe direcții: dinspre Vlăhița din drumul național 13A pe drumul județean DJ132, de pe drumul comunal DC 29 care leagă centrul satului înspre Piatra Colibei pe DN 13A, pe drumul județean DJ 137; sau dinspre Feliceni, respectiv Sânmartin pe drumurile comunale DC 131 și DC 132A.

* *Primul capitol este preluat din Strategia de dezvoltare locală 2016-2020 a comunei Lueta.

2. Analiză socială și infrastructurală, caracteristici urbanistice

2.1. Componenta populației și evoluția ei în timp

Pentru analiza demografică a comunei am luat în considerare datele Biroului Național de Statistică. Dacă ne uităm la datele din perioada 1992-2021, putem observa clar scăderea nr. populației din Lueta. După cum arată figura de mai jos, populația se află într-o tendință descendentă. Conform datelor Biroului de Statistică, populația din Lueta a scăzut cu 295 de persoane în perioada 1992-2021, ceea ce reprezintă o scădere de 7,52% în perioada de 29 de ani analizată. În aceeași perioadă, scăderea populației la nivel național este de 4,40%, iar la nivel județean de 5,99%.

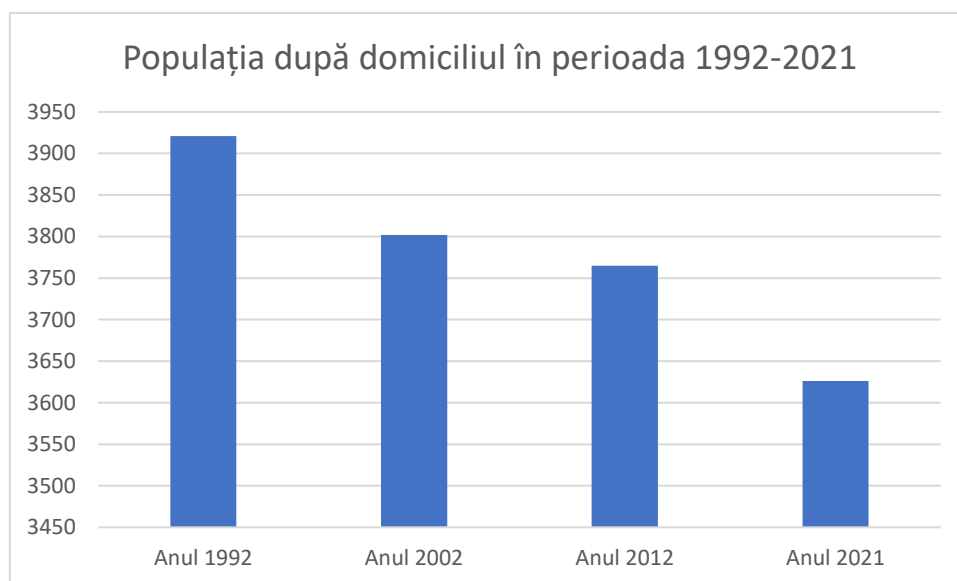

Figura 1. , Sursă: www.statistici.insse.ro

Tendențele demografice sunt analizate în continuare prin examinarea a doi indicatori pentru perioada 2010-2020. Un indicator este raportul dintre nașteri și decese, iar celălalt este evoluția populației care se mută în sau din comună.

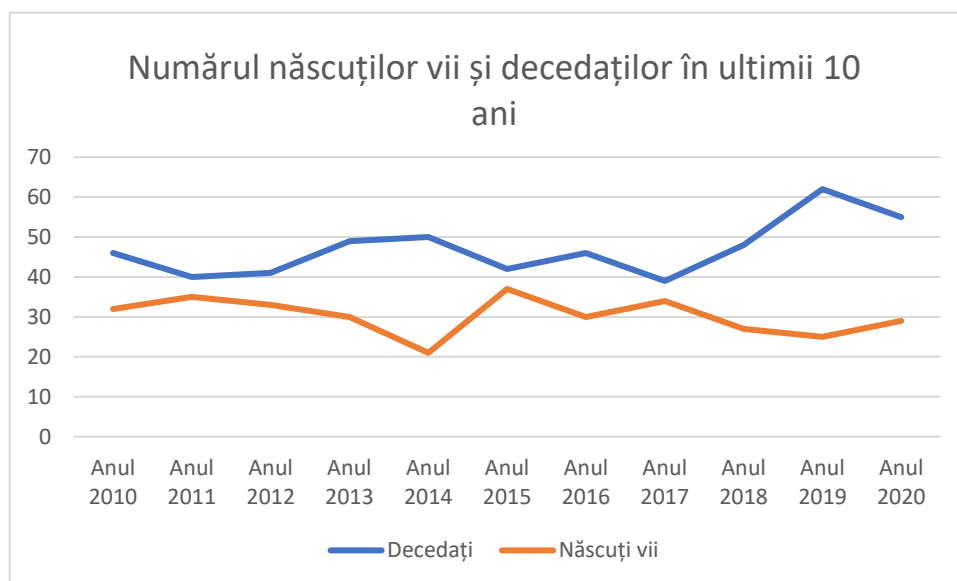

Figura 2 Sursă: www.statistici.insse.ro

Dacă observăm figura 2, putem constata că unul dintre motivele scăderii populației este balanța negativă dintre nașteri și decese, populația comunei scăzând cu 185 de persoane în perioada 2010-2020 din cauza deceselor. În perioada analizată, în Lueta s-au născut 333 de copii, în timp ce numărul deceselor a fost de 518. Creșterea naturală a populației așezării prezintă o tendință negativă, care este bine ilustrată în figura de mai jos.

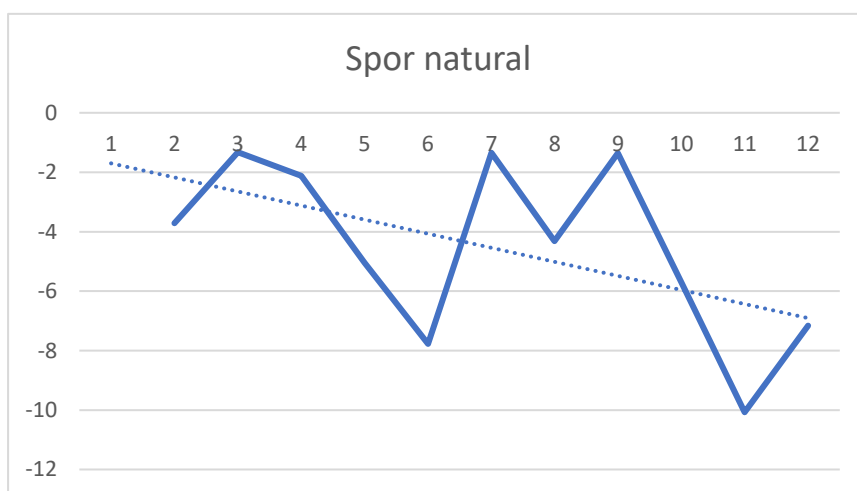

Figura 3 Sursă: www.statistici.insse.ro

Celălalt indicator important al schimbării populației este numărul de persoane care se mută în și din localitate. Dacă ne uităm la datele din figura 4, putem observa că soldul migrației din municipiu este pozitiv, adică mai multe persoane se mută în comună decât pleacă

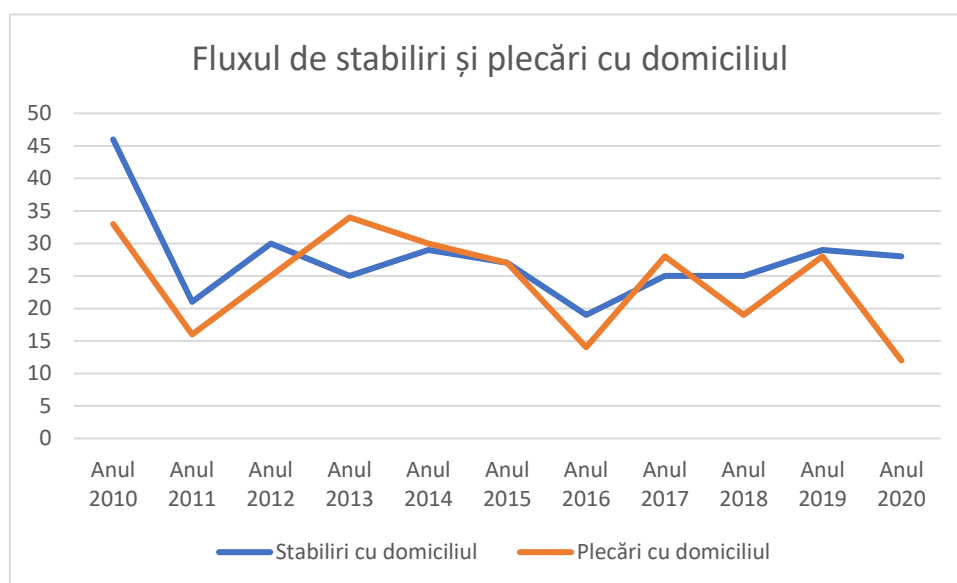

Figura 4 Sursă: www.statistici.insse.ro

În perioada 2010-2020, un total de 304 persoane s-au mutat în și 266 de persoane s-au mutat din localitate, ceea ce reprezintă o diferență de 38 de persoane. Examinarea datelor oficiale arată că migrația nu a contribuit la scăderea populației din Lueta. Este important de remarcat faptul că mulți deși au domiciliul în localitate, nu locuiesc în comună, ci într-o țară din Europa de Vest.

În analiza demografică a comunei, am examinat structura pe vârste a populației în perioada 2010-2021. Figura 5 arată că populația cu vârste cuprinse între 35 și 59 de ani este cea mai importantă grupă dintre grupele de vârstă. Dacă aplicăm această observație la anul 2021, persoanele din grupa de vârstă 35-59 de ani, 1.418 persoane, reprezintă 39,1% din populația comunei, a doua grupă de vârstă ca mărime în Lueta este cea a populației de 60 de ani și peste, care reprezintă 22,6% din totalul populației, 818 persoane aparținând acestei grupe de vârstă. Grupa de vârstă 20-34 de ani, cu 697 de persoane, reprezintă 19,2% din totalul populației, în timp ce grupa de vârstă 0-19 ani, cu 693 de persoane, reprezintă 19,1% din populație.

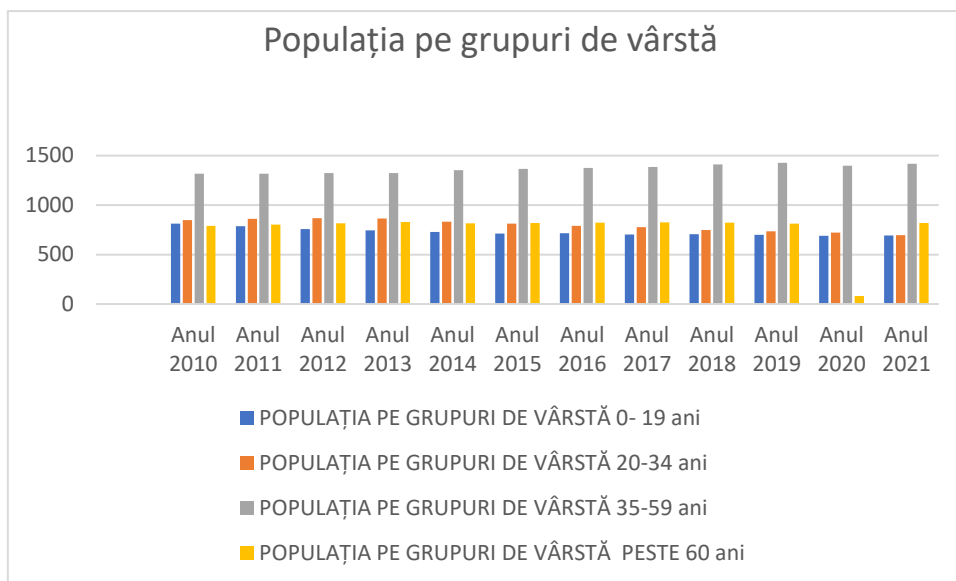

Figura 5 Sursă: www.statistici.insse.ro

Dacă ne uităm la piramida vârstelor a comunei în funcție de sex, figura 6, putem observa că în 2021, bărbații vor predomina în general în rândul locuitorilor din grupa de vârstă 0-64 de ani, dar proporția se va schimba în rândul locuitorilor de 64 de ani și peste, unde vor predomina femeile. Aceste date arată că bărbații de peste 64 de ani au o rată de mortalitate mai mare decât femeile. La nivel național, se poate observa, de asemenea, că numărul de decese este mai mare pentru bărbații din grupa de vârstă de peste 65 de ani.

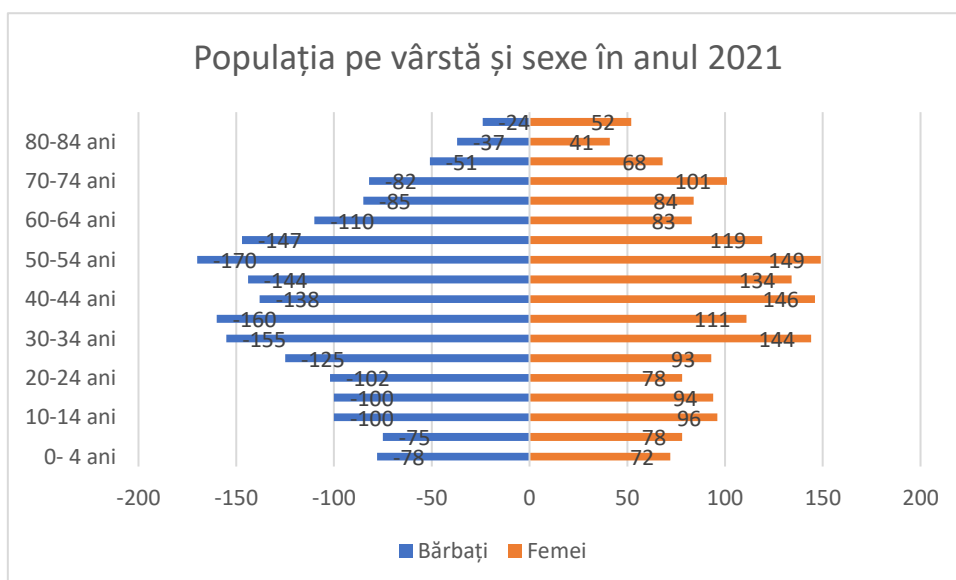

Figura 6 Sursă: www.statistici.insse.ro

Am analizat, de asemenea, evoluția numărului de căsătorii și divorțuri, așa cum se arată în figura 7. Pentru perioada 2010-2020, datele disponibile arată că în Lueta au avut loc 186 de căsătorii și 21 de divorțuri. În ultimii 10 ani, au avut loc în medie 18 căsătorii și 2 divorțuri pe an.

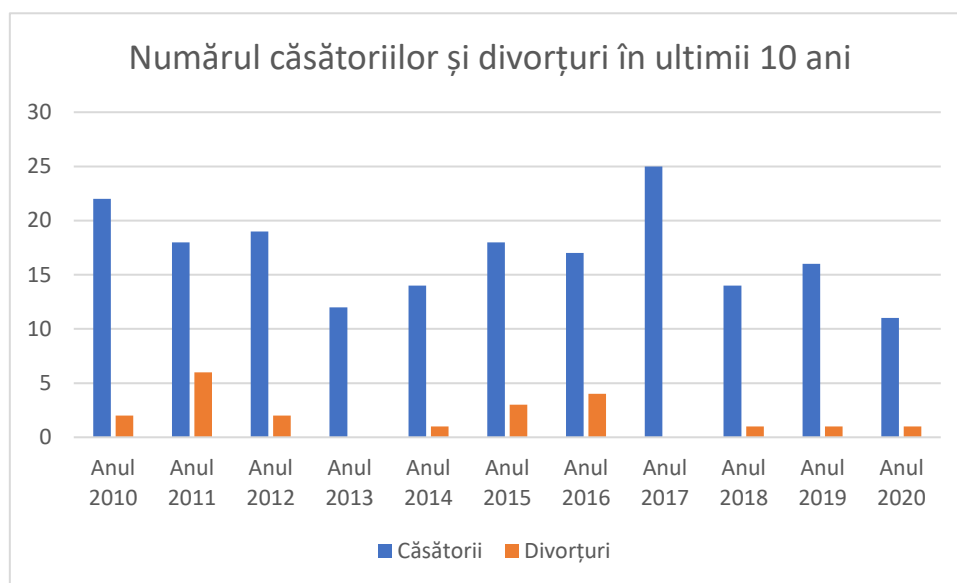

Figura 7 Sursă: www.statistici.insse.ro

2.2 Circulația, serviciul public și protecția mediului

2.2.1 Analiza infrastructurii de circulație

Infrastructura de circulație a comunei Lueta este formată din:

Denumire	Lungime (km)
Drumuri comunale	23,5
Străzi	15,77
Drumuri agricole	150
Drumuri forestiere	22

Tabel 1, Sursă: Helianthus SRL, topograf Tókos Attila

Așezarea este traversată de drumul județean DJ 132, care se desfășoară pe direcția nord-sud pe o distanță de 4 km.

Există 3 tronsoane de drum în clasificarea drumurilor comunale din Lueta, drumurile marcate DC 29, DC 102 și DC 26, cu o lungime de 23,5 km, din care doar 1 km nu este încă asfaltat.

Străzile din comună includ drumurile din intravilanul localității, cu o lungime totală de 15,77 km, din care 13 km au fost asfaltate.

Drumurile de câmp includ drumurile de la periferia comunei, în extravilan. Aceste drumuri au o lungime totală de 150 km, din care 44,2 km au carte funciară. Acestea sunt drumuri pietruite.

Drumurile forestiere sunt mai îndepărtate de așezare, în extravilan. Acestea au o lungime totală de 22 km, din care 20,1 km au carte funciară.

2.2.2 Analiza utilităților și serviciilor publice

Potrivit Institutului de Statistică, Lueta are 43 km de rețele de apă și 0,2 km de canalizare. Datele de la administrația locală și de la Institutul de Statistică nu se potrivesc. Potrivit registrului local, rețeaua de canalizare are o lungime de 18,7 km și 470 de familii sunt conectate la ea. Aceasta reprezintă mai puțin de 50% din gospodării.

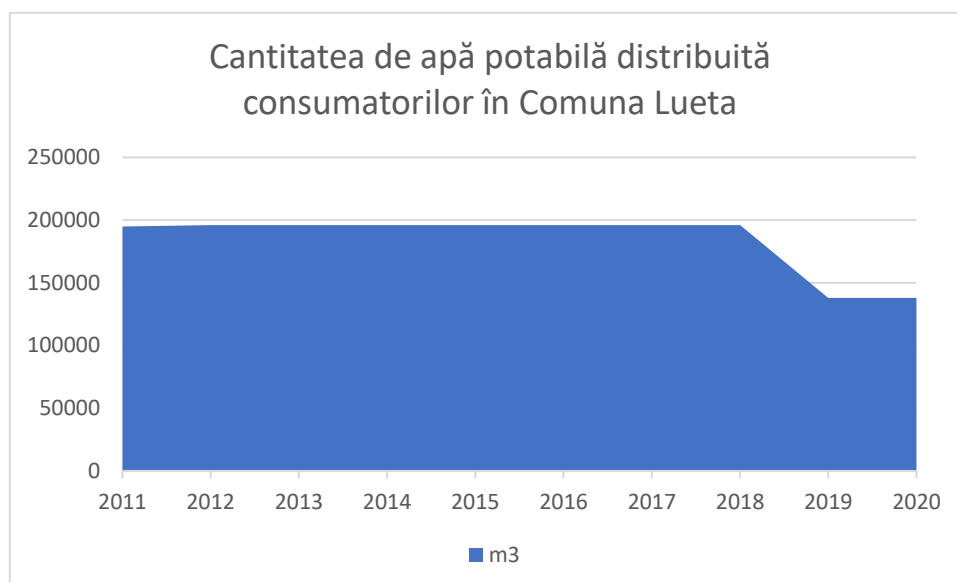

Figura 8 Sursă: www.statistici.insse.ro

Cantitatea de apă potabilă utilizată anual în comună este de 196.000 de metri cubi pe an în perioada 2012-2018 și un pic mai puțin, de 138.000 de metri cubi pe an în perioada 2019-2020, potrivit Institutului de Statistică. Localitatea nu dispune de o rețea standardizată de apă potabilă, gospodăriile fiind alimentate cu apă în liberă cădere în asociații de apă încă din anii 1970. Administrația locală a început construcția unei rețele unificate de apă potabilă în 2020, sunt instalate conductele de bază, iar până în 2022 urmează să fie finalizate și puse în funcțiune rezervoarele. În prima etapă, această rețea de apă va deservi 40% din populație și instituțiile. Rețeaua de canalizare a fost construită cu fonduri UE în anii 2010, și finalizată în 2018. Acesta funcționează în prezent în regim de testare.

2.2.3 Gestionarea deșeurilor

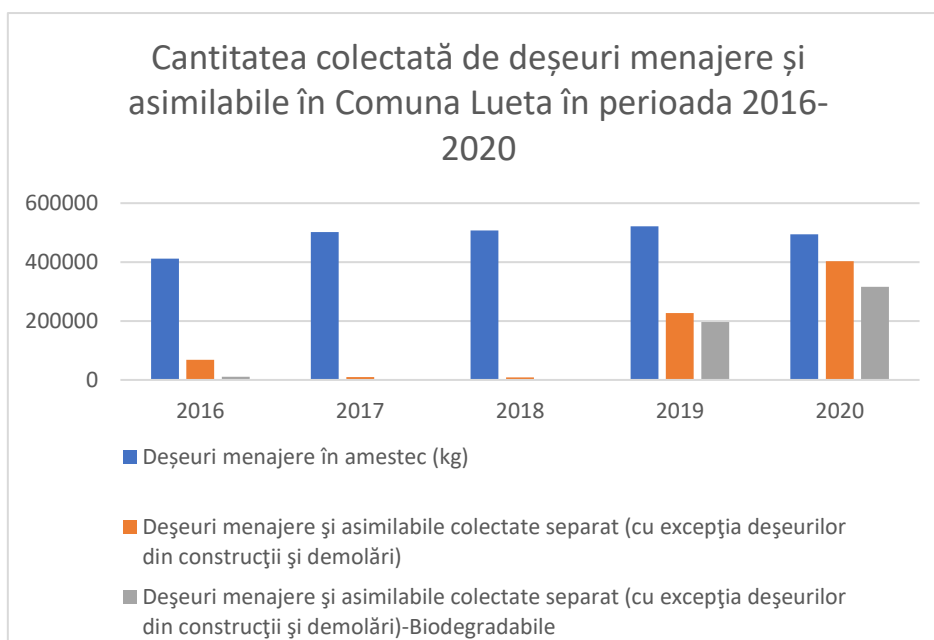

Figura 9 Sursă: www.statistici.insse.ro

Colectarea selectivă a deșeurilor în comuna Lueta funcționează din 2016, cantitatea de deșeuri menajere mixte colectate a crescut până în 2019, cu o ușoară scădere în 2020. Cantitatea de deșeuri colectate selectiv a crescut puternic în ultimii ani, ajungând în 2020 la o cantitate de cinci ori mai mare decât în 2016, iar cantitatea de deșeuri biodegradabile la o cantitate de 30 de ori mai mare.

2.3 Cultură, identitate locală, divertisment

2.3.1 Infrastructura culturală și de divertisment

Viața culturală a comunei Lueta este remarcabilă. Activitățile culturale din timpul anului pot fi împărțite în 6 grupe majore: întâlnirea celor de o vârstă, carnavalul, balul de paște, balul de culesul viilor, balul cartofilor, majoratul. Principalul loc de desfășurare a acestor evenimente este Casa Poporului din Lueta. În Casa Poporului sunt condiții adecvate pentru a găzdui evenimente locale, având o capacitate maximă de 200 de persoane. Are un sistem de sonorizare adecvat și are instalat un cazan pe lemne, care asigură o încălzire corespunzătoare. Bucătăria și toaletele sunt utilizabile, dar trebuie modernizate, sunt frecvent probleme, în special cu grupul sanitar în perioadele de evenimente aglomerate. Pentru nunțile mai mari, Casa Poporului nu este ideală din cauza lipsei de spațiu și a defecțiunilor frecvente la toalete. Prin urmare, cuplurile caută adesea alte locuri pentru nunta lor în Vlăhița învecinată sau în Băile Homorod.

Casa muzeală este, de asemenea, implicată în viața culturală. Este o casă de muzeu vie, deoarece managerul organizează activități de artizanat pentru copiii locali în cadrul programului de vizitare, și este, de asemenea, un loc frecvent de întâlnire și de cântat pentru corul de femei.

Și biblioteca comunală este participant activ la viața culturală, bibliotecarul redactează ziarul Lövétei Kiáltó. Biblioteca organizează în mod regulat activități pentru copii. În timpul iernii, biblioteca găzduiește, de asemenea, Cukk, un atelier pentru cei interesați de a învăța și exersa cusăturile populare.

Conform datelor furnizate de bibliotecar, numărul de cititori ai bibliotecii a înregistrat o tendință moderată de creștere până în 2020, apoi a scăzut dramatic din cauza pandemiei, așa cum se arată în figura 10

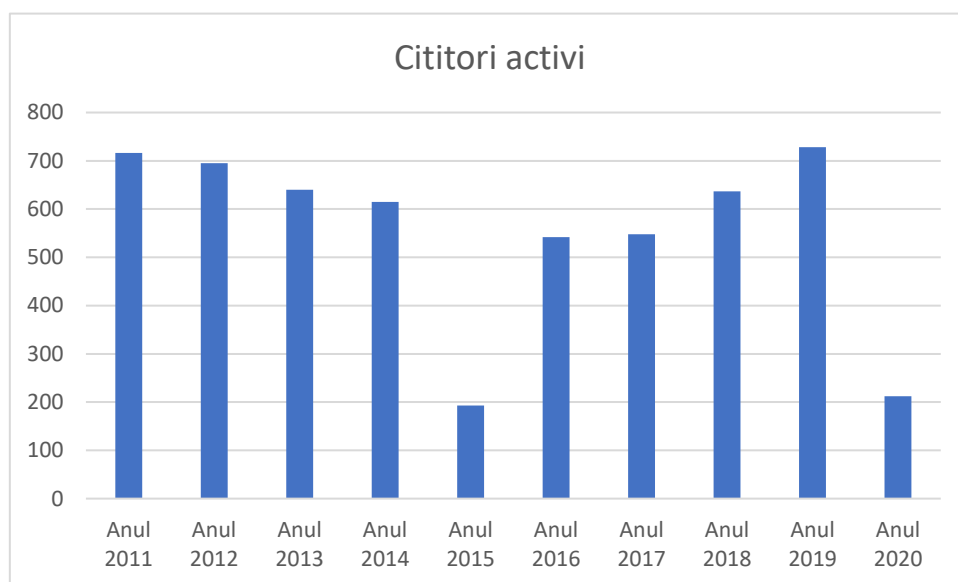

Figura 10 Sursă: www.statistici.insse.ro

Figura 11, de mai jos prezintă evoluția numărului de volume din bibliotecă, în mod clar în fiecare an tot mai multe volume sunt disponibile cititorilor. Bibliotecarul îmbogățește colecția bibliotecii în funcție de cerere.

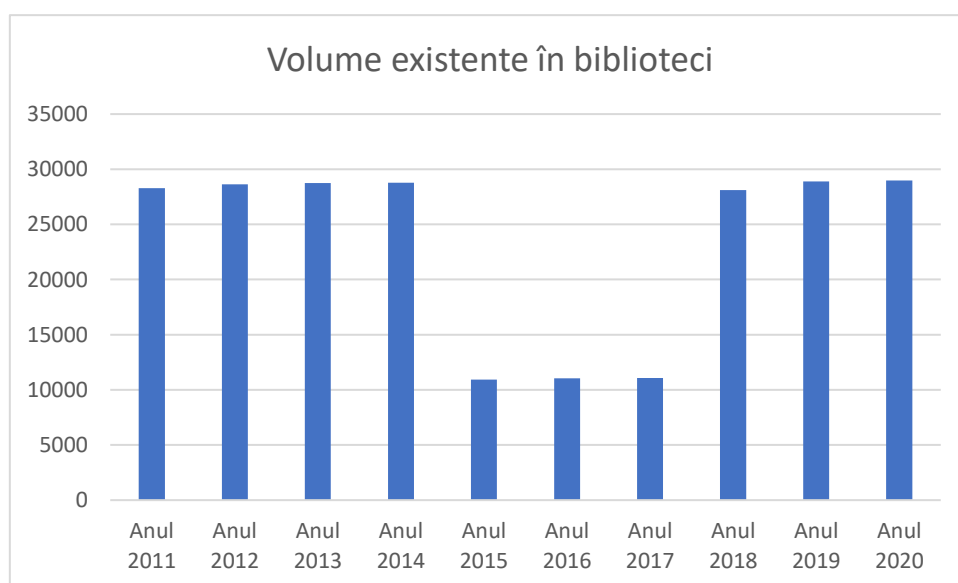

Figura 11 Sursă: www.statistici.insse.ro

Școala Populară este clădirea impresionantă a Luetei, care a fost complet renovată. La parterul clădirii se află un auditoriu, o zonă de recepție și o expoziție de istorie ecleziastică, iar la primul etaj sunt amenajate spații de cazare pentru 40-50 de persoane, cu grupuri sanitare. În prezent, în clădire nu se desfășoară activități permanente, deoarece nu este conectată încă la rețeaua publică de alimentare cu apă și ca urmare, nu a primit autorizația de funcționare, dar este folosită pentru prezentări periodice de carte, mici concerte și spectacole.

În Lueta, infrastructura de recreere include terenul de fotbal local, terenurile de fotbal și de handbal cu gazon artificial ale școlii. Terenul de fotbal local nu este utilizat în prezent în mod activ în campionatul românesc. După-amiaza, copiii joacă fotbal și alte jocuri pe acest teren. În timpul verii, pe acest teren tinerii organizează unul sau două turnee de minifotbal pentru iubitori de fotbal. Terenul cu gazon artificial al școlii este folosit seara de fani al fotbalului.

În localitate există un grup de fitness activ, cu diferite tipuri de cursuri (zumba, exerciții dinamice pentru spate și cardio intervall) de mai multe ori pe săptămână, conduse de un instructor calificat.

În ceea ce privește divertismentul, trebuie să menționăm discoteca locală, în legătură cu care populația este foarte divizată. Acesta este situat în centrul orașului și reprezintă o sursă de mare deranj pentru locuitori. Ideea închiderii discotecii a fost vehiculată în mai multe rânduri.

În Lueta funcționează mai multe ONG-uri care îmbogățesc și consolidează viața culturală, socială, sportivă, turistică, de învățământ și de educație, precum și viața economică a comunei.

Asociația Lövétei Kiáltó editează periodicul lunar Lövétei Kiáltó, care prezintă viața satului.

Asociația Kákvirág îi învață pe copiii din comună dansuri populare și reprezintă Lueta la diverse evenimente culturale.

Asociația Pro Lueta organizează antrenamente de fotbal pentru copii.

Asociația Pompierilor Voluntari din Lueta oferă asistență în caz de incendii și inundații în municipiu.

Asociația Părinților din Lueta organizează lecții de înot pentru elevi și prelegeri educaționale pentru părinți pe diverse teme.

Asociația Ospitalității Rurale din comuna Lueta promovează turismul și alimentația publică în comună.

Asociația Fermierilor Tineri din Lueta reunește o parte dintre producătorii de lapte din localitate și ajută la comercializarea laptelui crud.

2.3.2 Viața religioasă

Majoritatea populației din localitatea Lueta este romano-catolică, dar în sat s-au stabilit și locuitori de alte confesiuni. Comuna este, de asemenea, cunoscută ca fiind bastionul sudic al catolicismului, deoarece vecinul său de la sud, Merești, este deja predominant unitarian. Localitatea are o singură biserică, biserica parohială "Adormirea Maicii Domnului", care se află în centrul satului. În prezent, biserica și împrejurimile sale sunt adesea considerate de locuitorii comunei ca fiind centrul comunei, deoarece toate clădirile au fost renovate și aranjate. Hramul bisericii este în 8 septembrie, de sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului.

Distribuția confesională în comună conform recensământului din 2011:

Vallási, felekezeti megoszlás

	Személy	Arány (%)
Ortodox	8	0,2%
Római katolikus	3 298	98,4%
Református	21	0,6%
Pümkösdista	0	0,0%
Görög katolikus	0	0,0%
Baptista	3	0,1%
Adventista	0	0,0%
Unitárius	21	0,6%
Jehova tanúi	0	0,0%
Evangélikus-lutheránus	0	0,0%
Egyéb	0	0,0%
Felekezeten kívüliek és ateisták	*	-
<i>nincs adat</i>	86	

Figura 12 Sursă: <http://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/lovete/1421>

2.4 Infrastructura de învățământ, socială și de sănătate

2.4.1 Învățământ

Activitatea de învățământ a comunei se desfășoară într-o singură instituție, Școala generală Székely Mózes. În anul școlar 2021-2022, instituția de învățământ a funcționat în 4 clădiri. În acest an școlar, pe lângă grădinița cu program scurt, în localitate a fost înființată și una cu program prelungit. După cum se poate observa în figura 13, numărul de profesori din școală variază de la an la an, în timp ce numărul de educatoare din grădiniță este stabil. În anul școlar 2021-2022, în comună lucrau 24 de cadre didactice în educație și învățământ. Dintre cei 24 de profesori 7 fac naveta, ceilalți locuiesc în comună.

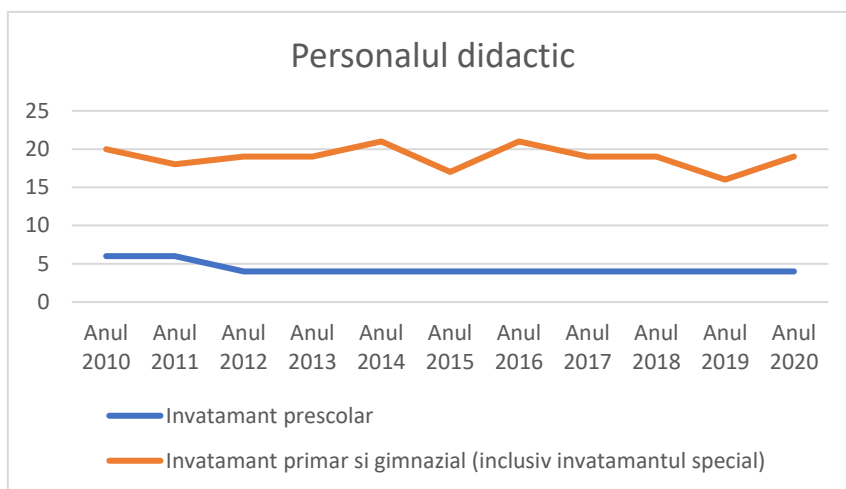

Figura 13 , Sursă: www.statistici.insse.ro

Există o ușoară tendință de scădere a numărului de copii de vârstă școlară, în principal din cauza numărului scăzut de nașteri. În timp ce în 2010 numărul total de copii din grădinițe și școli era de 392, în 2020 a fost de 330, cu 62 mai puțini decât acum 10 ani.

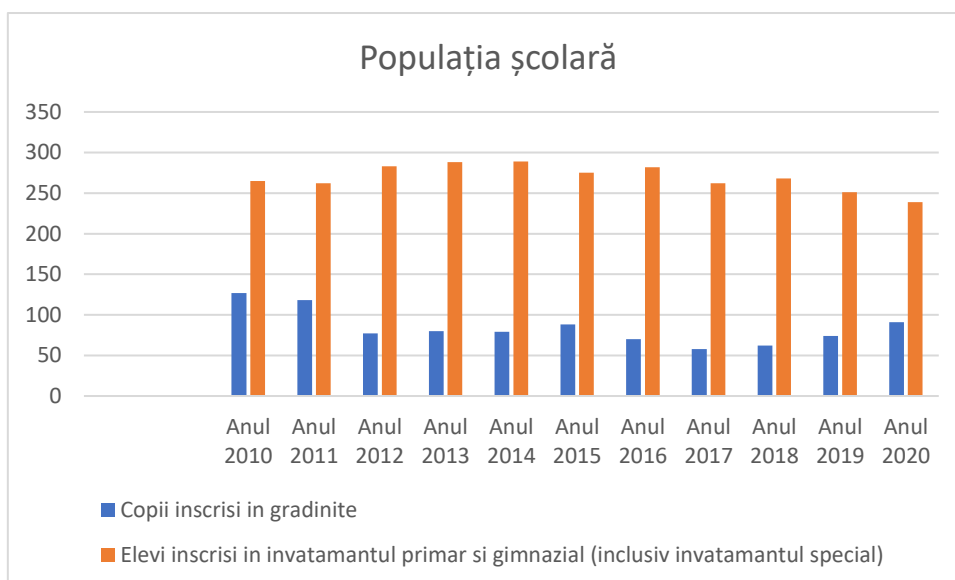

Figura 14 , Sursă: www.statistici.insse.ro

2.4.2 Infrastructura și serviciile sociale

În comună trei instituții desfășoară activități sociale. Unul dintre acestea este Caritas, care oferă îngrijire la domiciliu și servicii sociale în Lueta. Sarcinile zilnice sunt îndeplinite de un colaborator al organizației, care are în prezent grijă de 9 persoane.

O altă instituție importantă este bucătăria socială. Acesta oferă mese persoanelor cu venituri mici și fără venituri. Bucătăria a început să funcționeze în 2006, în prezent are 4 angajați și oferă mese calde pentru 59 de persoane.

Cel de-al treilea este Fundația Szent Gellért, care organizează programe de reabilitare, integrare și recreere pentru copiii și adulții cu dizabilități fizice și mentale din localitate. În prezent, lucrează cu 5 copii și 16 adulți.

2.4.3 Sănătate

În comună există un cabinet medical de familie, unde doi medici de familie fac consultații pentru locuitori. Ambii medici de familie fac naveta din localitățile învecinate Merești și Căpâlnița. Medicii de familie fac consultații 5 zile pe săptămână. Asistentul cabinetului medical locuiește în comună, astfel încât este la dispoziția locuitorilor în fiecare zi a săptămânii, la nevoie.

Există un cabinet stomatologic în Lueta, dentistul face naveta de la Mărtiniș 3 zile pe săptămână.

În Lueta există o farmacie, care este disponibilă 6 zile pe săptămână.

2.5 Caracteristici urbanistice

Numărul de locuințe proprietate privată a crescut constant după 2010, cu 1-8 locuințe pe an. Potrivit Institutului de Statistică, între 2010 și 2011 au fost construite 163 de locuințe noi. Potrivit primăriei, marea majoritate a locuințelor noi au fost construite în zonele Selters și Chirui. Numărul clădirilor finalizate a fost mai mare în perioada 2011-2015, în perioada 2017-2018 nu a fost finalizată nicio construcție, în timp ce după 2018, proprietarii au finalizat 1-2 locuințe. În ultimii 10 ani, pe baza datelor din autorizațiile de construire eliberate, se poate observa că suprafața utilă a clădirilor a crescut aproape continuu, Figura 15.

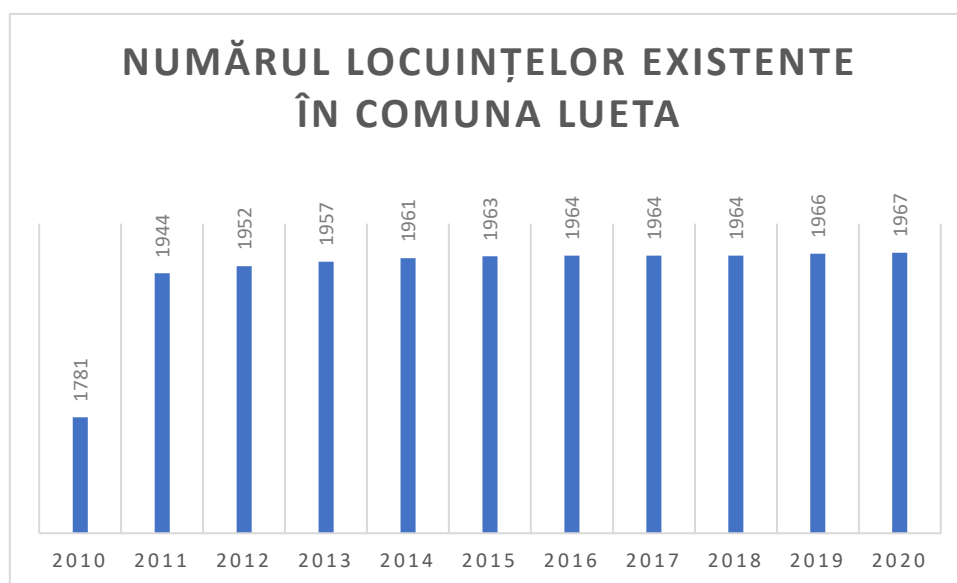

Figura 15, Sursă: www.statistici.insse.ro

Autorizații de construire eliberate pentru clădiri pe tipuri de construcții:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Clădiri rezidențiale	6	5	5	6	1	2	0	1	6	7	6
Metri pătrați suprafața utilă	745	656	937	1391	31	432	0	375	754	1212	884
Clădire/m2	124,17	131,20	187,40	231,83	31,00	216,00	-	375,00	125,67	173,14	147,33
Clădiri rezidențiale pentru colectivități				1							
Metri pătrați suprafața utilă				536							
Alte clădiri	10	0	3	3	0	0	1	0	2	2	0
Metri pătrați suprafața utilă	208	0	1041	565	0	0	166	0	6479	1093	0

Tabel 3, Sursă: www.statistici.insse.ro

3. Prezentare administrativă și economică

1.1 Prezentare administrativă

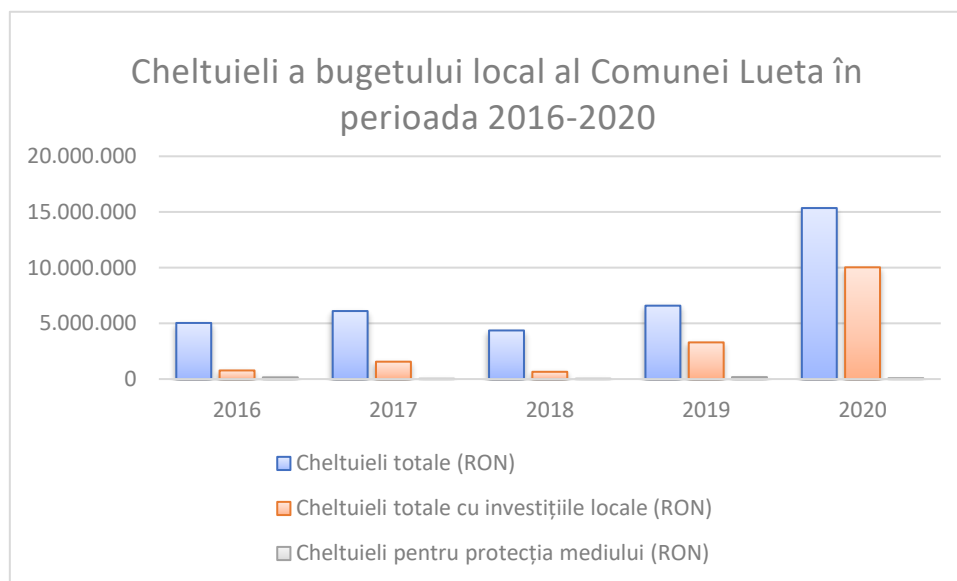

Figura 16, Sursă: www.statistici.insse.ro

Bugetul anual al comunei Lueta a fost de aproximativ 5 milioane de lei în ultimii 5 ani, anul 2020 fiind cel mai notabil, când a avut un buget de 15 milioane de lei, Figura 16. Două treimi din această sumă au fost cheltuite pentru investiții locale. În acest an, o parte semnificativă a străzilor secundare au fost asfaltate

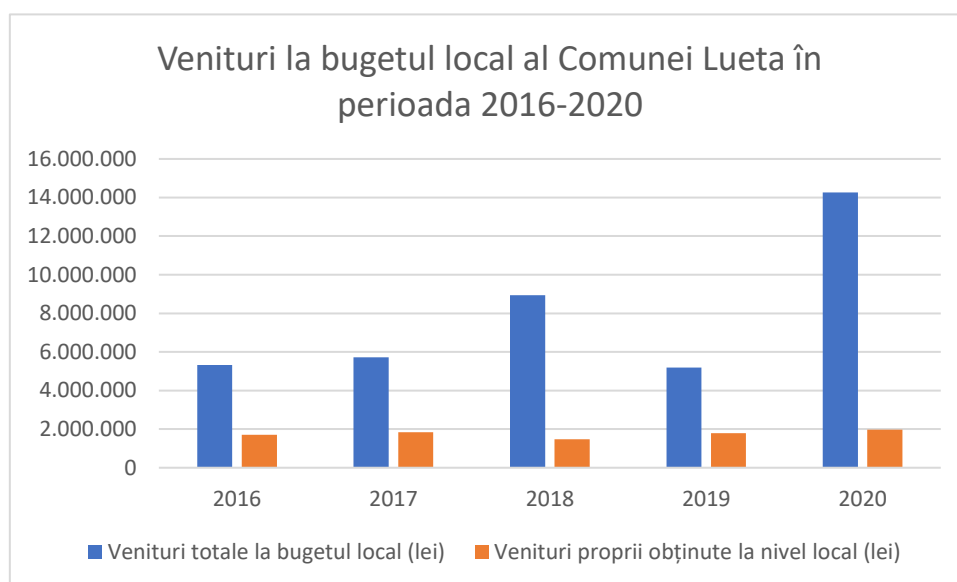

Figura 17 Sursă: www.statistici.insse.ro

În comuna Lueta, valoarea veniturilor din impozite și taxe locale colectate între 2016 și 2020 a variat între 1,7 milioane de lei și 1,9 milioane de lei, Figura 17. Veniturile totale în aceeași perioadă au fost în medie de 7,9 milioane de lei, cu valori peste medie în 2018 și 2020, ani în care s-au făcut investiții majore.

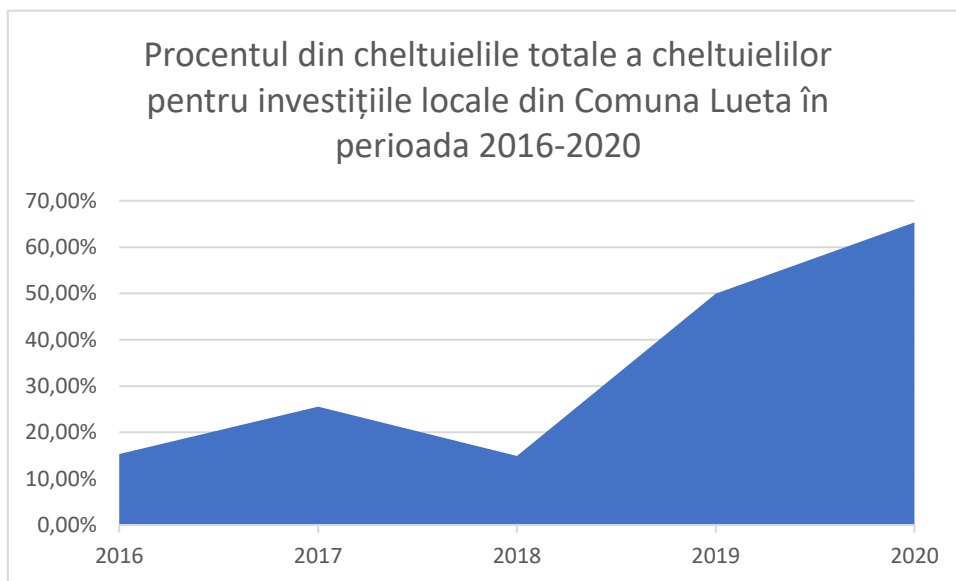

Figura 18 Sursă: www.statistici.insse.ro

Între 2016 și 2020, o medie de 34,22% din bugetul local a fost cheltuită pentru investiții, Figura 18.

3.2. Prezentare economică

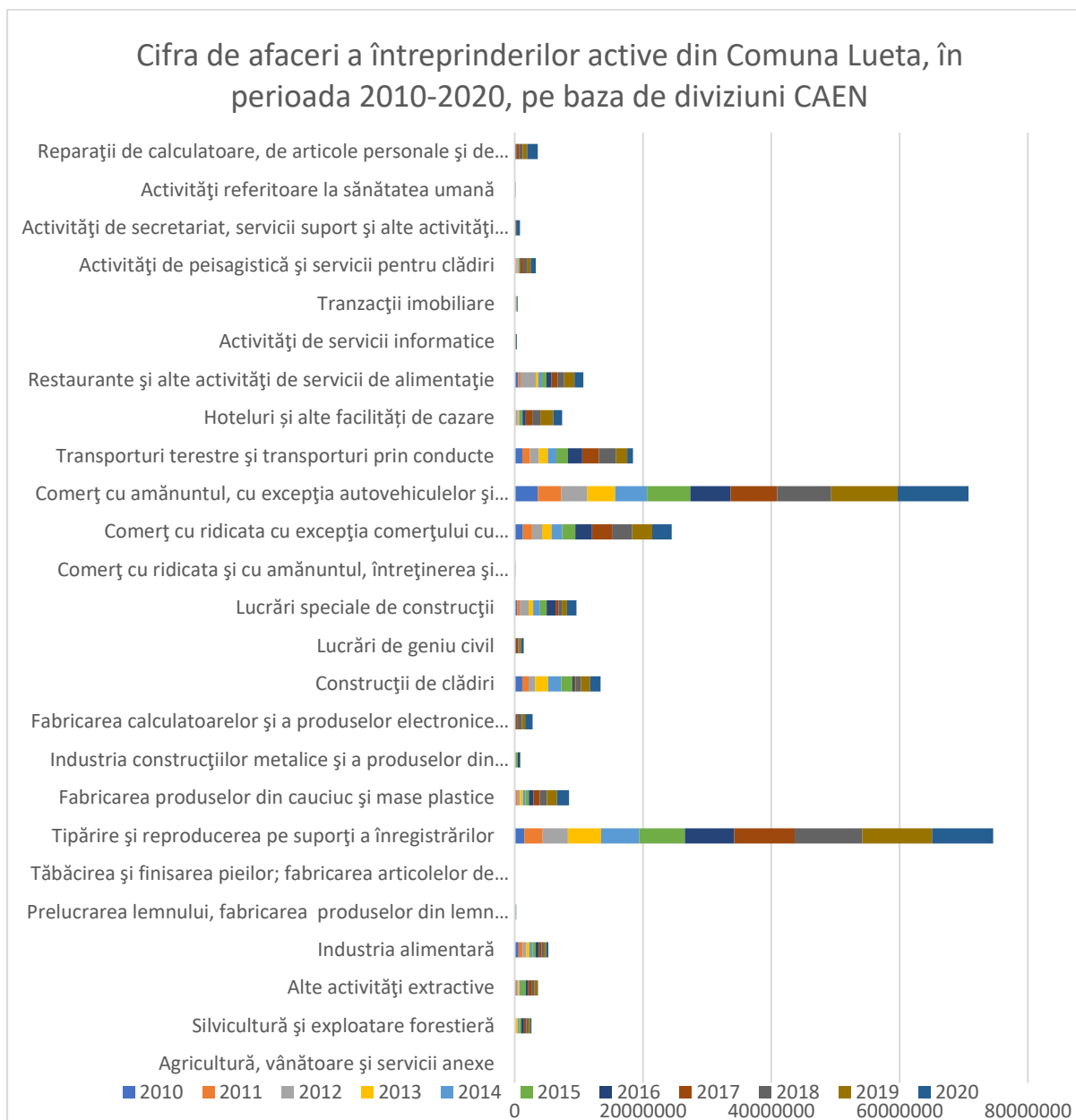

Figura 19 , Sursă: www.statistici.insse.ro

Din punct de vedere al cifrei de afaceri, cele mai importante activități economice în ultimii zece ani au fost: comerțul cu ridicata și cu amănuntul, tipărire și reproducere , transporturi terestre și prin conducte, construcții clădiri, construcții speciale, hoteluri și restaurante, Figura 19.

Figura 19 arată, de asemenea, că activitățile economice cu cea mai rapidă creștere în ultimii 10 ani au fost tipărirea și multiplicarea, precum și comerțul cu ridicata și cu amănuntul. Serviciile de cazare și fabricarea produselor din cauciuc și plastic au înregistrat, de asemenea, o creștere puternică.

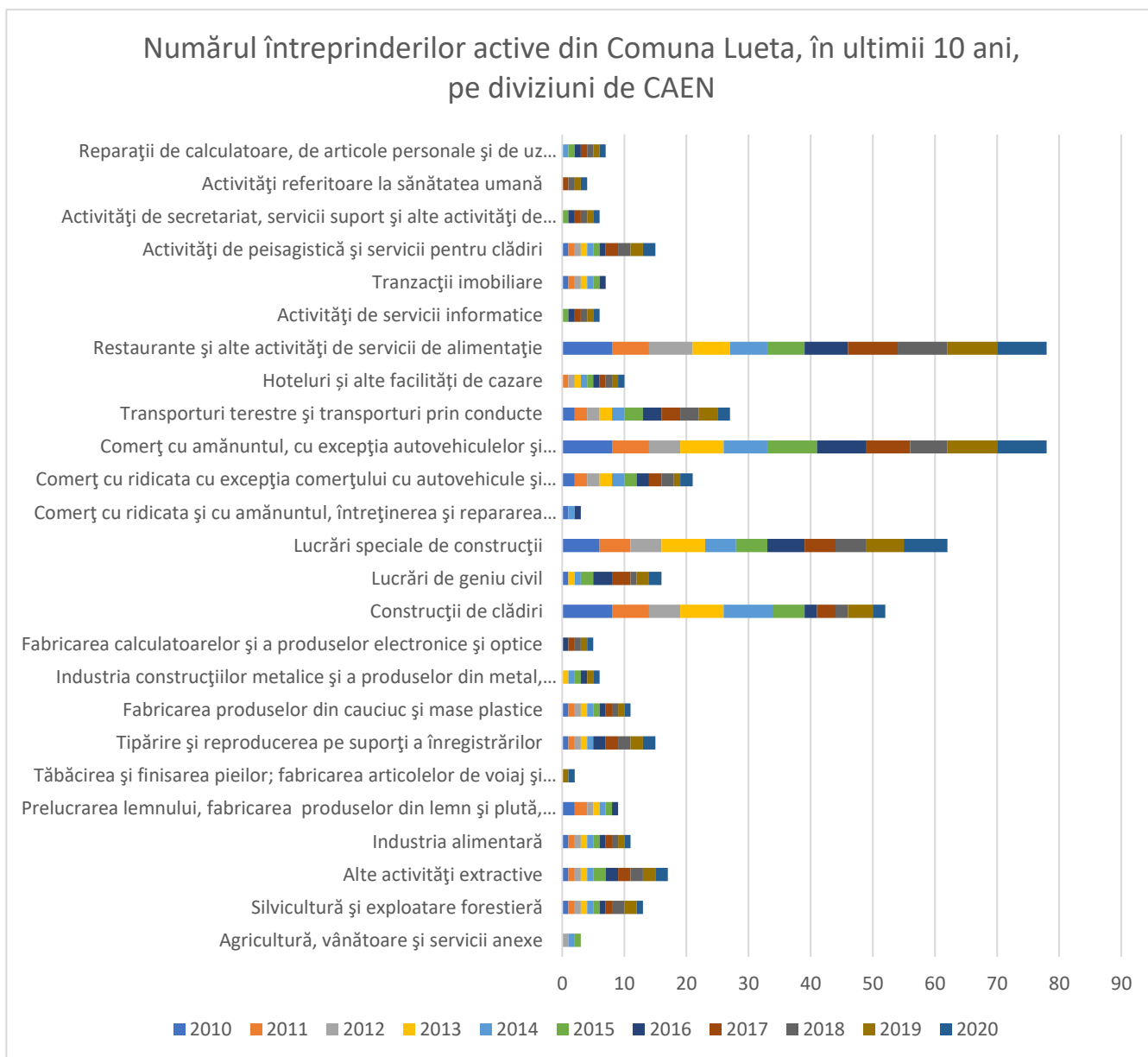

Figura 20, Sursă: www.statistici.insse.ro

Distribuția sectoarelor de activitate prezentate mai sus variază ușor în funcție de numărul de întreprinderi. În ultimii zece ani, cea mai mare densitate de întreprinderi a fost înregistrată în comerțul cu amănuntul și în hoteluri și restaurante, cu o medie de 5-8 unități în funcțiune pe an. Acesta este urmat de sectorul construcțiilor, care, atunci când cele trei sectoare sunt luate în considerare împreună (construcția de clădiri, construcția de alte structuri și construcțiile specializate), se află pe primul loc, cu o medie de 8-18 unități pe an.

Comparând cele două tabele, se observă că una dintre firmele cu cea mai mare cifră de afaceri este cea de tipografie - din 2015 au fost înregistrate două firme cu acest cod de activitate -, iar cifra medie anuală de afaceri a acestora este de 4,4 milioane de lei. Cifra de afaceri totală în sectorul comercial este similară, dar în acest caz valoarea este distribuită între mai mulți, între 5-8 entități.

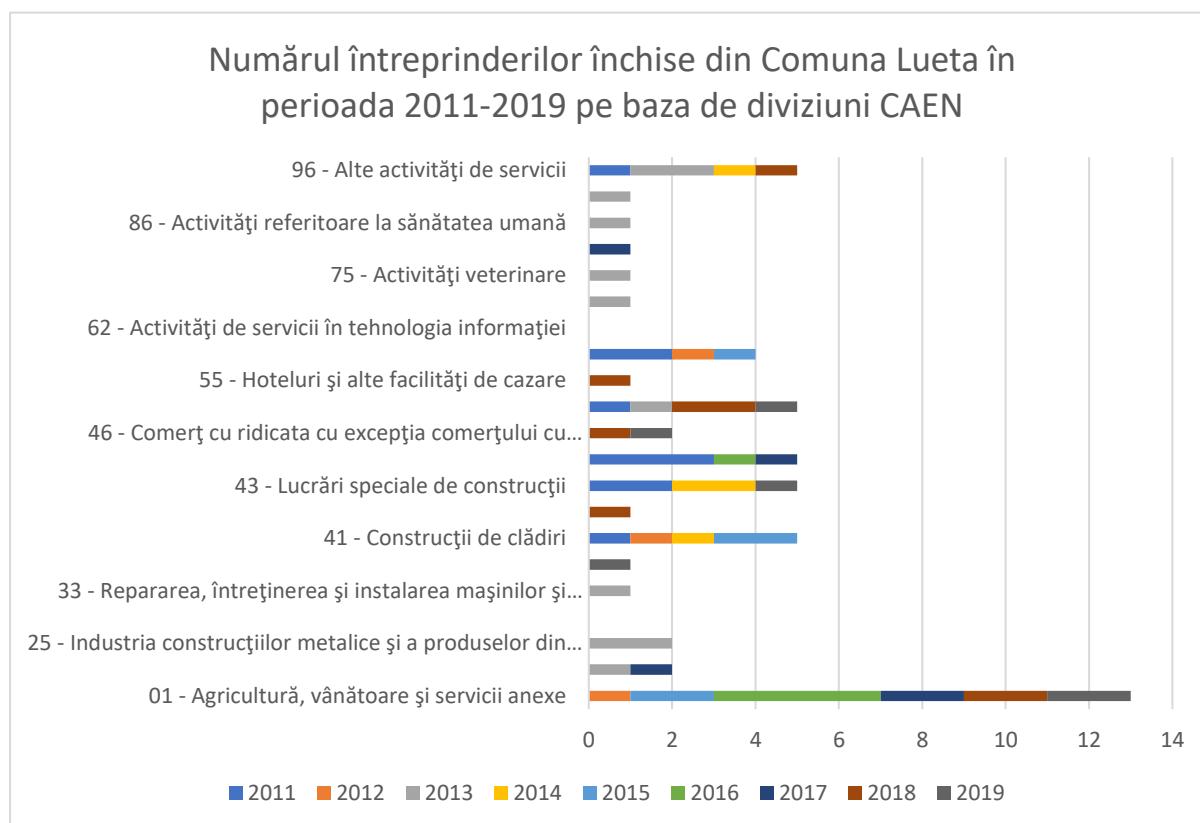

Figura 21 , Sursă: www.statistici.insse.ro

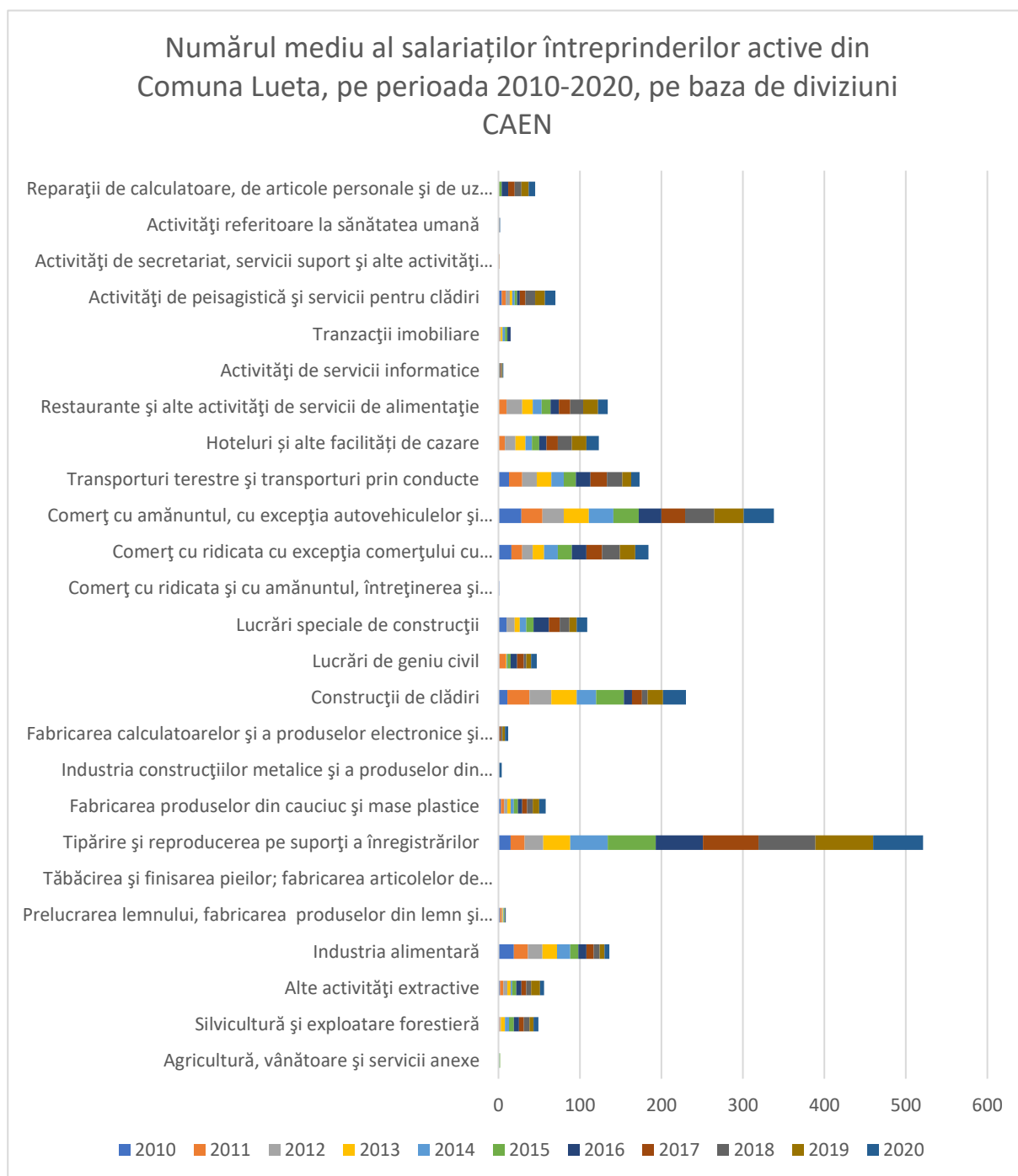
Dacă analizăm întreprinderile care s-au închis în ultimii 10 ani, Figura 21, vedem că între 2011 și 2019, 13 întreprinderi agricole s-au închis, ceea ce reprezintă o rată ridicată în comparație cu alte sectoare de activitate.

3.2.2 Ocuparea forței de muncă, șomaj și ajutor social

Figura 22 arată că firma cu cel mai mare număr de angajați este tipografia, care are numai sediul central în Lueta, dar mulți fac naveta la punctul de lucru din Vlăhița. În 2020, aceasta avea 61 de angajați.

Numărul angajaților din sectorul comerțului cu amănuntul este, de asemenea, semnificativ, crescând proporțional cu creșterea cifrei de afaceri din ultimii 10 ani, în 2020 lucrau 53 de persoane în comerțul cu amănuntul și cu ridicata.

Cel de-al treilea domeniu de activitate în care se angajează mai multe persoane sunt construcțiile, 11 întreprinderi aveau angajate 48 de persoane în 2020.

Figură 22 Sursă: www.statistici.insse.ro

Numărul de persoane angajate de întreprinderile active (în funcțiune) înregistrate în Lueta în ultimii 10 ani, din 2010 până în 2020 s-a dublat, de la 127 în 2010 la 254 în 2020.

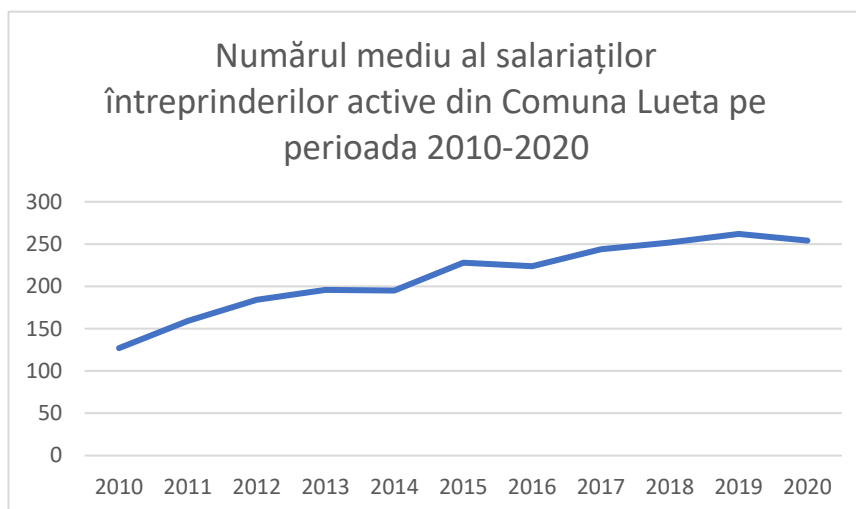

Figura 22, Sursă: www.statistici.insse.ro

Atunci când analizăm ocuparea forței de muncă, nu putem ignora numărul șomerilor și al beneficiarilor de asistență socială. Dacă ne uităm la Figura 24, putem observa o creștere bruscă a numărului de persoane care primesc ajutor de șomaj în perioada 2012-2013, probabil că datorită crizei economice globale, care a început în 2008-2009, s-a ajuns la un nivel atât de ridicat al șomajului. Această perioadă este urmată de o perioadă de scădere accentuată a șomajului, care va fi întreruptă în 2020. În 2019, numărul șomerilor înregistrați în Lueta a crescut de peste două ori față de numărul șomerilor anterior înregistrați. Această creștere s-a datorat efectelor pandemiei, rata șomajul revenind în 2021 la nivelul din 2019.

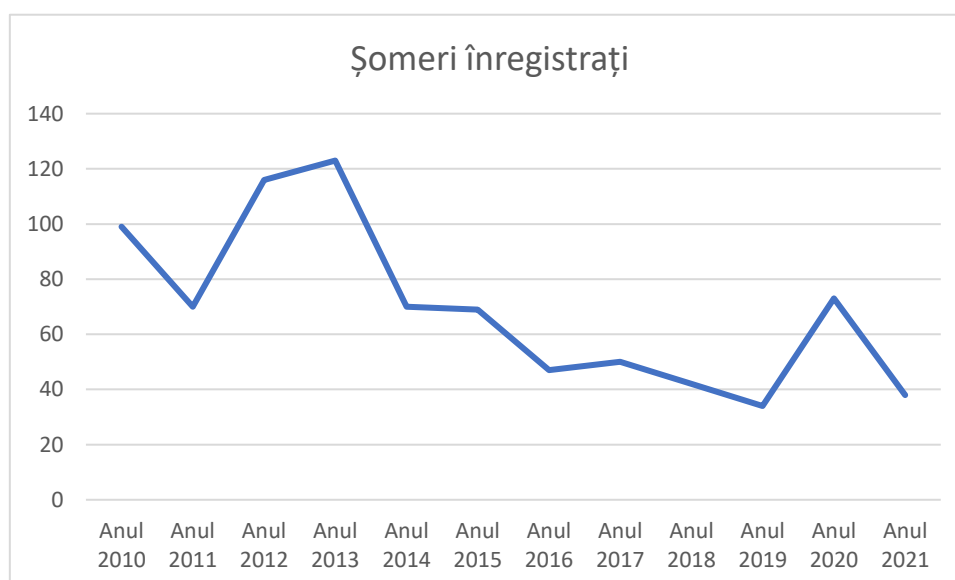

Figura 23, Sursă: www.statistici.insse.ro

În cele ce urmează, vom analiza evoluția numărului de persoane din Lueta care beneficiază de ajutorul care garantează venitul minim prin muncă obștească . Potrivit datelor furnizate de autoritatea locală, numărul persoanelor care au solicitat acest tip de ajutor este în scădere.

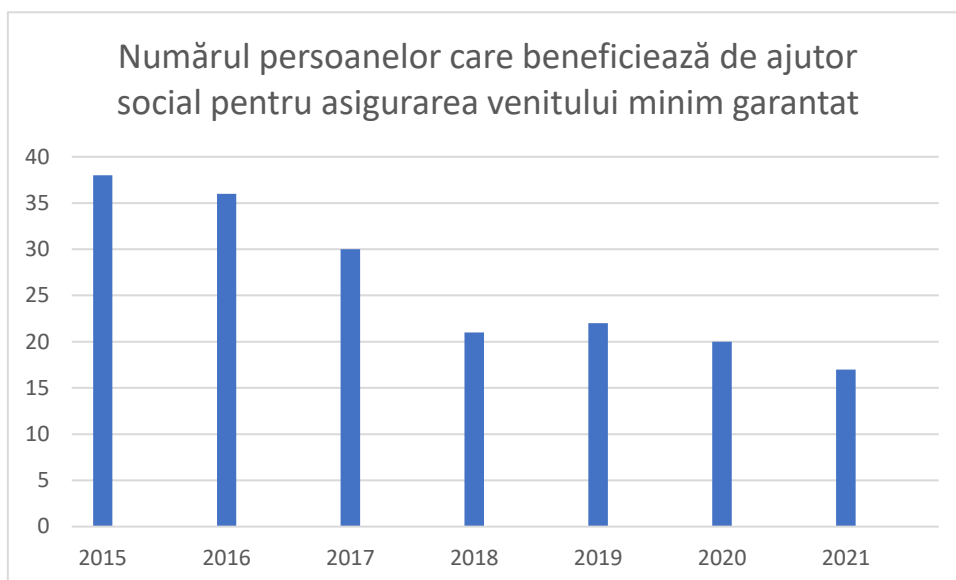

Figura 24, Sursă: www.statistici.insse.ro

3.3.1 Analiza agriculturii

Datorită condițiilor de mediu, agricultura din Lueta este orientată în principal către creșterea animalelor. Fiind o așezare montană, agricultura nu a acoperit suprafețe mari, nici în trecut, nici în prezent. Principalele culturi arabile sunt cartofii, cerealele, lucerna și trifoiul. În trecut, terenurile agricole din jurul așezării erau folosite în principal pentru culturi arabile, dar, de când a devenit mai ușor să cumperi cereale în comerț, oamenii au încetat să le mai cultive. Principala sursă de cereale este moara din sat, care deservește clienții cinci zile pe săptămână. Sâmbăta, cerealele sunt disponibile și la piața locală, unde le aduce un comerciant dintr-un sat vecin.

În prezent, aceste terenuri sunt folosite pentru cosit și pășunat. Doar câteva parcele sunt folosite ca teren arabil.

Suprafața totală a comunei, conform raportului întocmit de compartimentul de agricultură din Primărie la sfârșitul anului 2021 se împarte astfel:

Suprafețe agricole	HA	Suprafețe neagricole	HA
Terenuri agricole	205	Păduri	2.480
Pășuni	1.737	Drumuri	106
Fânețe	5.217	Clădiri	132
Livezi	35	Pârâuri, râuri, ape stătătoare	88
		Terenuri neproductive	227
Suprafețe agricole în total	7.194	Suprafețe neagricole în total	3.033
Suprafața totală a așezării:		10.227ha	

Tabel 3, Sursă: Editare proprie, după datele furnizate de Primărie

Dacă analizăm tabelul 3, putem observa că terenurile de cosit și pășunat ocupă o proporție mult mai mare din suprafața agricolă în comparație cu terenurile arabile. Din această distribuție teritorială reiese, de asemenea, că economia agricolă a comunei este orientată spre creșterea animalelor.

Gospodariile se ocupă în principal cu creșterea de bovine și ovine, după cum se arată și în figura 26.

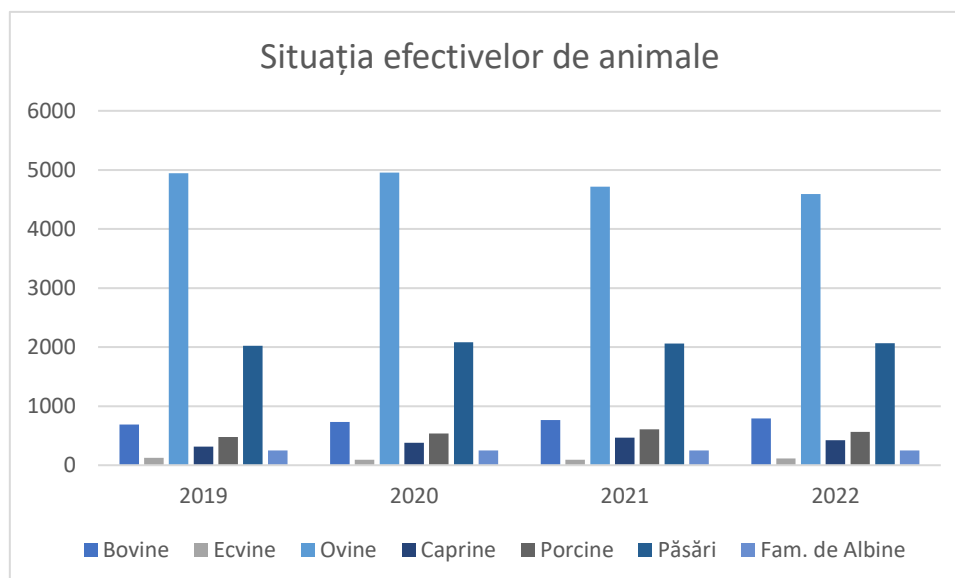

Figura 25, Sursă: www.statistici.insse.ro

În ceea ce privește creșterea bovinelor și ovinelor, și în Lueta a început să apară și modul de creștere tip ferme. Există 10 până la 15 fermieri mari care dețin o proporție semnificativă din animale, dar vitele și oile sunt încă crescute și în gospodării. Crescătorii de bovine sunt implicați în principal în producția de lapte, care este vândut în principal prin intermediul centrului local de colectare a laptelui. Un fermier operează un distribuitor automat de lapte în localitate. Creșterea păsărilor de curte este, de asemenea, importantă în comună, dar acest sector nu este de tip fermă. Creșterea porcinelor se face, de asemenea, în gospodării.

Dacă analizăm culturile arabile cultivate, tabelul 4, putem observa că majoritatea culturilor cultivate sunt folosite pentru hrana animalelor. Tabelul de mai jos nu acoperă cantitatea și suprafața totală a culturilor cultivate, deoarece oamenii nu raportează exact ce cultivă și pe ce suprafață. Acest tabel prezintă culturile pentru care fermierii au solicitat ajutor pentru terenuri.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Grâu de toamnă (HA)	0,42	0,29	0,98	0,26	1,2	0,58	0,11	
Lucernă (HA)	1,81	0,50	0,32	0,80	2,26	2,16	2,01	1,35
Triticale (HA)	1,57		1,22			0,88	0,42	0,42
Trifoi (HA)	4,22	1,57	1,48	2,68	1,25	0,79	0,34	
Cartofi (HA)	0,94	0,65	0,70	0,97	0,93	0,91	0,31	0,58
Orz de primăvară (HA)	0,22	0,73		0,35				
Secară (HA)	0,46	0,45						
Plante furajere (HA)		4,52	4,51	0,83	0,20	0,35	0,35	0,35
Grâu de primăvară(HA)			0,30	0,88	0,35		0,69	1,00
Orz de toamnă (HA)	0,33	0,43		0,46			0,86	

Tabel 3, Sursă: Editare proprie, după datele furnizate de Primărie, 2022

În ultimii doi ani, Lueta a fost, de asemenea, implicată în procesul de certificare ecologică lansat de Asociația Székely Gazdaszervezetek. Certificarea ecologică a fost solicitată în principal pentru zonele agricole. În prezent, compania de certificare gestionează 13 loturi de dosare de cerere, și pentru un total de 1.514,35 hectare de teren a fost solicitată certificare ecologică. Dintre acestea, 1.330,32 hectare sunt pășuni de posesoriat, iar restul de 184,03 hectare sunt proprietatea a 12 gospodari, folosit de ei la pășunat și cosit.

Există în *Cooperativa Agricolă Lövete Láz*, care are ca scop ajutorarea celor care lucrează în agricultură, dar nu a avut nici-o activitate substanțială de la înființarea sa.

3.4.1 Composesoriat

Composesoriatul din Lueta a fost reînființată în 2001, în baza Legii 1/2000. Composesoriatul are consiliu de administrație cu 5 membri, care sunt și angajați ai instituției, și aproximativ 1.600 de membri proprietari, nu există o cifră exactă, deoarece numărul membrilor se schimbă în mod constant din cauza distribuirii dreptului de proprietate între moștenitori. Composesoriatul are, de asemenea, o comisie de audit format din 3 membri, care supraveghează activitățile de gestionare și financiare, precum și un comitet al pășunatului format din 8 membri.

Composesoriatul Lueta exploatează o suprafață totală de 4.328,81 ha, din care 2.605 ha sunt păduri (60,17%) și restul de 1.723,81 ha (39,83%) sunt pășuni. Composesoriatul nu are animale proprii, așa că valorifică pășunile cu animalele membrilor composesoriatului. În fiecare an, Agenția de Plăți aprobă ajutorul funciar pentru pășuni, din care 80% este distribuit de către composesoriat între membrii săi, iar 20% este utilizat pentru activități de reînnoire a pajiștii.

Exploatarea pădurilor se realizează de către composesoriat în conformitate cu un plan de exploatare, care permite un volum exploatabil de 9.000 de metri cubi de lemn pe an. Lemnul exploatat este vândut ca lemn rotund și lemn de foc. Membrii pot solicita dividende sub formă de lemn sau în numerar.

Composesoriatul organizează 2 adunări generale ordinare pe an, la care participarea este foarte slabă. De obicei, la ședințe participă 40-50 de persoane și, în multe cazuri, nu există cvorum. Excepție face adunarea de reînnoire a mandatelor de conducere, la care participă 130-140 de membri. Această creștere a prezenței se datorează mobilizării membrilor de către cei care candidează la alegeri pentru funcții de conducere.

3.5 TURISMUL

Pentru turism, au fost examinate două tipuri de date. Date de la Institutul de Statistică, și date de la portalurile de rezervări online.

Conform datelor Institutului de Statistică, în anul 2011 existau două unități turistice în comuna Lueta, o cabană turistică și un popas turistic.

Între 2012 și 2019, a funcționat doar popasul turistic. Numărul de nopți petrecute, figura 27, urmărește evoluția numărului de unități.

După 2011, când cabana turistică a fost închisă, numărul de nopți de cazare a scăzut și el până în 2017.

După aceea, s-a înregistrat o creștere bruscă, probabil datorită finalizării clădirii principale a popasului turistic/pensiunii. Această creștere a continuat până în 2019, când pandemia a provocat o pauză în serviciile turistice.

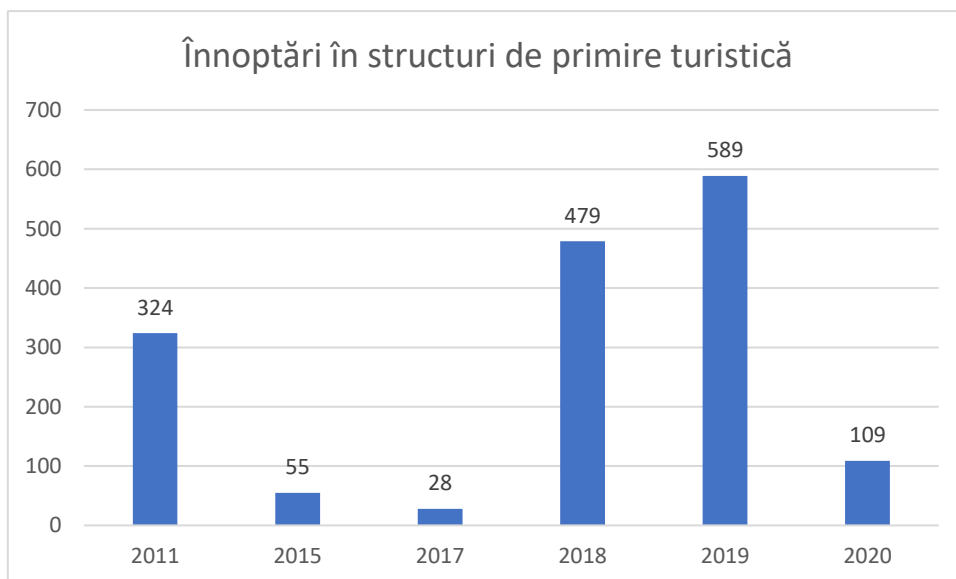

Figura 26, Sursă: www.statistici.insse.ro

Dacă comparăm numărul de sosiri ale turiștilor cu numărul de înnoptări, pe baza datelor Institutului de Statistică, figurile 27 și 28, putem observa că un turist a petrecut în medie 2 zile în Lueta în ultimii zece ani. Această cifră este sub media sezonului turistic din Ținutul Secuiesc în 2021, unde cifra este de 3 zile.

(<http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/novekvben-de-tovabbra-is-jelentsen-a-jarvany-eltti-szint-alatt-az-erdelyi-turistafojalom-a-nyari-idenyben/99>)

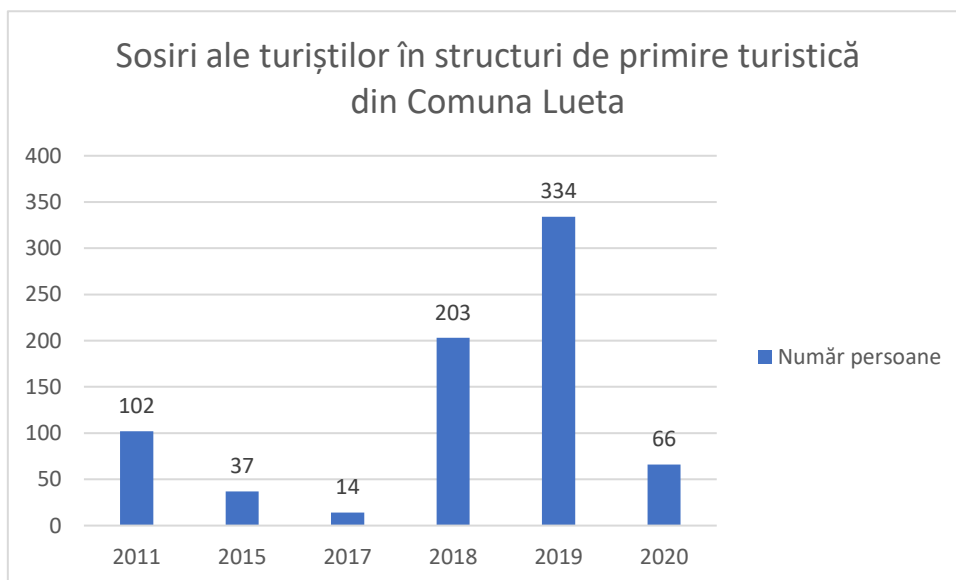

Figura 28 Sursă: www.statistici.insse.ro

Pentru analiza sezonalityi, Figura 29, anul 2019 a fost luat ca an de referință, deoarece a fost anul cu cel mai mare număr de sosiri de turiști în perioada analizată. Sezonul de vârf în Lueta se desfășoară între iunie și septembrie, în timp ce extrasezonul este între aprilie și mai și octombrie și noiembrie. Deoarece datele noastre oficiale provin de la o singură unitate de cazare, nu putem trage concluzii ferme, dar putem oferi o imagine generală a situației turismului.

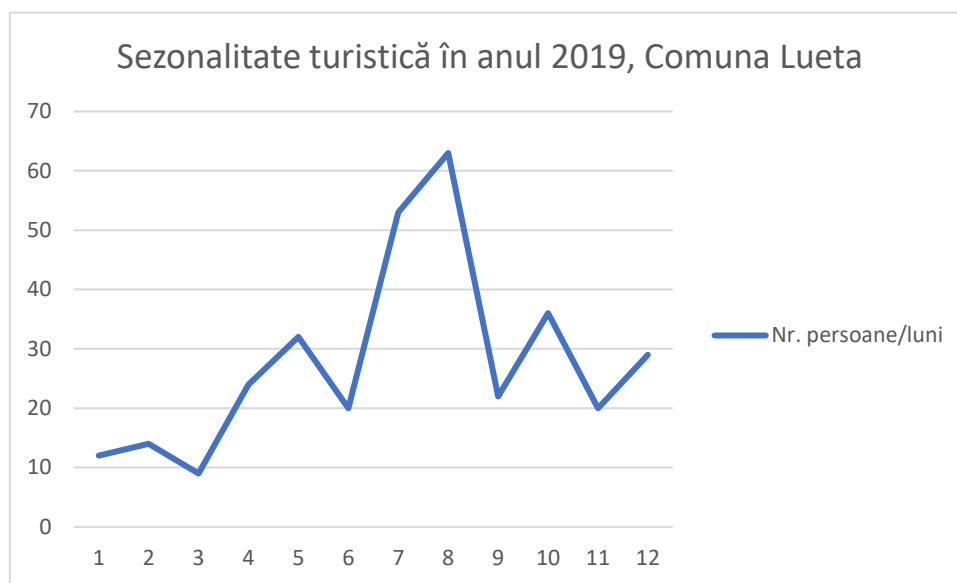

Figura 29, Sursă: www.statistici.insse.ro

Graficul de utilizare a capacității de cazare a structurilor de cazare turistică, Figura 30, este mai mic decât media din Ținutul Secuiesc, unde era de 26,6% în 2020, în timp ce în județul Harghita era de 17,8%.

(<http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/novekvben-de-tovabbra-is-jelentsen-a-jarvany-eltti-szint-alatt-az-erdelyi-turistaforgalom-a-nyari-idenyben/99>)

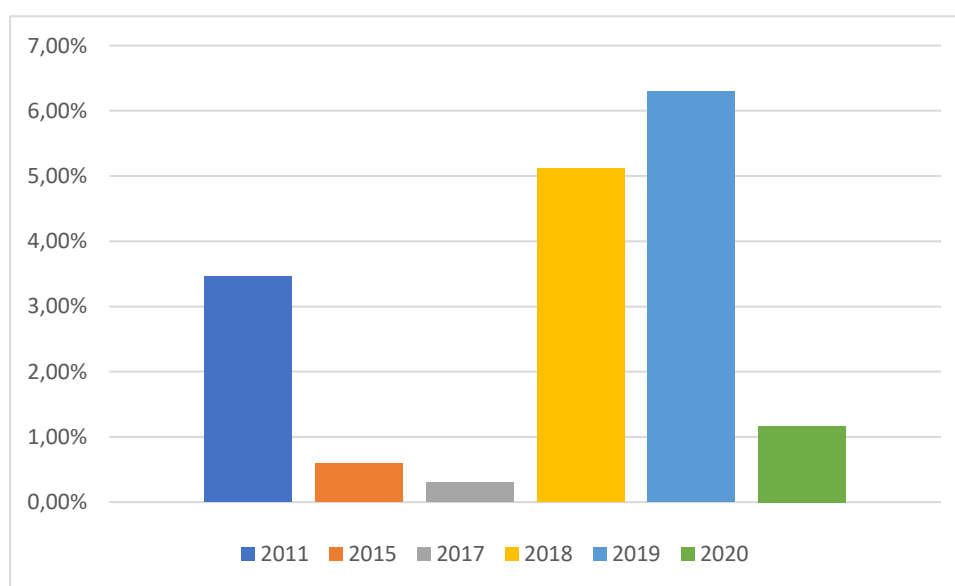

Figura 28, Coeficientul de utilizare a capacității turistice în Comuna Lueta, Sursă: www.statistici.insse.ro

Conform datelor portalurilor de rezervări online (travelminit.ro, booking.com, airbnb.com în iunie 2022), în comuna Lueta sunt disponibile următoarele unități de cazare:

Zonă	Unitate de cazare	Tip	Număr locuri de cazare
Băile Chirui	Cabana Katalin	cabană	17
	Cabana Jasmin	cabană	10
	Casa Wild Rose	casă de oaspeți	6
	Pensiunea VÁGÁS	pensiune	16
	Casa Wigwam	casă de oaspeți	10
Selters	Pensiunea Szeltersz	pensiune /casă de oaspeți	17
	Forest Cottage Weekend House	vilă/ casă de oaspeți	9

Tabel 4, Sursă: editare proprie

Dacă comparăm cele două grupe de date, putem observa că în statisticile oficiale apar mult mai puține unități de cazare.

Din punct de vedere turistic, Băile Chirui și Selters sunt atracții centrale, nu există unități de cazare în centrul comunei. Majoritatea atracțiilor turistice sunt, de asemenea, situate în aceste zone forestiere. În localitate există un birou de informare turistică, care a fost construit în 2016 cu fonduri europene, dar în prezent nu funcționează, iar clădirea este nefolosită.

3.5.1 Atracțiile turistice:

Baia minerală populară Nádasszék

Valea pârâului Vârghiș găzduiește atât izvoare carbogazoase, cât și izvoare sărate. Izvoarele medicinale care izvorăsc aici sunt cunoscute încă din cele mai vechi timpuri și sunt foarte populare, nu numai printre localnici. Apa din izvoarele din locul numit Bélmező este atât de asemănătoare ca gust și proprietăți medicinale cu faimosul izvor Niedelselters, încât apele de aici au fost denumite Selters secuiesc și au fost îmbuteliate și comercializate începând cu anii 1850. Băile sărate Nádasszék au fost înființate pe mlaștina sărată de pe malul drept al pârâului, la nord de confluența pârâului Chiru cu pârâul Vârghiș . Conform tradiției, un locuitor local, József Balázs, a descoperit proprietățile curative ale apei sărate în timp ce cosea zona mlăștinoasă. La început, apa de izvor era încălzită în cazane mari, iar oamenii care doreau să se vindece se scăldau în căzi de lemn. Mai târziu, pe locul respectiv a fost construită o piscină din lemn de 2 x 2 metri. Într-un colț al bazinului era așezat un butoi de metal, prin care apa era încălzită de foc. La începutul anilor 1900, a fost construită o piscină de 4x4 metri, care este folosită și în prezent. Baia este deținută de familia Balázs din 1830. În perioada socialistă, baia a fost administrată de uzina din Vlăhița, acum este din nou în proprietatea familiei. Vizavi de baie, la 200 de metri de aceasta se află izvorul de apă minerală Nádasszék, care este încă una dintre cele mai populare surse de apă potabilă din zonă. Apele din Băile Nádasszék sunt ape minerale ușor carbogazoase, cu clorură de sodiu, folosite de pacienții care suferă de afecțiuni artrozice, nervozitate, neliniște, insomnie, vasoconstricție și hipertensiune.

(https://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1dassz%C3%A9k_f%C3%BCrd%C5%91)

Baia funcționează de obicei din mai până în septembrie sau octombrie, în funcție de vreme, într-o piscină de lemn 10 m X 6 m, acoperită. Apa este încălzită de un cazan pe lemne. În timpul sezonului, acesta funcționează la minimum de 70% din capacitate.

Puțul sărat din Lueta

În partea de sud a comunei Lueta, există casa de sare construită deasupra fântânii de sare, care aprovizionează cu saramură nu numai Lueta, ci și satele din jur. În mediul rural, astfel de case pot fi găsite și în Merești, Mărtiniș, Corund și Praid, dar localnicii sunt convinși că aici se găsește sarea de cea mai bună calitate.

Casa sării are o vechime de peste o sută de ani, fiind construită pe fântână în 1866, după cum atestă inscripția de la intrare. Clădirea a primit un acoperiș nou în 1996. Satul a avut cândva și o mină de sare, dar aceasta a funcționat doar o perioadă scurtă de timp.

Comuna în sine este situată deasupra unei mari câmpii de sare, care este legată de câmpul de sare Praid. Undeva sub localitate, stratul de sare întâlnește un izvor sau un filon care a creat fântâna sărată, iar saramura rezultată este foarte concentrată. Localnicii au un respect deosebit pentru fântâna sărată, care le asigură toate nevoile de sare. (<https://visitharghita.com/hu/places/a-lovetei-soskut-3myzavwxusyvxg>)

Băile Chirui

Băile Chirui se află pe drumul care leagă Odorheiu Secuiesc de Miercurea Ciuc, în apropierea orașului Vlăhița.

Aerul curat, liniștea și clima blândă au făcut-o cea mai vizitată stațiune balneară din județul Harghita, dar și din Transilvania. Deși era cunoscută încă din 1600, dezvoltarea sa a început abia în anii 1770.

La intrarea în Băile Chirui, vizitatorul este întâmpinat de puțul H503, care aruncă periodic un jet spumos de apă minerală carbogazoasă. Astăzi, este înconjurat de un pod circular și, dacă vizitatorul are noroc, spectacolul erupției este memorabil.

În apropierea stațiunii balneare se află trei izvoare minerale cu un conținut foarte ridicat de minerale (2-4 g/l) și acid carbonic. Gustul delicat al apei se datorează în principal conținutului ridicat de dioxid de carbon (CO₂ = 1,6 g/l.). Consumul lor era prescris odinioară pentru afecțiuni digestive, aciditate și diuretice, în timp ce băile de apă minerală erau recomandate pentru afecțiuni vasculare. (https://visitharghita.com/hu/places/kirulyfurdo-pxsm8f_mytwnag)

Clădirile fostei tabere de pionieri din Băile Chirui se află în prezent într-o stare de degradare, clădirile sunt în proprietatea comunei, o parte din terenul de dedesubt aparține parohiei catolice din Lueta, iar cealaltă parte este deținută de composesoratul Lueta.

Mlaștina Dumbrava Harghitei:

Mlaștina Dumbrava Harghita, cunoscută și sub numele de mlaștina de apă minerală Szortyogó , este o mlaștină umflată tipică: apa s-a acumulat la suprafață în depresiunea nedrenată, datorită impermeabilității la apă a andezitului, apa s-a adunat la suprafață și a făcut ca zona să fie dominată de o vegetație caracteristică, iar depozitele de mușchi de turbă au îngroșat suprafața mlaștinii, făcând-o ușor bombată.

Mlaștina, cu o lungime de 120 m și o lățime de 50 m, este alimentată și de apele minerale feruginoase, ale căror proprietăți medicinale au fost recunoscute de mult timp, și la marginea mlaștinii a fost săpată o piscină. Acum aceasta este complet nefolosită și neglijată. Vegetația mlaștinii este similară cu cea a celorlalte mlaștini de turbă din Harghita, iar condițiile microclimatice au permis supraviețuirea multor specii relict din epoca glaciară.

Specii mai importante de plante: curechi de munte (*Ligularia sibirica*), trifoiste de baltă (*Menyanthes trifoliata*), șopârlaița-albă (*Parnassia palustris*), ghințură (*Gentiana asclepiadea*), iarba de bumbac (*Eriophorum angustifolium*), bujorel însângerat (*Dactylorhiza incarnata*), bujor de pădure (*D. immaculata*), mlăștinița (*Epipactis palustris*) și roua cerului (*Drosera rotundifolia*), insectivoră. Dintre plantele lemnoase, se remarcă: arinul alb (*Alnus incana*), salcie broștească și salcia laur (*Salix cinerea*, *S. pentandra*), mesteacănul pitic (*Betula humilis*).

Trasee de drumeții desemnate:

- Băile Selters-Cheile Vârghișului - C.N.I.PT. Vlăhița - Colțul Chirui - Peștera Orbán Balázs (Cheile Vârghișului)) **BANDĂ GALBENĂ**
- oraș Vlăhița - Selters - Băile Chirui **PUNCT GALBEN**
- Tabăra Creștină Harghita - Colțul Chirui **CRUCE ROȘIE**
- DN 13A Dealul Piatra Colibei - sat Băile Chirui - Colțul Chirui **CRUCE ALBASTRĂ**
- DN 13A sub Piatra Cornului - sat Băile Chirui **PUNCT ALBASTRU**

<http://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/lovet/1421>

2. Rezumatul interviurilor în profunzime și discuțiilor focus-grup

2.1 Rezumarea și evaluarea ideilor interviurilor în profunzime

Pentru identificarea factorilor care ar trebui să determine direcția de dezvoltare a așezării, au fost realizate patru interviuri în profunzime conform unei structuri controlate, în care persoanele țintă selectate joacă un rol principal în viața comunei, care au fost inițiatorii și implementatorii multor proiecte locale. Scopul a fost de a identifica în timpul conversațiilor subiectele și domeniile care oferă ideile, întrebările și ipotezele care urmează să fie investigate într-un sondaj empiric, care va sta la baza strategiei în curs de pregătire.

În timpul discuțiilor libere s-au născut multe gânduri, sentimente și definiții de valori și, în același timp, intervievații au formulat idei în mai multe domenii pentru dezvoltarea lor. În timpul interviurilor au apărut următoarele idei:

Formarea comunității specifice din Lueta s-a datorat izolării dezvoltată de-a lungul istoriei, care a avut ca rezultat un grad ridicat de interdependență, aceasta având efect pozitiv asupra formării unei **comunități puternice**. Trăsăturile sale caracteristice, care pot fi văzute și astăzi, sunt portul popular, obiceiurile, dialectul local (utilizarea specifică a literei e) și expresiile specifice.

În opinia lor, este important de menționat că portul secuiesc pentru femei, a cărei unicitate este determinant, prezintă o dezvoltare și o evoluție semnificativ diferită, chiar și în comparație cu așezările învecinate. Această izolare specială a creat pentru membri o **atmosferă de încredere** în care este bine să fii și să crești pentru că te susține. Acest lucru poate fi văzut chiar și în comunitățile virtuale de astăzi, deoarece oamenii din Lueta creează în primul rând grupuri închise și în acestea comunică, organizează diferite idei, sunt necesare doar acțiuni susținătoare.

Rețelele sociale creează o nouă modalitate de a **comunica cu cei plecați**. Unul dintre dezavantajele comunității închise, conform unui interviu, este nivelul ridicat de intervenționism din partea comunității, în cazuri când cineva din rândul membrilor comunității dorea să se remarce în domenii profesionale, sociale sau de altă natură de dezvoltare. Aceștia de obicei fie și-au abandonat planurile, fie au părăsit comunitatea, deoarece dinamica internă a comunității a neutralizat inițiativele lor. Mulți din cei plecați încearcă să repatrieze ulterior cunoștințele, experiențele, capitalul și capitalul relațional acumulat, dar acestea pot fi puse în practică cu puțin succes. Motivul repatrierii este că **e bine să fii în Lueta, pentru că acolo ești acasă**, toată lumea se salută, toată lumea se ajută.

Toți au fost de acord că **copilăria este un factor determinant în formarea sentimentului de a fi din Lueta**, pe care o cunoaștem cu adevărat doar atunci când trăim altundeva o perioadă mai lungă de timp și îi simțim absența. Sentimentul de proximitate, de familiaritate, peisajul, efectul liniștitor al spațiului, **trăirea tradițiilor dau existența de luetean**. Viața comunității trebuie să fie plină de conținut, pentru că aceasta dă sens vieții lueteniene.

O comunitate se dezvoltă bine doar dacă are lideri care îndrăznesc să ia decizii chiar și pe subiecte dificile. În multe cazuri, comunitatea cu greu își asumă decizii care îi afectează sentimentul de confort, dar dacă există încredere, comunitatea acceptă că acest lucru se face pentru ameliorarea calității vieții.

Comuna este un **magnet comunitar**, deoarece pentru mulți dintre cei plecați este loc de odihnă și reîncărcare. Evenimentele și manifestările religioase, familiale și de păstrarea tradițiilor întăresc membrii comunității și creează o atmosferă pozitivă pe termen scurt. De aceea ar fi important să se planifice din timp evenimentele, deoarece efectul lor ar asigura continuitate în simțul vieții comune.

Întâlnirile satului au un rol important în menținerea solidarității comunitare, în organizarea căreia interviuații au avut anterior un rol activ, una dintre ideile proeminente ale cărora a fost **Biroul de proiecte ale satului**, prin care se puteau dezvolta și realiza proiecte și programe de dezvoltare comunitară. Aceste întâlniri ale satului reîncarcă membrii comunității, pentru o perioadă scurtă de timp membrii comunică și relaționează pozitiv. Din păcate, în zilele noastre nu există locuri de întâlnire în care numai să poți sta din când în când și să vorbești despre viață. În opinia lor, ar fi important să se organizeze și să se inventeze astfel de forumuri, unde să se dezvăluie ce îi atrage pe membrii comunității și ce îi ține în acest secol XXI.

Rețelele de socializare ajută foarte mult la păstrarea contactului cu cei plecați din comună, cu ajutorul cărora familiile și cercuri de prieteni mențin contact viu unul cu celălalt. Cooperarea biserică-învățăământ, acoperind toți membrii comunității, joacă un rol important în construirea comunității. Activitățile nu ar trebui să fie organizate doar pentru tineri, întrucât adulții și cei vârstnici adesea mai mult ar necesita organizarea unor astfel de programe, decât tinerii, cărora sistemul de învățăământ public le organizează oricum.

Potrivit celor intervievați, cel mai mare potențial economic al satului îl reprezintă bunurile culturale-eceziastice și naturale. Una dintre valorile marcante ale patrimoniului cultural bisericesc este respectul pentru tradiții și **viața bisericească activă**, al cărui corp construit este centrul eclesiasc din centrul satului, care pentru cei din afara este și centrul comunei din punct de vedere arhitectural. Biserica renovată și zidul care îl înconjoară, **centrul comunitar multifuncțional numit Colegiul Poporului**, biroul de dezvoltare și grădinița sunt un patrimoniu construit marcant al așezării.

Cea mai mare valoare economică și bogăție a comunei este bogăția sa naturală, partea determinantă a acesteia fiind deținută și administrată de **Composesoratul Lueta**. Rigiditatea operațională a composesoratului a cauzat de la înființare multe probleme și conflicte, dar a contribuit și a dat mult pentru dezvoltarea comunității.

O parte semnificativă a bogăției naturale este deținută de composesoratul local, care a realizat o acumulare uriașă de avere și valoare de finanțare în perioada trecută, dar **nu s-a reușit transformarea acestuia în capital activ**. Drept urmare, averea uriașă nu generează profit pentru comunitate. Profitul comunității nu ar fi numai banii, ci și locurile de muncă create, spații publice renovate și programe susținute pentru tineret. Potrivit părerii intervievaților, există o lipsă de asumare a responsabilității din partea membrilor, iar la lideri cunoștințele de conducere și carisma pentru a schimba acest lucru. Potrivit intervievaților, ar fi nevoie de mult impuls, de asumare de riscuri, de o schimbare de mentalitate, precum și de cunoașterea exemplelor de succes.

Comunitatea apreciază gândirea și rezultatele din Merești, **ar fi important să formăm împreună strategii** cu satul vecin în mai multe domenii. În Merești se merge pe baza de pricepere în agricultură, managementul din Lueta este la nimereală. Pe domeniile composesoratului funcționează cariere cu extracții închiriate, ale căror resurse de materii prime sunt limitate. Cei câțiva întreprinzători în minierit au devenit antreprenori importanți ai satului, care au investit și în alte sectoare, acest exemplu ar trebui urmat și de composesorat. Acești antreprenori au investit în crearea de firme de panificație, pescuit, restaurante, construcții și comerț.

Dacă ar putea face ceva, ar schimba **gândirea oamenilor**, care în acest moment frânează procesele de dezvoltare. O parte semnificativă a forței de muncă a satului a fost angajat la o întreprindere de stat în perioada anterioară și ulterioară schimbării regimului, ei sunt lipsiți de aptitudini antreprenoriale, au pensii semnificative și **constituie o putere de cumpărare importantă**, ceea ce a generat o situație specială în comerțul cu amănuntul din sat.

Dacă s-ar putea schimba ceva, ar reconstrui **piața**, ceea ce ar fi potrivit pentru un sat de această dimensiune ca centru. Totodată, ar fi important să se creeze un **centru de sănătate** care să servească pe o scară mai largă nevoile comunității. În momentul de față, căminul cultural este o soluție de nevoie, întrucât nu răspunde așteptărilor comunității nici în ceea ce privește dimensiunea sau capacitatea logistică. **Înscrierea proprietății publice în cartea funciară este anevoioasă**, astfel sunt lipsiți de multe oportunități și resurse. Pentru repornirea taberelor de copii ar face pași, pentru că ar putea genera venituri semnificative atât din turism, cât și din alte aspecte ale economiei locale.

Abilitățile antreprenoriale s-au format printr-o **generație nouă de adulți**, care își asumă un risc semnificativ, fiind lăsată singură cu problemele sale, deoarece antreprenorii locali n-au instituții care să le reprezinte și să le protejeze interesele.

Unul dintre cei intervievați consideră un eșec faptul că **comunitatea tolerează atât de greșit rezultatele și succesul membrilor săi remarcabili**. În opinia sa, dezvoltările de infrastructură nu sunt

dezvoltări propriu zise, ci consecințele activităților politice. Condiția de bază pentru dezvoltare este construirea și influențarea gândirii comunității și dezvoltarea materiei cenușii locale.

Consideră un eșec evoluția vieții comunitare din ultima perioadă, lipsa programelor, că **nu s-a reușit aducerea composesoratului mai aproape de așteptările comunității**. Avea planuri de a introduce un program Oktoberfest în Lueta, care ar putea fi un nou eveniment pentru regiune.

Ar trebui dinamizată viața comunității, în care școala locală să-și asume un rol mai activ, în care părinții să fie și ei parteneri activi. Atitudinea directorului școlii, care se află în fruntea intelectualității ca lider, poate însemna mult.

Formația de dans popular Kákvirág are rol important în viața tinerilor, **organizează cursuri de dans popular și alte programe comunitare pentru zeci de tineri**, care unesc tineretul și îi educă în spiritul valorilor locale. Există foarte **mulți tineri din localitate**, care deja studiază în alte așezări, dar în timpul lor liber ar solicita activități comunitare. Ar trebui găsite soluții pentru asta.

Toți cei intervievați sunt participanți activi la organizarea vieții comunitare, unii dintre ei au creat asociație în acest scop, cu ajutorul căreia au susținut sportul, dansul și alte inițiative.

Activitățile reale ale comunității au loc adesea în străzi, fiecare stradă având propria ei viață interioară specifică. Străzile ar trebui aliniată printr-un program de conservare a valorilor, în care joacă un rol important activitățile bisericesti.

Un mare dezavantaj pentru tineri este că nu există în apropiere un oraș **unde modernitatea să poată fi experimentată mai bine**. Populația așezării este în scădere semnificativă, în generația lor s-au născut 120, iar în 2021 s-au înregistrat 40 de nașteri în sat.

Pentru a menține tinerii, ar fi important întărirea rolului școlii, după-amiaza profesorii să devină experți formatori, să existe activități pentru toate generațiile.

Este important să se întărească relația cu toate așezările învecinate, dar din diferite motive. Cu Merești în gestionarea și dezvoltarea problemelor similare, cu Vlăhița pentru utilitățile disponibile. Majoritatea absolută a locuitorilor din Lueta nu consideră Vlăhița un oraș și asta spune multe despre atitudine, sunt multe conflicte teritoriale și administrative, dar în același timp există și posibilitatea de cooperare. În ceea ce privește dezvoltarea programului turistic, colaborarea cu Merești este vitală.

Comuna în ultima perioadă s-a dezvoltat foarte mult din punct de vedere al infrastructurii, dar nu asta înseamnă gândire strategică de dezvoltare. **Peste zece ani vom găsi o cu totul altă comunitate** din cauza schimbărilor de generații și a mutărilor. Potrivit opiniei unuia dintre intervievați, conștientizarea în localitate a vieții sănătoase a devenit semnificativă, dar nu suficientă. În ultima vreme, s-a reușit renunțarea la consumarea unei ape minerale care se folosea dintr-un vechi obicei, iar cursurile de înot organizate în grup pentru tineri au îmbunătățit scolioza deja frecvent caracteristică. Primul a menținut o tensiune arterială caracteristică crescută datorită conținutului său ridicat de sare, iar cel de-al doilea a îngreunat dezvoltarea fiziologică pentru mulți dintre locuitorii din Lueta.

Existența cătunelor Selters și Chirui este considerată o bogăție importantă, fiind atât o valoare, cât și o sarcină. **Este considerată periculoasă apariția unor dezvoltări culturale și peisagistice necontrolate în cătune**, ar fi importantă elaborarea și monitorizarea unui regulament detaliat. Dezvoltarea cătunelor va fi determinată de gândirea comunităților care trăiesc și se dezvoltă acolo.

În cadrul rezumatului interviului în profunzime au fost formulate următoarele întrebări, care pot fi întrebările de bază ale unui sondaj focus grup care va avea loc ca următoarea parte a procesului de dezvoltare:

1. De ce este bine să fi din Lueta? (identitate lueteana)
2. Aveți o relație cu rudele plecate din comună și descendenții acestora?
3. Care sunt punctele tari în economia comunei?
4. Ce ați schimba și cum ați face-o în mod activ?
5. În ultimii 5-10 ani, ați avut o idee pe care ați încercat-o, dar nu ați reușit dintr-un motiv oarecare?
6. Cum ați evalua viața comunitară din Lueta și cât de mult participați la ea?
7. Cum vedeți posibilitățile și șansele de reușite ale tinerilor din Lueta?
8. Cu care localitate vecină ați putea imagina o colaborare de parteneriat?
9. Cât de mulțumit sunteți de serviciile comunitare?
10. Cum vedeți Lueta în următorii 10 ani, care este visul dvs.?
11. Cele trei cătune ale comunei sunt puncte tari sau slabe?

Tematici de dezvoltare formulate:

- trebuie creată o viață de comunitate trăibilă, interpretabil și de generațiile tinere;
- managementul utilităților trebuie să asigure o calitate superioară a vieții;
- este necesară stimularea economiei așezării;
- păstrarea tradițiilor este vitală atât în viața comunitară, cât și în cea de familie;
- pentru dezvoltarea comunei sunt necesare programe de dezvoltare a afacerilor și comunitare, pentru a crea lideri;
- este necesară crearea de spații pentru antreprenori, comunitare și servicii pentru tineri;
- este nevoie de o strategie de comunicare la nivel de comună, în care să poată fi prezentată o „Luetă care rămâne la valorile sale și se reînnoiește în modul său de viață”;
- Programul turistic Selters și Băile Chirui trebuie să aibă prioritate.

4.2 Evaluarea rezultatelor sondajelor focus-grup

Cu întrebările identificate în timpul interviurilor în profunzime am efectuat investigații focus-grup cu implicarea unor oameni cheie în viața comunității Lueta. Selecția grupurilor s-a bazat pe modele tipice de viață și de muncă care pot fi identificate în viața comunității. Aceste grupuri au fost formate din femei antreprenori, antreprenori locali, intelectuali locali, fermieri și membri în consiliul local.

În timpul sondajului, cele cinci grupuri au fost conduse și prelucrate conform întrebărilor ghidate. Scopul a fost ca sondajele să aibă o structură similară, care să poată fi prelucrat pe baza unei structuri uniforme. Opiniile fiecărui grup vor fi prezentate în anexa strategiei, iar evaluarea completă este următoarea:

1, De ce este bine să fi din Lueta?

Pentru majoritatea respondenților, cuvântul Lueta înseamnă pământul natal, unde s-au născut și și-au petrecut copilăria, unde au avut multe experiențe plăcute și au construit relații. Distanța locației geografice a așezării față de centrele mai mari a dus la interdependență, întărită de legătura religioasă puternică care a creat o puternică carismă catolică de-a lungul anilor.

Pentru mulți oameni, termenul Lueta este un simbol al persistenței și încăpățânării, unde familiile pot spori în siguranță, unde mai multe generații au trăit împreună în comunități familiale închise. Imaginea trecutului mândru trăiește în familii, ceea ce se arată și în prezent în particularitățile tradițiilor și a costumelor populare. Intervievații cred că o identitate puternică creează un caracter puternic.

Una dintre formele de coeziune a comunității chiar și în prezent este obiceiul „toată lumea salută pe toți”, care menține coeziunea în fiecare zi. Sărbătorile, întâlnirile din sat și ceremoniile religioase întăresc trăirea tradițiilor. Aceste întâlniri sunt o oportunitate bună pentru cei care s-au mutat să se întoarcă acasă și să întrețină relații și să construiască relații pentru copiii lor. După părerea intervievaților, la acel copil al unui descendent din Lueta se formează identitatea, care a petrecut mult timp la bunici în copilărie, are multe amintiri și experiențe din această perioadă. Această formă de conviețuire a creat un sentiment special de apartenență, care este una dintre cele mai mari forțe în menținerea comunității.

Marele avantaj al comunităților închise este siguranța, căci îi protejează pe cei lipsiți de apărare și îi ridică pe cei asupriți, dar, în același timp, are și caracteristica negativă de a-l reține pe cel ambițios, pentru că „iese din rând”. Drept urmare, comunitatea a avut întotdeauna dificultăți în a-și tolera membrii cu idei specifice, care au continuat să studieze, care au devenit artiști, sau care au venit cu anumite idei neconvenționale de dezvoltare comunitară. Din acest cerc proveneau o parte semnificativă a celor plecați din comună. Mulți dintre ei și-au realizat departe de locul natal visele, cu ei se mândrește ulterior și satul natal. Intervievații au definit această formă de comportament drept cel mai mare obstacol în calea așteptărilor actuale ale comunității. Acest sentiment este împărtășit de cei care s-au născut în sat și au ales o carieră intelectuală, reprimirea lor a fost foarte rigidă și refuzatoare.

2, Țineți legătură cu rudele plecate din comună și descendenții acestora?

Persoanele strămutate pot fi împărțite în două grupuri cu caracteristici specifice: cei care s-au născut în sat și s-au mutat într-o anumită etapă a vieții lor și cei ai căror înaintași erau din Lueta, dar s-au născut într-o altă așezare. În timp ce primul grup are o experiență activă a vieții comunității, din viața de zi cu zi, celălalt grup are o imagine idealizată a vieții din Lueta, formată în primul rând în timpul vacanțelor, concediilor și sărbătorilor.

Cu dispozitivele digitale de astăzi, este posibil să se păstreze legătura cu mult mai mult succes și mai intens decât în trecut. În timp ce în trecut o întâlnire personală însemna întâlnire, în zilele noastre posibilitățile oferite de social media oferă oportunități pentru construirea familiei și a comunității. Pe parcursul acestei lucrări am identificat mai multe grupuri create pe platformele de social media, în care oamenii din Lueta țin legătura între ei.

Digitalizarea a modelat cu siguranță legăturile într-un mod benefic, totuși, comunicarea organizată despre așezare este incompletă, în ciuda faptului că există mai multe inițiative create pe site-uri și platforme sociale. Potrivit unuia dintre comentatori, ar trebui furnizate informații mai multe și actualizate despre comună cu ajutorul instrumentelor digitale, ceea ce ar ajuta mai mult la menținerea legăturilor între toți cei din Lueta. În aceasta, un rol important ar putea fi atribuit tinerilor din Lueta, studenți universitari cu timp liber, care, datorită abilităților lor digitale mai înalte, ar putea produce cu ușurință conținut video și imagine care ar putea fi distribuite cu cei interesați. Acest material ar fi

important și în campania de comunicare a industriei în curs de dezvoltare a turismului și a alimentației publice.

Unul dintre rezultatele acestei legături este că mulți oameni se mută înapoi acasă la pensionare și sunt rezidenți activi ai așezării pentru o anumită perioadă de timp. Întâlnirile celor de o vârstă, sărbătorile religioase și ceremoniile sunt factorii majori determinanți ai legăturilor. A devenit obișnuiță ca copiii din familiile strămutate să lege stațiile vieții credincioase de satul lor natal, cum ar fi botezul, prima împărtășanie și taina confirmării. Ceremoniile acestora creează evenimente semnificative la nivel de așezare, în cadrul cărora capitalul relațional este consolidat și, în același timp, are o atracție economică semnificativă pentru comercianți și furnizorii de servicii. Aceste întâlniri sunt întărite de balul tinerilor de 18 ani și întâlnirile celor de o vârstă.

În cadrul întâlnirii sunt organizate o serie de evenimente în care se discută aspecte legate de viitor și de inițiative locale. Desigur, la întâlniri aceste întrebări sunt văzute într-un mod complet diferit de participanții localnici și de cei strămutați. Întărindu-se reciproc, din acestea ar putea fi create proiecte bune, dar viața lor în cele din urmă este de obicei foarte scurtă.

3, A Care sunt punctele tari în economia comunei?

Cel mai mare bun al satului sunt terenurile întinse de pădure și pășune deținute de composesorat, cu sute de proprietari, care au creat în ultimii ani un fond important de finanțare din surse de finanțare ale Uniunii Europene. Lemnul extras nu este prelucrat local, este vândut în principal sub formă de bușteni și lemn de foc. Participanții s-au plâns că în multe cazuri este dificil să se obțină acces la aceste articole dacă nu sunt membri ai composesoratului. Principiul „produsul local poate fi vândut local la cel mai bun raport preț-valoare” nu se aplică. Pe baza resurselor sale existente, composesoratul ar putea fi finanțatorul multor inițiative locale, dar interesele proprietarilor săi nu s-au întâlnit până acum cu interesele comunității.

Este important de menționat că prezența celor mai importante resurse ale subsolului satului, precum sarea, apa sărată, apa minerală, andezitul, au fost integrate în viața de zi cu zi a comunității. Apa minerală a fost și este băută, a fost și este folosită pentru tratament medical, apa sărată a fost și este folosită pentru gătit și conservare, din andezit s-a construit și se construiește. Decretul de reglementare a extragerii și valorificării resurselor subsolului apărut după schimbarea de regim a îngreunat întreprinderile mici și comunitățile mici în extragerea și vânzarea acestora. 15 surse de apă minerală sunt în prezent nefolosite, doar câteva au fost construite pentru uz individual, utilizarea apei sărate este disponibilă comunității, cu toate acestea, utilizarea comunitară trebuie reglementată, deoarece odată cu popularitatea ciubărelor sărate, a apărut și formele unilaterale de utilizare. Suprafețele mari împădurite au și fonduri mari de vânat și, în consecință, ar putea fi efectuată o gospodărire cinegetică semnificativă. Această activitate se realizează în prezent doar parțial.

Un alt sector semnificativ în mod tradițional este agricultura, în care, datorită condițiilor topografice, s-a dezvoltat în primul rând creșterea animalelor. În perioada de dinainte de 1989 nu s-au înființat cooperative de producție, iar în consecință structura de gospodărire și cunoștințele profesionale s-au dezvoltat mai lent decât în satele învecinate. Conform constatărilor participanților, în satele în care existau ferme colective, firmele agricole de după schimbarea regimului erau copii în miniatură ale formei anterioare de gospodărire în agricultură. În acest moment, acest sector poate fi menținut viabil doar prin implicarea surselor de finanțare.

Produsele activităților agricole sunt în primul rând materii prime, doar foarte puține produse sunt prelucrate, toată lumea speră la crearea unui centru de achiziții. Produsele agricole sunt vândute în principal în familie, la prieteni și cunoștințe. În multe familii s-a reluat autoaprovizionarea.

Meșteșugurile, care reprezintă o parte semnificativă a valorilor tradiționale ale comunității, pot fi menționate ca un sector suplimentar, cum ar fi confecționarea costumelor populare, prelucrarea lemnului și alte produse artizanale și suveniruri.

Este important de menționat dezvoltarea comerțului local cu amănuntul, care a creat un mic centru regional din Lueta. Majoritatea respondenților numesc fenomenul „turism de cumpărături”. Acestea sunt minimarkete, magazine de îmbrăcăminte, restaurante, crâșme, cafenele, farmacii, magazine de menaj. Dezvoltarea centrului comercial a fost stimulată de acei din comunitatea locală, care au lucrat în minele Vlăhița și Harghita, după privatizare s-au pensionat și reprezintă o importantă clientelă la nivel local. Important este că, din punct de vedere al dezvoltării așezării, nu se poate baza pe termen lung pe acest segment de clienți, deoarece nu este un segment regenerabil. Ar fi important să ne gândim la aceste proiecții viitoare într-un grup de lucru pentru dezvoltare comunitară.

Odată cu creșterea puterii de cumpărare și schimbarea cererilor, în localitate sunt disponibile tot mai multe servicii, cum ar fi coafor, cosmetică, reparații de mașini, întreținere, scriere de proiecte, formare pentru adulți, organizare de nunți, transport de persoane și altele.

Turismul și alimentația publică reprezintă una dintre marile provocări ale regiunii, deoarece este disponibilă comunității ca un potențial imens neexploatat, dar nu este încă valorificată din cauza multor factori externi și interni. Situația satului este specifică pentru că a avut cândva o mare capacitate turistică, care a dat faliment odată cu schimbarea de regim din 1989, apoi a fost distrusă ca un morman de moloz. Stațiunea Băile Chirui a fost o stațiune recunoscută și populară la nivel național, în primul rând pentru tineret. Înainte de schimbarea regimului, complexul balnear Chirui era una dintre bijuteriile taberelor de pionieri. Selters a fost locația preferată a programelor de weekend ale localnicilor. Este mult mai dificil să creezi ordine din ruine, să clarifici dreptul de proprietate și să reglementezi urbanistic o zonă decât să visezi și să implementezi un proiect pe câmp verde. Avantajul în dezavantaj este brandul și lumea povestirilor consacrate pe care se poate construi. Momentan, ambele așezări găzduiesc o multitudine de case de weekend și arată ca în vestul sălbatic în lipsa unui regulament și a aplicării acestuia.

În regiune funcționează și firme tipografice și de industria textilă, care angajează o forță de muncă semnificativă, în principal femei. O parte semnificativă a forței de muncă masculină lucrează pe șantiere de construcții din alte localități. Pregătirea profesională a forței de muncă din Lueta este semnificativă în industria textilă și a construcțiilor.

Au apărut și afaceri inovatoare, în principal digitale ale tinerilor, cum ar fi dezvoltarea de software, marketingul și comerțul online și alte munci la distanță. Există și alte inițiative, cum ar fi fitness și alte afaceri legate de sănătate. Numărul lor este în creștere, dar există o lipsă de spațiu comunitar în sat unde să se poată ajuta reciproc, așa că limitele creșterii lor sunt determinate de spațiul lor privat și de cadrul lor de finanțare. Ar fi important să demarăm programe care să promoveze antreprenoriatul, pentru că generațiile din turnătorie aveau mai mult o conștiință și un mod de viață de clasă muncitoare, nu unul independent și de dezvoltare antreprenorială.

În ceea ce privește forța de muncă, așezarea este emitentă, cei intervievați menționează raportul 20/80, adică 80 la sută din populația activă a localității iese din localitate la muncă dimineața și 20 la

sută lucrează în comună. Acest lucru poate duce la migrare pe termen mediu dacă această situație este asociată și cu o schimbare generațională.

Ar fi important să existe o comunicare internă în cadrul comunei care să susțină afacerile locale, în care ar lucra împreună un birou de dezvoltare a afacerilor înființat, primăria locală și colectivul de lucru a școlii populare. Cei chestionați au identificat drept cea mai mare deficiență lipsa de cunoștințe în domeniile de gândire orientată pe proiecte și abilități de management.

În ansamblu, respondenții consideră comuna o zonă care poate fi dezvoltată din punct de vedere economic. Pentru promovare, este necesar să se îmbunătățească relațiile interne în rândul populației și să se construiască relații externe cu părțile interesate, cum ar fi localități învecinate, companii mari, orașe înfrățite, universități și alte instituții.

4, Ce ați schimba și cum ați face-o în mod activ?

Majoritatea respondenților au folosit în mod clar termenul ordine pentru această întrebare. Interpretarea ordinii poate fi împărțită în mai multe grupuri.

Una dintre aceste interpretări ale ordinii (poate fi numită și factori hard) este luarea deciziilor care reglementează funcționarea vieții așezării, cum ar fi schimbarea și transformarea ordinii și aspectului pieței principale, îmbunătățirea ordinii exterioare și interioare a porților, amenajarea albiilor pâraielor și cursurilor de apă, crearea de noi traversări. Scopul este de a crea o imagine ordonată a satului, care să creeze un sentiment de bază de bunăstare în comunitatea care locuiește acolo. Sunt incluse și construcții funcționale și reparații, precum pistă de biciclete, cortul evenimentelor, parc de distracții, parcare, regulament de parcare, supravegherea ordinii de funcționare a fântânii de slatină, crearea și reglementarea pieței locale, crearea locurilor de joacă, organizarea colectării deșeurilor pe domeniile publice.

Celălalt (numiți factori soft), constă în dezvoltarea comunicării care îmbunătățește viața așezării, dezvoltarea abilităților și cunoștințelor generale. Acesta include dezvoltarea copiilor și a generațiilor de adulți. Participanții au identificat în mod clar ca responsabile Consiliul Local, școala și biserica locală. Partenerii importanți la nivel comunal este școala populară și Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, care cu abilitățile lor organizatorice și capacitatea lor de a atrage fonduri pot face ca proiectele să fie viabile. Formarea relațiilor dintre oameni ar fi importantă, pentru că aceștia ar putea primi pozitiv lucrurile noi. Schimbarea mentalității de „nu se poate” ar putea ajuta la înnoirea comunității. Mulți dintre participanți s-au întors acasă din străinătate pentru a „experimenta senzația de Lueta”, plin de idei și concepte care au fost respinse de comunitatea închisă. Experiențele aduse acasă puteau și ar putea reprezenta o mare oportunitate pentru dezvoltarea comunității. Ar fi important să se organizeze cât mai multe spații, forumuri și întâlniri în care membrii comunității să poată vorbi despre sentimentele și dorințele lor.

5, În ultimii 5-10 ani, ați avut o idee pe care ați încercat, dar nu ați reușit dintr-un motiv oarecare?

Majoritatea celor intervievați nu au putut enumera eșecuri, chiar dacă au avut eșecuri, nu le-a lăsat o amprentă adâncă. În multe cazuri, aceste sentimente rele sunt tragedii, cum ar fi inundații, incendii, decese. Ceea ce este foarte important este că în asemenea situații cooperarea comunitară oferă un

sentiment pozitiv de viață. Mai mulți au menționat activitatea pompierilor locali, care în multe cazuri sunt forța motrică a colaborărilor și inițiativelor.

În prezent, una dintre eșecuri trăite de comunitate este lupta cu urșii și cu melcii ucigași spanioli, care au bulversat complet siguranța publică. Dă un sentiment rău că, în multe cazuri, consătenii nu sunt parteneri în inițiativa comunitare.

6, Cum ați evalua viața comunitară din Lueta și cât de mult participați la ea?

Există o viață comunitară intensă în comună, care face viața viabilă în sat. Au loc multe inițiative bisericesti, de consiliu local, școlare, civice și de tineret. Majoritatea participanților iau parte la acestea, dar au atras atenția asupra faptului că în timpul și după perioada epidemiei interesul a scăzut semnificativ. Este necesară mobilizarea comunității pentru a reporni acest lucru sau pentru a-i crește intensitatea. Ar fi important să se formeze noi inițiative și programe, să se asocieze cu programele altor așezări și organizații.

Majoritatea participanților au o vastă experiență și despre viața comunitară din alte așezări, în anumite categorii cele din Lueta sunt pe primele locuri. În consecință, la categoriile de dans popular, păstrarea tradițiilor, apărare împotriva incendiilor, activități bisericesti și sportive, în Lueta se desfășoară viață comunitară vie. Una dintre organizațiile comunitare care mobilizează cei mai mulți oameni este asociația pompierilor voluntari, care activează în situații de criză, dar organizația poate fi ușor mobilizată și în multe alte cazuri.

7, Cum vedeți posibilitățile și șansele de reușite ale tinerilor din Lueta?

E bine să fii copil, dar e mult mai greu să fii tânăr în Lueta. Toată infrastructura pentru copii a fost construită sau este în curs de construire în sat. Cu toate acestea, potrivit unor comentatori, locurile de joacă comunitare, o pistă de biciclete, trotuarul și o mică piscină ar îmbunătăți și mai mult calitatea vieții. De menționat că în cadrul unui program experimental, la copiii duși la Odorheiu Secuiesc la un curs de înot se poate demonstra dezvoltarea mai sănătoasă a coloanei vertebrale. Serviciile de asistență medicală pentru sugari și copii mici ar putea fi și ele mai extinse, comuna nu are un medic de familie rezident permanent în localitate. Continuitatea asistenței medicale este asigurată de o persoană respectată de comunitate la nivel de asistent. În interesul comunității numeroase și a populației pensionare crescânde ar fi important să se creeze un centru de sănătate în care să fie disponibile servicii complexe.

În cazul elevilor de liceu, problema calității vieții este mult mai complexă, deoarece majoritatea absolută a copiilor își continuă studiile în Odorheiu Secuiesc sau Miercurea Ciuc. Tinerii nu beneficiază de transport în comun către niciunul dintre cele două orașe care se află aproximativ la aceeași distanță. În consecință, familiile își duc copiii la școală cu soluțiile individuale, desigur, în cazul multora, căminul este soluția cea potrivită.

Viața socială a tinerilor s-a transformat în funcție de oportunitățile și obiceiurile oferite de lumea digitală, mulți dintre ei trăind singuri ca nomazi digitali chiar și în cadrul programelor existente. Acest lucru este susținut de rețeaua de internet, care este accesibil în tot satul.

Tinerii au nevoie de modernitate, a spus unul dintre participanții la focus grup, dacă nu, dorul de migrare va sta la baza gândurilor lor. Satul nu poate rămâne doar un „muzeu în aer liber”, pentru că atunci vor fi întărite procesele contrare cu gândirea tinerilor. Este important să descoperi noul în vechi și vechiul în nou. În multe cazuri, abilitățile de comunicare și digitale ale tinerilor ar putea ajuta și oferi o soluție, în acestea abilitățile generației mai în vârstă sunt mai slabe.

Abilitățile antreprenoriale ale tinerilor sunt mai mari decât cele ale grupelor de vârstă mai înaintate, prin urmare ar fi nevoie de programe de dezvoltare care să susțină acest spirit. Totodată, mai multe persoane au menționat că ar fi necesar să se creeze o formă de reprezentare a intereselor, pentru că mulți oameni renunță în primul an. Motivele pe care le invocă sunt lipsa cunoștințelor profesionale, lipsa cunoștințelor de management al afacerilor, lipsa cunoștințelor juridice, lipsa cunoștințelor despre piețe, lipsa cunoștințelor economice și slăbiciunea în fața autorităților.

Pentru familiile tinere, locurile de muncă înseamnă supraviețuire, ceea ce în multe cazuri poate însemna supraviețuire la un nivel de salariu mai scăzut, dar numai temporar. În cele mai multe cazuri, menținerea forței de muncă tinere la salariul minim poate însemna 1 an de muncă, după care demisionează. Tinerii trebuie să fie pregătiți în mod conștient la nivel de sat, pentru că este necesar să se educe generația următoare care ia inițiativa și creează și realizează proiecte mici și mari.

8, Cu care localitate vecină ați putea imagina o colaborare de parteneriat?

Relația comunei Lueta cu orașul Vlăhița este particulară, având multe interacțiuni geografice, economice, demografice și istorice. Problemele teritoriale, datorită numeroaselor schimbări administrative au creat mai ales situații conflictuale de-a lungul istoriei, de această moștenire suferă și astăzi autoritățile locale. Procesul de retrocedare de după 1989 nu a atenuat, ci mai degrabă a adâncit situația anterioară de dezacord, în timpul reglementării căreia relația între cele două autorități a fost tensionată. În prezent, se poate spune că organele alocate celor două așezări sunt cât se poate de pozitive în ceea ce privește construirea relațiilor de vecinătate. Potrivit participanților, acest lucru creează o imagine pozitivă despre conducerile localităților.

Omul de rând din Lueta nu consideră Vlăhița un oraș, de parcă ar fi un joc de societate istoric între cele două așezări. Locuitorii din Lueta tratează însă Vlăhița ca pe un centru, pentru că la multe servicii acolo au acces.

Satul Merești este un vecin interesant în primul rând datorită proximității și alterității sale. În multe proiecte, poate fi un partener mai specific decât Vlăhița, deoarece trebuie să rezolve probleme similare în domeniile silvicultură, agricultură și turism-alimentație publică. În Merești, susțin participanții, este mult mai multă inițiativă, ceea ce ar fi bine să fie învățat, oamenii de acolo sunt mult mai deschiși să accepte noutățile.

Lueta ar trebui să mențină legături mai strânse și cu alte comune, cum ar fi Mărtiniș, Căpâlnița și alte așezări învecinate de dimensiuni similare și care se confruntă cu provocări asemănătoare.

9, Cele trei cătune ale comunei sunt puncte tari sau slabe?

Minele Lueta, Băile Chirui și Selters sunt trei așezări specifice, cătune satelit ale comunei, care necesită abordare și management specific. Minele Lueta a fost creată de industrializarea forțată a regimului trecut, pe care mulți condamnavă la moarte după schimbarea regimului, dar datorită proximității de Vlăhița și poziția de tranzit, se va dezvolta și va juca un rol deosebit în relația dintre cele două așezări. Selters și Băile Chirui erau „țărâmul secuiesc” pentru locuitorii din Lueta, deoarece aveau domiciliu alternativ iarna-vara datorită suprafețelor mari extravilane. O parte din familii s-au mutat în cătune și au trăit și lucrat aici luni de zile.

Băile Chirui este, de asemenea, o parte importantă a comunei și din punct de vedere istoric, a fost locul preferat al multor personalități istorice. În sistemul socialist a fost construită o tabără de tineret, care era în primul rând un loc de muncă pentru cei din Lueta. După schimbarea regimului, tabăra a dat faliment, dar mulți oameni și-au construit case de vacanță și operează case de oaspeți. Cei intervievați au fost de acord că dezvoltarea acestei așezări ar trebui orientată în primul rând în direcția recreerii tinerilor.

Prin cătunul Băile Chirui trece drumul comunal din Lueta la drumul național 13A, care leagă orașele Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc și care este unul dintre cele mai aglomerate tronsoane de drum din județul Harghita. La intersecția drumurilor se află Piatra Colibei, o curiozitate geologică, o bucată de rocă ruptă sub care curge pârâul *Tolvaioș* și a creat o formațiune caracteristică, ce seamănă cu o căsuță mică, o "colibă". Curiozitatea acestuia ar putea fi un element al unui produs turistic, care în prezent nu este exploatat. Împreună cu izvoarele de apă minerală de lângă el, ar putea fi o parcare populară pentru ruta de tranzit 13A.

Selters, de asemenea o așezare satelit a comunei, este renumit pentru izvoarele sale de apă minerală care conțin sare și alte minerale, pe care localnicii le folosesc în principal pentru tratamente medicale. Acestea nu sunt bazine omologate, ci inițiative private, vezi Băile Banya. Membrii focus-grupului au fost de acord că ar trebui să se acorde o utilizare turistică complet diferită acestui loc, unde liniștea și vindecarea, reînnoirea mentală sunt prioritățile principale. Apa minerală Selters este doar parțial recomandat consumului uman, comunicarea acesteia trebuie actualizată constant.

Există informații minime despre cătune pe site-urile de internet și, conform celor intervievați, chiar și majoritatea populației locale are informații minime despre valorile naturale, culturale și culinare ale comunei proprii.

10, Cât de mulțumit sunteți de serviciile comunitare?

Majoritatea celor intervievați sunt mulțumiți de serviciile comunitare, desigur că toată lumea a menționat, că mai este loc de dezvoltare ulterioară. Mulți sunt de părere că dezvoltările infrastructurale nu sunt suficiente pentru bunăstarea unei comunități, ele oferă doar condițiile de bază, dar construirea acestora este supraevaluată în comunicare. Existența unei rețele electrice de alimentare stabilă nu este scopul, ci o condiție a dezvoltării. Rețeaua de drumuri comunale s-a îmbunătățit semnificativ în ultimii ani, dar starea canalelor și a podurilor lasă încă de dorit. În repetate rânduri s-a stabilit, că trebuie luate măsuri strategice pentru a înlătura posibilele inundații, în caz

contrar frecvențele ploi abundente vor fi întotdeauna o amenințare pentru așezare (vezi podul din centrul satului).

În cazul serviciilor publice sunt necesare în continuare dezvoltări în alimentarea cu energie electrică, salubritate publică, rețeaua de canalizare și colectarea selectivă a deșeurilor. Trebuie regândită serviciul de îngrijire a sănătății, care momentan este doar parțial rezolvată și legată de persoană.

11, Cum vedeți Lueta în următorii 10 ani, care este visul dvs.?

Majoritatea celor intervievați prevăd o calitate mai bună a vieții în Lueta peste 10 ani, cu o populație mai mică. Pe măsură ce așteptările cresc, ordinea va fi restabilită treptat, dar comunitatea va fi organizată în primul rând în jurul așteptărilor generațiilor mai în vârstă. Cu toate acestea, pentru a realiza acest lucru, sunt necesari lideri educați și cu simț practic, care să poată gestiona un program sau un proiect de la idee până la finalizare.

Reîncepe viața în composesorat datorită schimbării de generație și modificarea statutului. Resursele sunt integrate semnificativ în funcționarea comunității. În comunitate va fi o prezență intensivă a societății civile, care va oferi un standard de viață de calitate pentru fiecare generație.

În administrația și instituțiile publice locale lucrează lideri locali cu o mentalitate modernă care îmbină tradiționalul cu valorile și oportunitățile epocii moderne. Agricultură rămâne în mâinile a câtorva fermieri, care practică agricultură modernă. Produsele locale sunt plasate pe piața regională și locală într-o manieră organizată, distribuită sub un brand creat de o organizație comunitară. Ca urmare, se schimbă și relațiile de proprietate, proprietarii și moștenitorii se confruntă cu decizii din cauza noii impozitări pe proprietate pasivă.

Copiii din familiile mai înstărite vor pleca, dar mulți se vor muta acasă, din cauza „sentimentului de Lueta”. Cei mutați acasă vor avea așteptări individuale și comunitare mari în privința serviciilor. Dezvoltarea cătunelor Selters și Băile Chirui va fi implementată și se dezvoltă conform planurilor, creând multe locuri de muncă.

Participanții la focus și-ar putea imagina că va fi creat un centru de incubație, care să-i ajute pe tineri să se afirme, să sprijine inițiativele locale, piața locală ar fi dezvoltată și funcțională, centrul ar fi frumos amenajat și spațiul său ar fi extins, utilizarea Casei muzeale ar fi extinsă, curtea ar fi transformată într-un spațiu comunitar, activitatea turistică va fi semnificativă în sat și calitatea serviciului va fi adecvată. În plus, Școala populară va fi un centru comunitar și de cunoștințe care va construi relații cu mai multe universități, activitățile composesoratului vor fi mai eficiente, va investi în sectoare importante pentru sat și va crea locuri de muncă.

Vor fi implementate o serie de programe sociale, precum: apartamente de serviciu pentru reținerea tinerilor intelectuali, se creează un centru social și o instituție care se ocupă organizat de problemele sociale specifice ale comunei (de ex. îngrijirea vârstnicilor, rezolvarea problemele persoanelor singure).

Participanții consideră importantă conservarea patrimoniului construit, din care mai multe vor fi realizate în anii următori, precum programul „Proiectul șură de conservare a mediului construit, schimbarea destinației șurelor”, programul de construcție a centrului, se va continua programul de înfrumusețare a comunei și altele.

Concluzii care pot fi formulate în urma sondajului și analizei focus grupului

Comunitatea din Lueta dorește să înceapă o dezvoltare socială modernă cu cel mai mare respect și apreciere a tradițiilor.

Pentru acest scop, sistemul mijloacelor determinate:

- programe pentru nevoia de ordine, care se reflectă și în gospodărirea așezării și în conviețuirea comunității;
- programele pentru tineret să aibă prioritate în dezvoltarea comunității;
- este necesar să se demareze programe de dezvoltare economică care să valorifice economia existentă și bunurile naturale la un nivel înalt.

5. Analiza deseneleor copiilor

Pe lângă cercetările efectuate în rândul locuitorilor adulți ai așezării, am efectuat și cercetări în rândul copiilor din Lueta. Am rugat copii să deseneze sau să scrie o poezie despre Lueta lor ideală. Copiii participanți sunt elevi ai instituției de învățământ local, de la grădiniță până în clasa a VIII-a. La această lucrare au participat un număr mare de copii, realizând un total de 139 de lucrări, care au fost expuse și la sărbătorirea Zilei Copilului din 1 iunie 2022.

Imaginația copiilor este foarte bogată și neînfricată. O dovedesc și aceste desene. În cele mai multe dintre desene, se reflectă imaginea unui sat ordonat, unde sunt mulți copaci, fațadele caselor au fost renovate, iar în centrul satului există un loc de joacă. Au fost și copii care prin desenele lor ne-au chemat să ne păstrăm tradițiile.

Influența tiparelor și stimulilor din exterior asupra ideilor copiilor noștri poate fi observată clar. Aproximativ 15-20% dintre desinatori consideră importantă existența unor centre comerciale mai mari. Mai mulți au desenat KFC, Lidl, Kaufland, McDonald's, Taco, Pepco.

Unii dintre ei au desenat părți ale așezării ca în filmele SF, unde mașini zburătoare circulă printre dinozauri.

Erau unii, care și-ar imagina magazinul lui Kati în vârful Kószikla, 15-20 de desene prezentau o rampă de aterizare pentru elicoptere, a apărut și o imagine a unui tren care sosea dintr-un tunel, iar Lueta este centrul lumii conform unui copil.

Dacă comparăm desenele copiilor cu comentariile și sugestiile din discuțiile din focus-grup, putem spune că imaginea ordonată a satului și centrul satului sunt puternic afișate pe ambele părți. Primăria trebuie să trateze această problemă ca o prioritate. Recomandăm conducerii comunei ca amenajarea centrului să se bazeze pe planificarea comunitară, să întrebe locuitorii cum își imaginează centrul satului și să pregătească planuri pe baza acestuia.

6 Prezentarea rezultatelor cercetării cu chestionar

Pe parcursul cercetării cantitative, datele au fost colectate într-un mod structurat, folosind un chestionar online format din 31 de întrebări. Sondajul a fost realizat cu un singur sondaj, adică o secțiune transversală, astfel încât rezultatele obținute reflectă opinia respondenților din iunie 2022. Chestionarul pentru cercetare a fost promovat pe rețelele de socializare, astfel că respondenții aparțin unui grup mai activ în spațiul online, așa că, desigur, luăm în considerare acest lucru atunci când evaluăm datele, le completăm și le comparăm cu rezultatele focus-grupului.

Eșantionul

Un total de 220 de respondenți au completat chestionarul, dintre care 217 au fost răspunsuri valide. 56% dintre respondenți sunt femei și 44% bărbați. După vârstă, aproape jumătate dintre respondenți aparțin grupei de vârstă 25-39 de ani (48%), urmată de grupa de vârstă 40-59 de ani (29,44%), apoi grupa de vârstă 19-24 de ani (14%). Proporția persoanelor sub 18 ani și peste 60 de ani este mai mică de 5%.

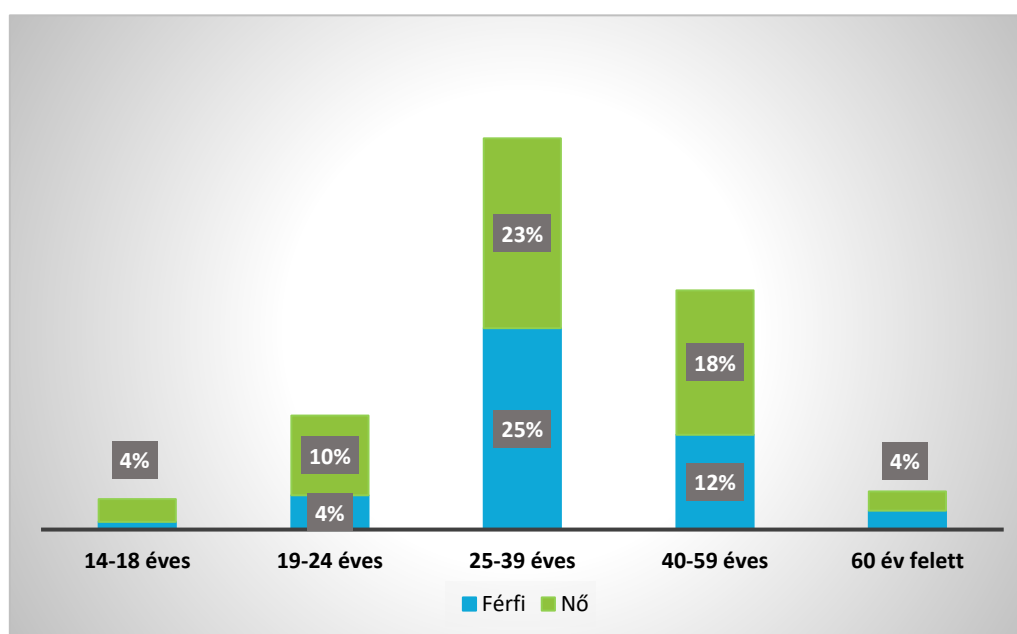

Figura 29 Distribuția respondenților pe sex și vârstă, N=217, editare proprie

În ceea ce privește educația, cea mai mare proporție sunt absolvenții de liceu (46,48%), urmați în proporție de o treime absolvenții de facultate (33,80%) și 20% dintre absolvenții de școli profesionale. 4 persoane nu au răspuns la această întrebare.

În ceea ce privește ocupația, două treimi dintre respondenți lucrează ca angajați, o cincime au propria afacere, aproape o zecime cresc copii, iar o mică proporție sunt studenți sau pensionari.

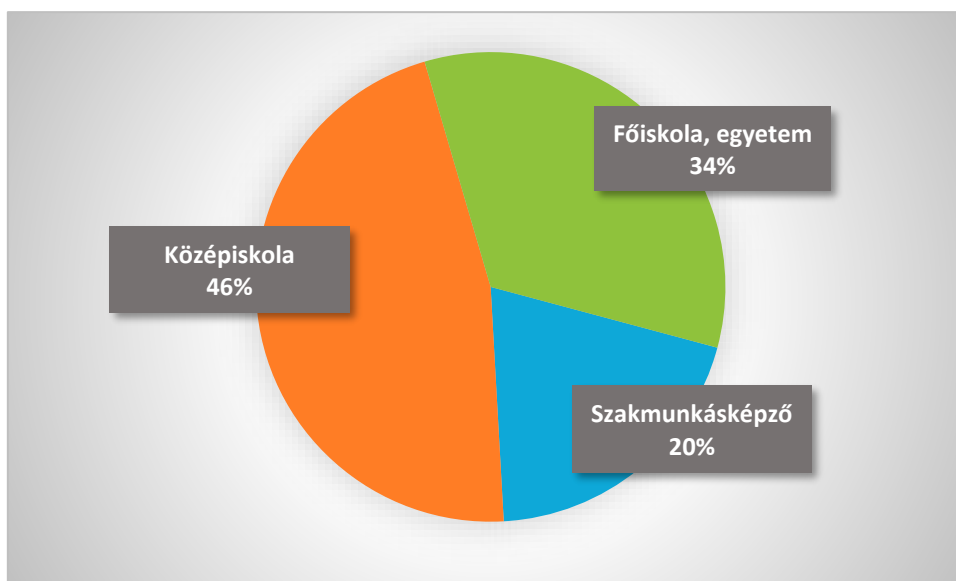

Figura 30 Distribuția respondenților după nivelul de educație, N=217, editare proprie

Majoritatea absolută a participanților la cercetare au declarat despre situația lor financiară că cu chibzuință îi ajung banii (58%), aproape o cincime dintre ei au spus că trăiesc fără probleme, mai mult de o cincime dintre ei doar că se descurcă din venituri, iar doar 2% au spus că au în mod regulat probleme financiare. Nimeni nu a răspuns că trăiește cu privațiuni.

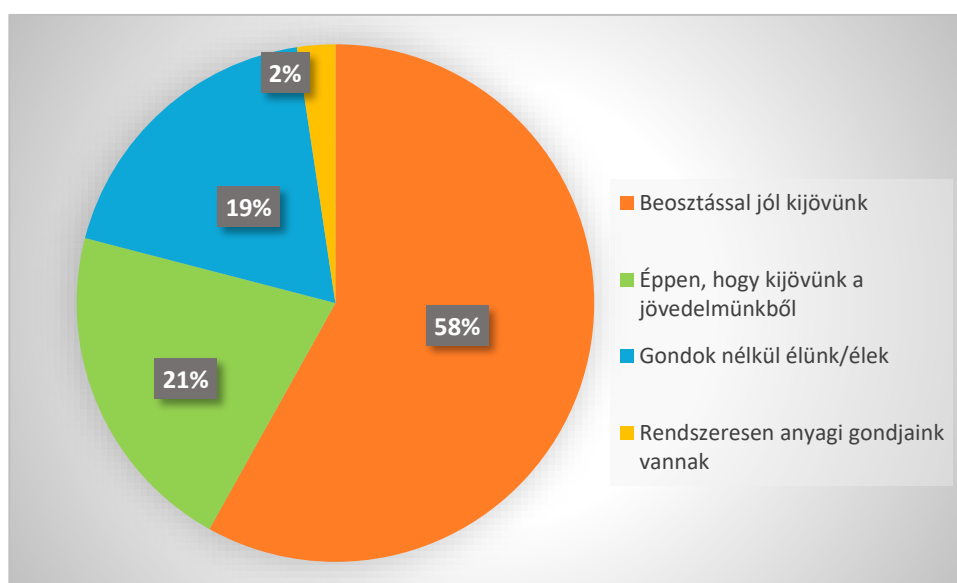

Figura 31 Situația financiară a respondenților N=210, editare proprie

Domiciliul

Majoritatea absolută a respondenților locuiesc în satul Lueta (95%), 3,5% în valea Vârghiș (Selters) și doar 2% în Băile Chirui.

78 % dintre cei care au participat la cercetare locuiesc în comună, iar 22 % nu locuiesc permanent acasă. 93% dintre oamenii locuiesc în comună de mai bine de 10 ani, 3-3% sunt cei care locuiesc aici de cel mult 5 ani, sau mai puțin de 5 ani.

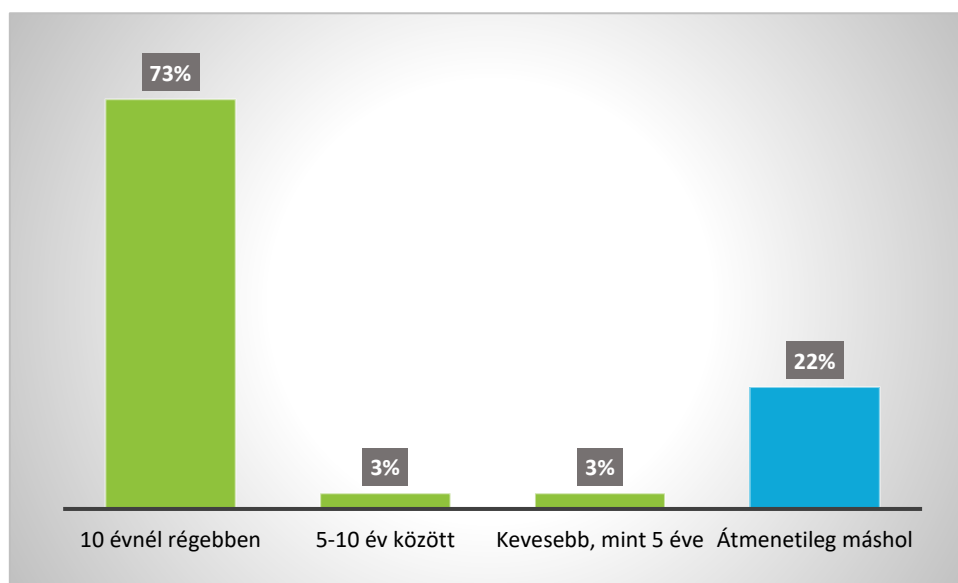

Figura 32 Respondenți cu domiciliul permanent în comună, N=217, editare proprie

Mai mult de jumătate (68%) dintre cei care locuiesc temporar în altă parte locuiesc în străinătate, majoritatea în Ungaria, mai ales în Budapesta, restul în alte țări europene, cum ar fi Regatul Unit, Germania, Suedia.

Dintre cei care au rămas în țară, aproape o cincime locuiesc în județ (Miercurea Ciuc, Vlăhița, Odorheiu Secuiesc, Mugi) și 13% în alte orașe mai mari (de exemplu Cluj-Napoca).

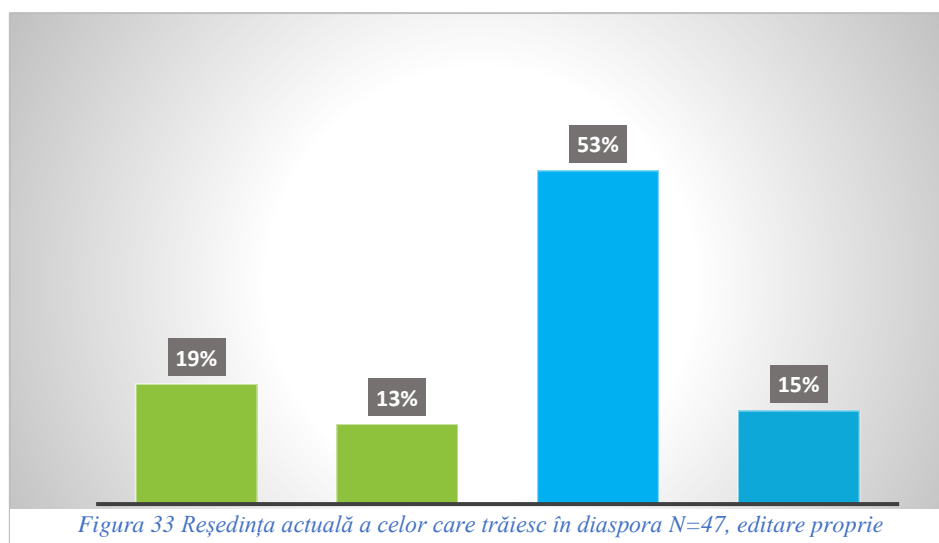

Figura 33 Reședința actuală a celor care trăiesc în diaspora N=47, editare proprie

Am întrebat, de asemenea, cât de des vin în vizită, dacă nu locuiesc în prezent acasă. Majoritatea (41,30%) vin acasă la câteva luni, o cincime dintre ei o dată pe lună, o dată pe săptămână 17 %, o dată pe an tot 17%, și 4 % mai rar. Se poate observa o relație strânsă între vizitele de acasă, reședința actuală și intenția de a vizita acasă. Dacă cineva locuiește în străinătate, vizitează mai rar comuna.

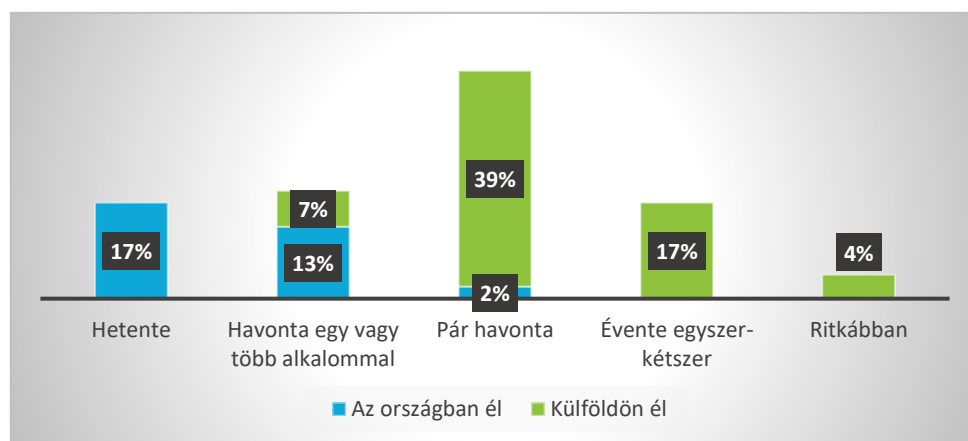

Figura 34 Frecvența vizitelor de către cei care trăiesc în altă parte, N=46, editare proprie

De asemenea, eram curioși cine, dintre cei care nu locuiesc aici, intenționează să se mute acasă și când. Datele totalizate arată că cei care locuiesc în străinătate plănuiesc în mai mare măsură să se mute acasă, dar cei mai mulți nu știu data exactă. 18% dintre cei care locuiesc în altă parte s-ar muta acasă în cel mult 4 ani, o zecime dintre ei după 5 ani sau mai mult (11%), și chiar dacă alte 50% dintre persoanele plecate au intenția de a se muta acasă, nu au putut preciza data exactă. O cincime dintre migrați nu plănuiesc încă să se mute acasă (21%).

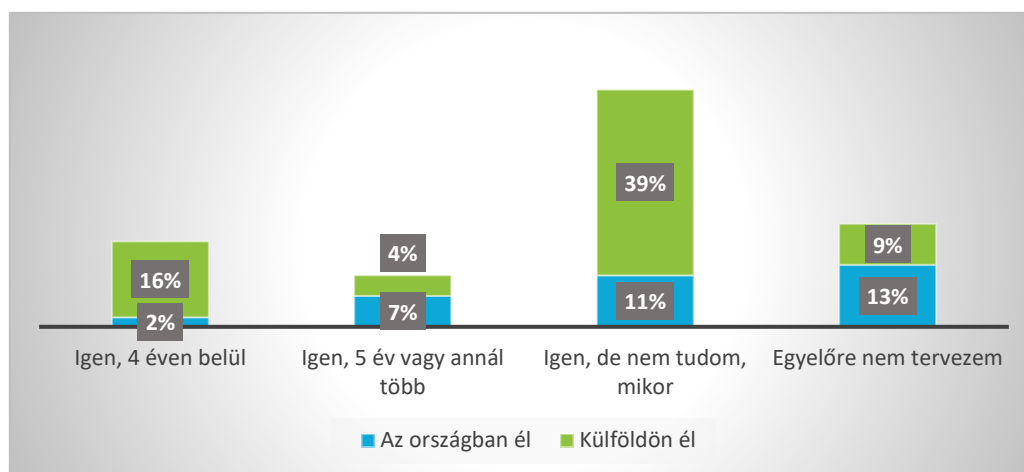

Figura 35 Intenția de a se muta acasă N=46, editare proprie

În cele ce urmează, i-am întrebat pe domiciliarii comunei cât de mult le place să trăiască aici. Am măsurat acest lucru pe o scară de la 1 la 5, conform căreia respondenții sunt mulțumiți că locuiesc în Lueta la un nivel mediu de 4,41. Majoritatea răspunsurilor au fost la categoria „Îmi place să locuiesc aici”, urmată de cei cărora le place foarte mult să trăiască în comună și doar 2 la sută dintre cei cărora nu le place în mod deosebit să locuiască aici. Categoriile de răspuns „Nu contează pentru mine unde locuiesc” și „Nu-mi place deloc să locuiesc aici” nu au fost marcate de nimeni.

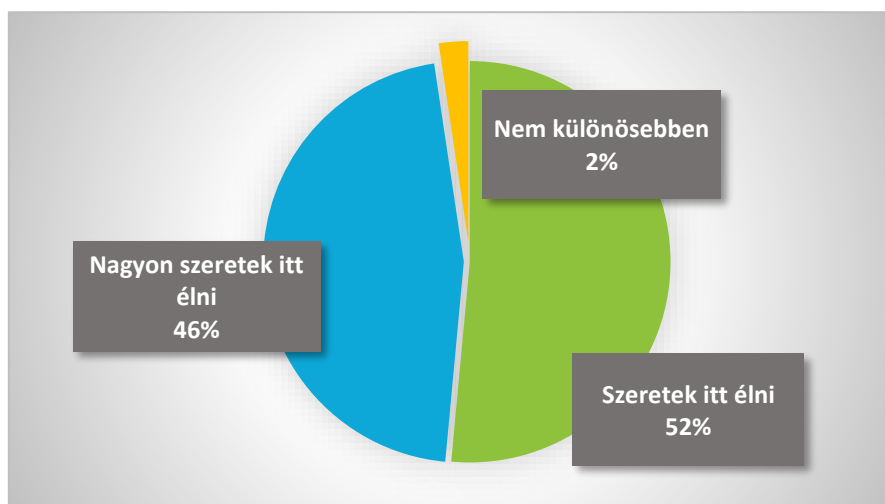

Figura 36 Cât de mult vă place să locuiți în Lueta? N=169, editare proprie

În continuare, am vrut să aflăm de ce le place oamenilor să locuiască aici, ce i-a făcut să rămână aici, în sat. Pentru întrebare pot fi marcate mai multe răspunsuri. Pe baza datelor totalizate, pentru majoritatea oamenilor Lueta înseamnă pământul natal și apropierea rudelor lor, motiv pentru care le place să locuiască aici (77%). Următorul factor este că sunt mândri de satul lor, de obiceiurile și tradițiile sale (39%). În al treilea rând, în aceeași măsură ca factorul anterior, dragostea pentru viața rurală este decisivă (37%). La mai mult de o cincime dintre ei le place comunitatea umană de aici, spiritul comunitar și prietenii (22%) și 5% iubesc satul pentru că aici au posibilitatea de a-și câștiga existența.

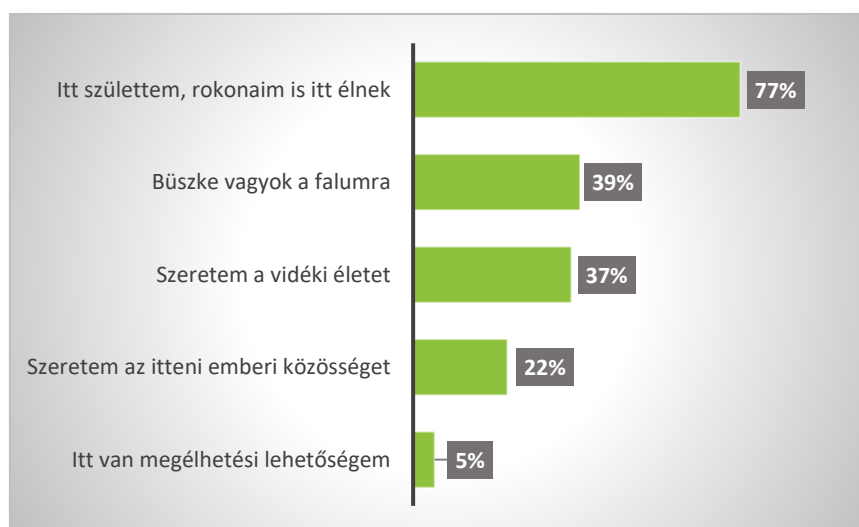

Figura 37 De ce vă place să locuiți în Lueta? (Mai multe răspunsuri) N=166, editare proprie

Ținând cont de faptul că este obișnuit ca o parte a populației să lucreze temporar în altă parte, am întrebat, de asemenea, dacă face parte din planurile sale viitoare să părăsească așezarea.

Pe baza datelor primite, se poate spune că 67 la sută din populație nu plănuiește să se mute. Cei mai mulți dintre ei au răspuns că nu, pentru că nu ar putea trăi în altă parte (36,47%). O proporție mai mică dintre cei care sunt rămași acasă au considerat că nu ar fi mai bine nici în altă parte (30,59%). Printre cei care ar părăsi așezarea se numără în proporții egale cei care ar dori să-și găsească un loc de muncă sau un apartament potrivit în altă parte, și cei care nu ar pleca definitiv. (14,71%). Doar 3,53 la sută plănuiesc să se mute definitiv.

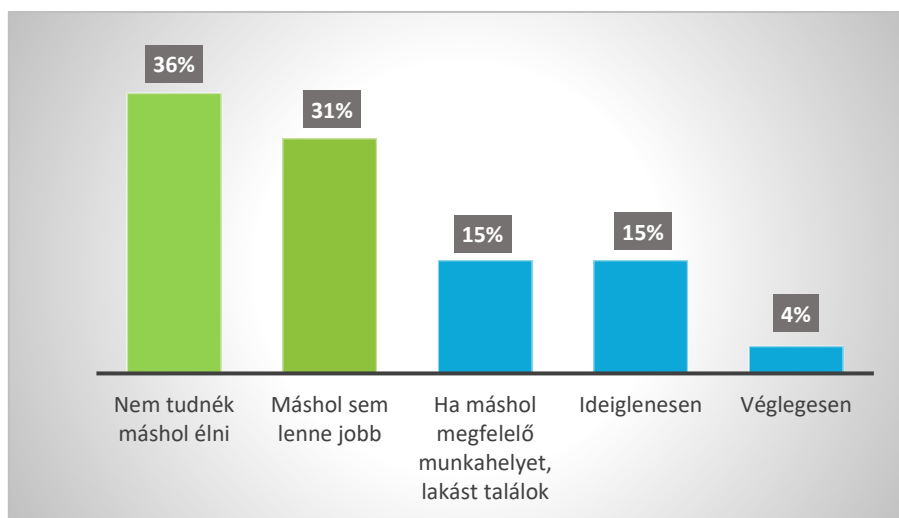
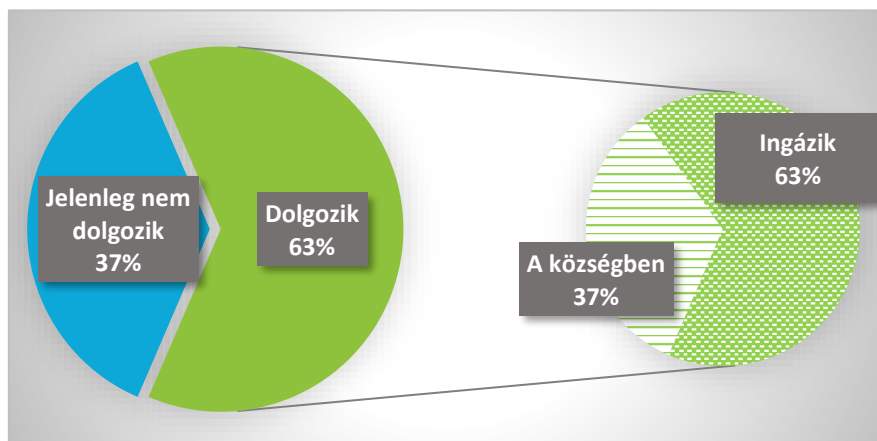

Figura 38 Intenția de a părăsi comunitatea (procente, N=170, editare proprie)

Activitatea pe piața muncii

Examinând datele despre locul de muncă ale participanților la cercetare, se poate spune că mai mult de o treime dintre aceștia nu lucrează, iar 63% au un loc de muncă. Puțin mai mult de o treime dintre cei cu un statut activ pe piața muncii lucrează în prezent în comună (24% din total) și mai puțin de două treimi fac naveta în alte localități (39% din total).

Figur 39 Distribuția după activitatea pe piața muncii (procente, N=170, editare proprie)

Dintre cei care nu au un loc de muncă permanent, cea mai mare proporție studiază (43,55%). Urmează cei aflați în concediu pentru creșterea copilului (16,13%) și cei de care este nevoie mai mult acasă din cauza gospodăriei și a menajului (12,90%). Proporția pensionarilor este de 11,29%, proporția șomerilor care își caută un loc de muncă este de 9,68%, iar 6,45% dintre aceștia realizează venituri din muncă sezonieră în străinătate.

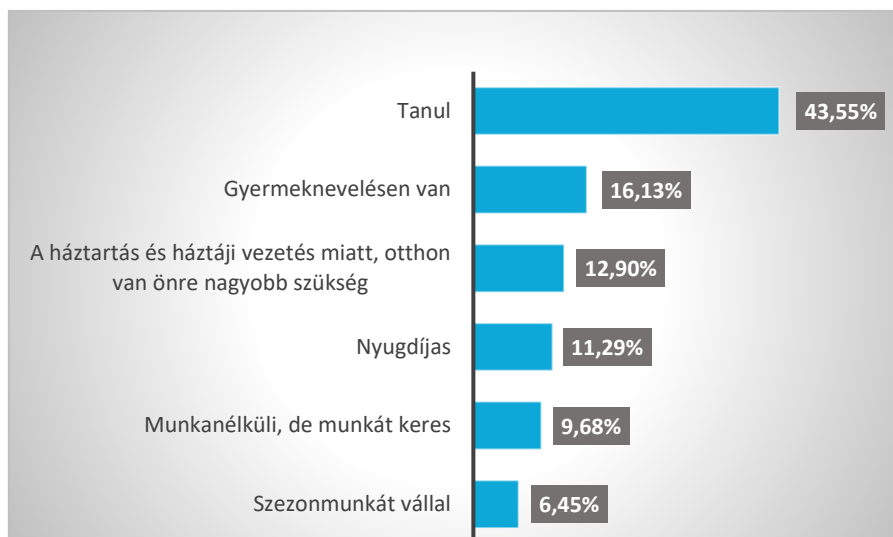

Figura 40 Statutul persoanelor care nu au un loc de muncă permanent (N=63, editare proprie)

Majoritatea absolută a celor cu locuri de muncă permanente lucrează ca angajați (83%). Cei mai mulți dintre ei sunt angajați în sectorul privat și o proporție mai mică ca funcționari publici. Majoritatea antreprenorilor sunt întreprinzători individuali (11,32%), iar antreprenori cu angajați sunt 5,66%.

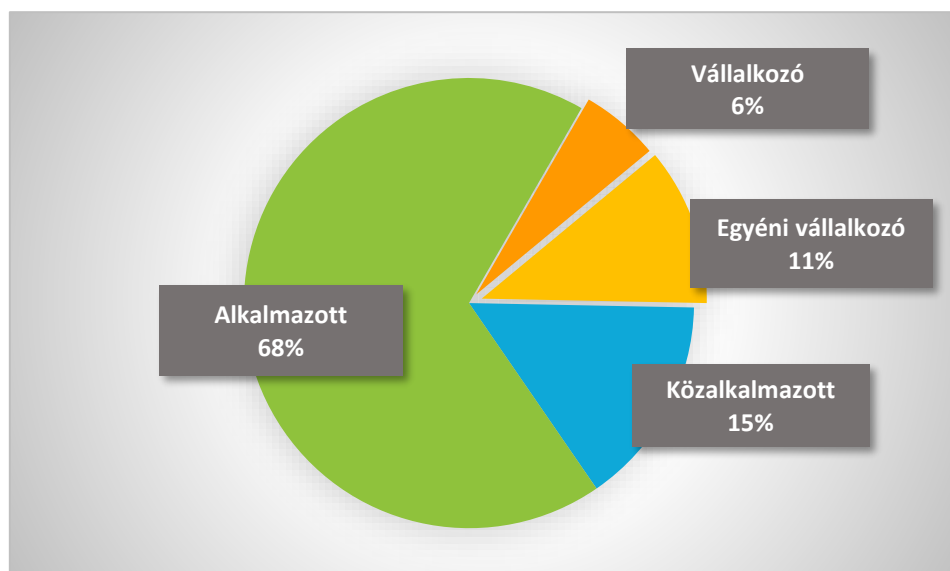

Figura 41 Statutul persoanelor cu loc de muncă permanent (procente, N=107, editare proprie)

Aproape jumătate dintre respondenți lucrează în industrie. Cei mai mulți dintre aceștia, două treimi în industria construcțiilor și o treime în sectorul industriei ușoare, precum tipografie, cusut, electronică.

O proporție mai mare sunt cei din învățământ (13 persoane), urmat de comerț (9 persoane), sănătate (7 persoane), industria frumuseții, masaj, sport (6 persoane), alimentație publică (5 persoane), agricultură (2 persoane). , activitate financiară (2 persoane), transport (2 persoane), administrație publică (2 persoane) și 5 persoane lucrează în alte domenii, precum fundații, sector IT, servicii, arheologie, sănătate animală.

Domeniu economic	Caz
Industrie, construcții	33
Industrie ușoară	15
Învățământ	13
Comerț	9
Sănătate	7
Industria frumuseții, sport	6
Alimentație publică	5
Agricultură	2
Activitate financiară	2
Transport	2
Administrație publică	2
Altă	5
NR	6

Tabel 6. Domeniile de ocupare ale respondenților (cazuri, N=107, editare proprie)

Majoritatea navetiștilor și-au găsit de lucru în Odorheiu Secuiesc, urmați de cei care lucrează în satele învecinate (Vlăhița, Merești, Mărtiniș). Unii dintre cei care au un loc de muncă permanent, dar nu lucrează în comună, pleacă la muncă în străinătate (Ungaria, Germania). Într-o proporție mai mică sunt cei care călătoresc în fiecare zi în reședința de județ, în Miercurea Ciuc sau în alte așezări *nenominalizate*, iar unii dintre ei au locuri de muncă care nu sunt fixate într-o locație permanentă. 11 persoane nu au răspuns la această întrebare.

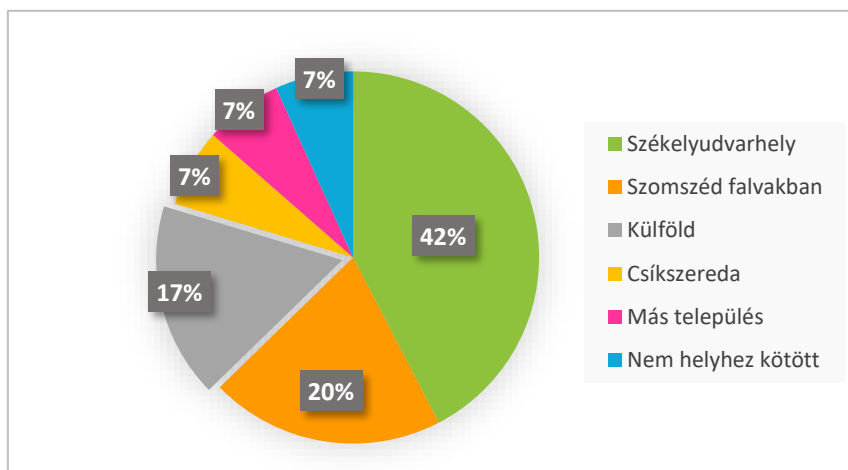

Figura 42 Așezările unde sunt angajați navetiștii (procente, N=59, editare proprie)

De asemenea, am întrebat angajații cât de mulțumiți sunt de locul lor de muncă. Aceasta a trebuit evaluată pe o scară de la 1-4, unde satisfacția medie a respondenților a fost de 3,21, adică considerată ridicată. Mai mult de jumătate dintre angajați sunt mulțumiți de locul de muncă, chiar dacă nu sunt pe deplin mulțumiți (53%), iar mai mult de o treime sunt complet mulțumiți de condiții (35%). O zecime dintre ei sunt nemulțumiți de locul de muncă și 1 la sută sunt complet nemulțumiți. Cei care nu sunt mulțumiți, cu o singură excepție, sunt navetiști, în primul rând către Odorheiu Secuiesc.

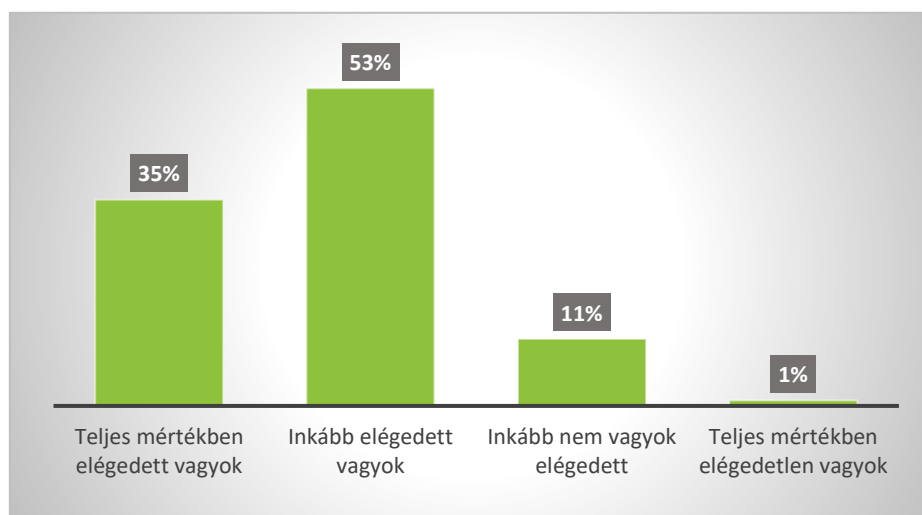

Figura 43 Distribuției satisfacției cu locul de muncă (procente, N=107, editare proprie)

I-am întrebat pe cei care nu sunt mulțumiți de locurile de muncă sau nu sunt în prezent angajați dacă ar fi dispuși să studieze pentru a avea condiții de muncă mai bune sau pentru a-și găsi un loc de muncă, la care patru cincimi au răspuns da și o cincime au răspuns că poate.

Valori în localitate

În chestionarul nostru am căutat răspunsul și la ce nivel consideră populația ca fiind valoroase diferitele condiții de mediu ale așezării. Acestea trebuiau evaluate pe o scară de la 1 la 5. După rezumarea răspunsurilor, se poate spune că locuitorii satului sunt cei mai mulțumiți de mediul natural, care a fost evaluat la o medie de 4,32. Al doilea aspect pozitiv al așezării este modul de viață pașnic, cu o medie de 3,98. Apropierea de Odorheiu Secuiesc este, de asemenea, valoroasă pentru rezidenți (vezi locul de muncă), puterea acestui factor este de 3,63. Proximitatea de Miercurea Ciuc este cu numai puțin mai mic, de 3,55. Mediul construit a avut, de asemenea, rezultate peste medie, este de 3,28. (vezi Fig. 46)

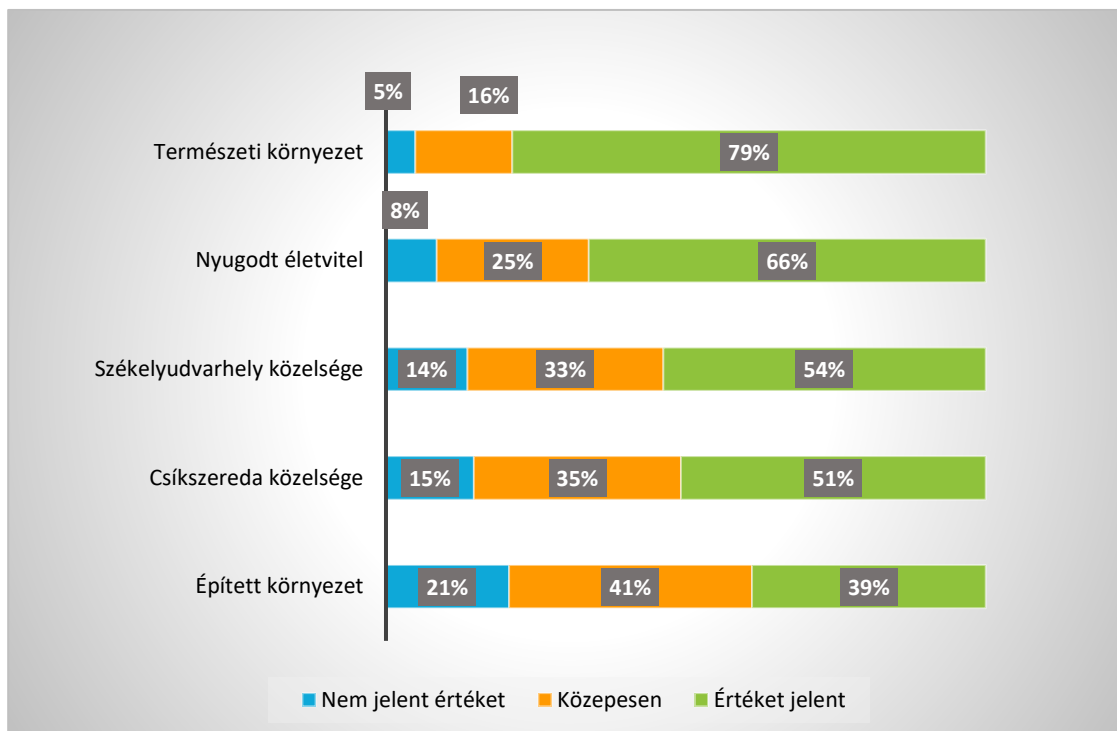

Figura 44 Mulțumirea față de valorile așezării (procente, N=212, editare proprie)

În cele ce urmează, tot pe o scară de la 1-5, trebuia să evalueze cât de mulțumiți sunt de serviciile disponibile în așezare. În timp ce participanții la cercetare au evaluat factorii de mediu ca o medie de 3,75, ei au fost doar moderat mulțumiți de serviciile oferite de localitate (2,98).

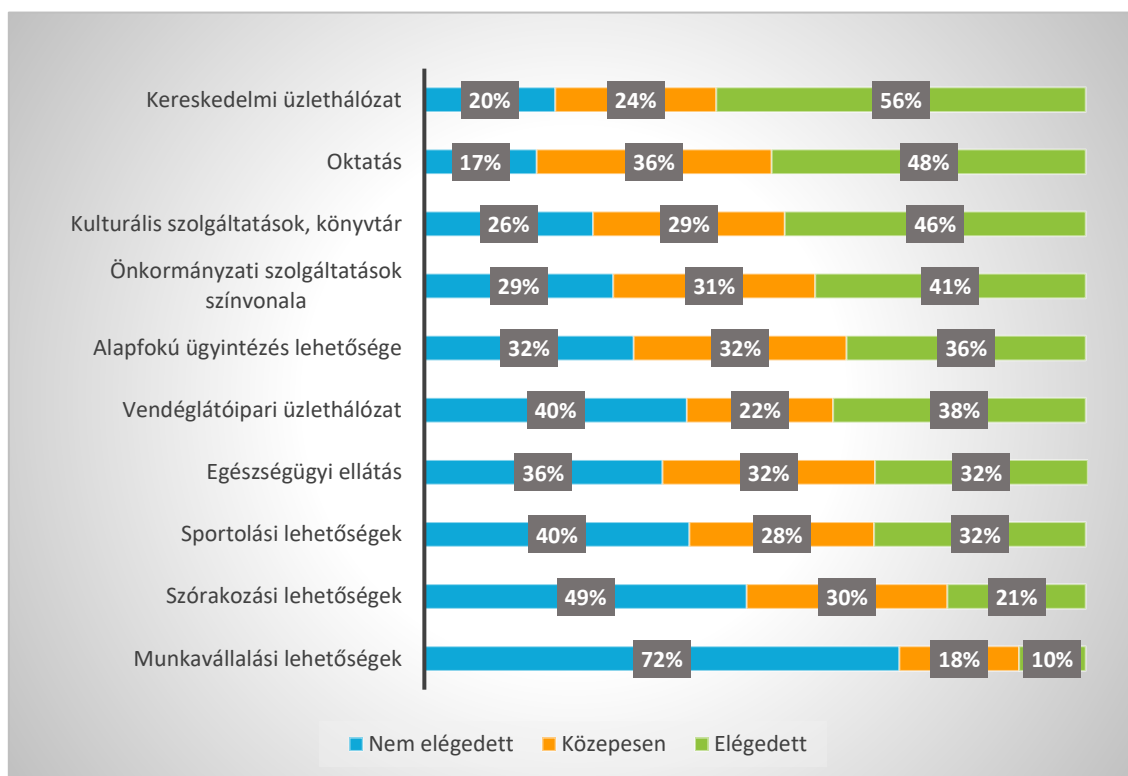

Figura 45 Mulțumirea cu serviciile din localitate (procente, N=212, editare proprie)

Pe primul loc în clasament a fost rețeaua comercială, de care cei mai mulți oameni au fost mulțumiți (3,52), pe locul doi a fost învățământul (3,39), în timp ce pe locul trei au fost de serviciile culturale și bibliotecă (3,29). Au primit evaluare peste medie serviciile administrației publice locale (3,15) și posibilitatea de administrare elementară (3,06). Au evaluat rețeaua de alimentație publică ca fiind medie (2,98), ușor în urmă este îngrijirea sănătății (2,93) și oportunitățile sportive (2,85). Posibilitățile de divertisment au rămas puțin în urma lor (2,56), iar oportunitățile de angajare s-au situat pe ultimul loc, cu o medie de 2,03 (vezi figura 17).

Al treilea aspect despre care am întrebat a fost satisfacția față de valorile construite și de mediu din așezare. În total, acești factori au ajuns la o medie de 2,71. Respondenții sunt în mare parte mulțumiți de colectarea gunoiului, gestionarea deșeurilor (3,32), siguranța publică (3,21) și furnizarea de energie electrică (3,18). Calitatea rețelei de apă (2,73) și calitatea rețelei de drumuri din cadrul așezării (2,62) sunt mai puțin satisfăcătoare, doar un sfert dintre ei au apreciat-o ca fiind complet sau mai degrabă satisfăcută de ele. O cincime dintre ei sunt mulțumiți de curățenia (2,58), imaginea arhitecturală uniformă (2,49) și protecția mediului construit (2,48). 78% dintre respondenți sunt nemulțumiți de cantitatea și calitatea spațiilor verzi și a parcurilor, astfel că factorul atinge un rating mediu de 1,81. (vezi figura 48)

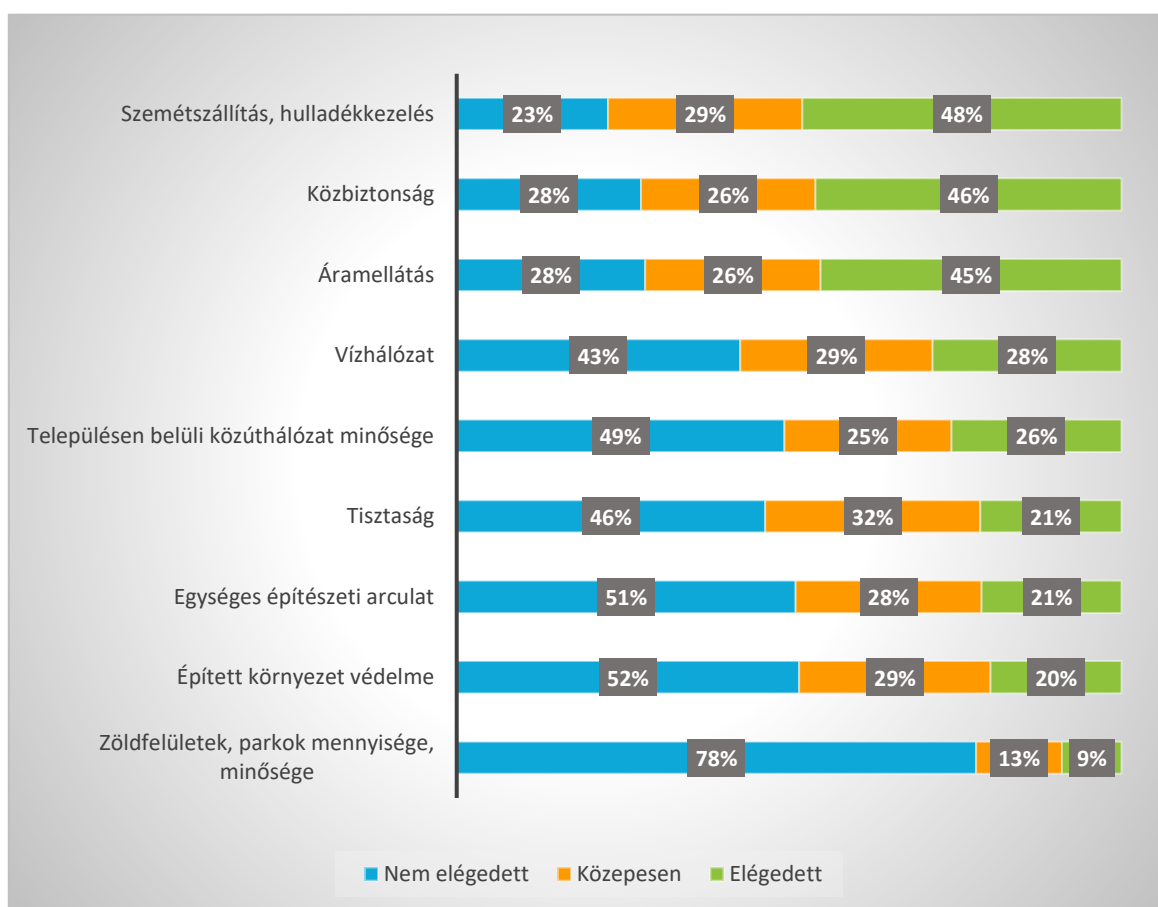

Figura 46 Mulțumiți de mediul și valorile construite în așezare (procente, N=212, editare proprie)

Probleme

În următoarea parte a cercetării, am întrebat despre posibii factori problematici ai aşezării, care ar putea îngreuna viaţa de zi cu zi a locuitorilor şi ar putea îngreuna viabilitatea aşezării.

Problemele date trebuiau evaluate pe o scară de la 1-4 (1 – nu reprezintă o problemă, 4 – reprezintă o problemă).

Pe baza percepţiilor respondenţilor, una dintre cele mai mari probleme ale comunei este legată de situaţia pieţei muncii şi de factorii demografici: salariile mici (3,48) şi lipsa locurilor de muncă (3,48), urmate de migraţia ridicată (3,28). Lipsa de iniţiativă şi dorinţa de a face ceva din partea locuitorilor este, de asemenea, o problemă foarte mare (3,06). Aşa văd 74% dintre respondenţi. Potrivit a 61%, lipsesc resursele financiare pentru dezvoltări (2,73), iar interesele comunităţii nu se impun în conducerea localităţii (2,56). Potrivit a 47% dintre cei care au participat la cercetare, faptul că autoritate locală nu furnizează informare adecvată populaţiei (2,45) este o problemă.

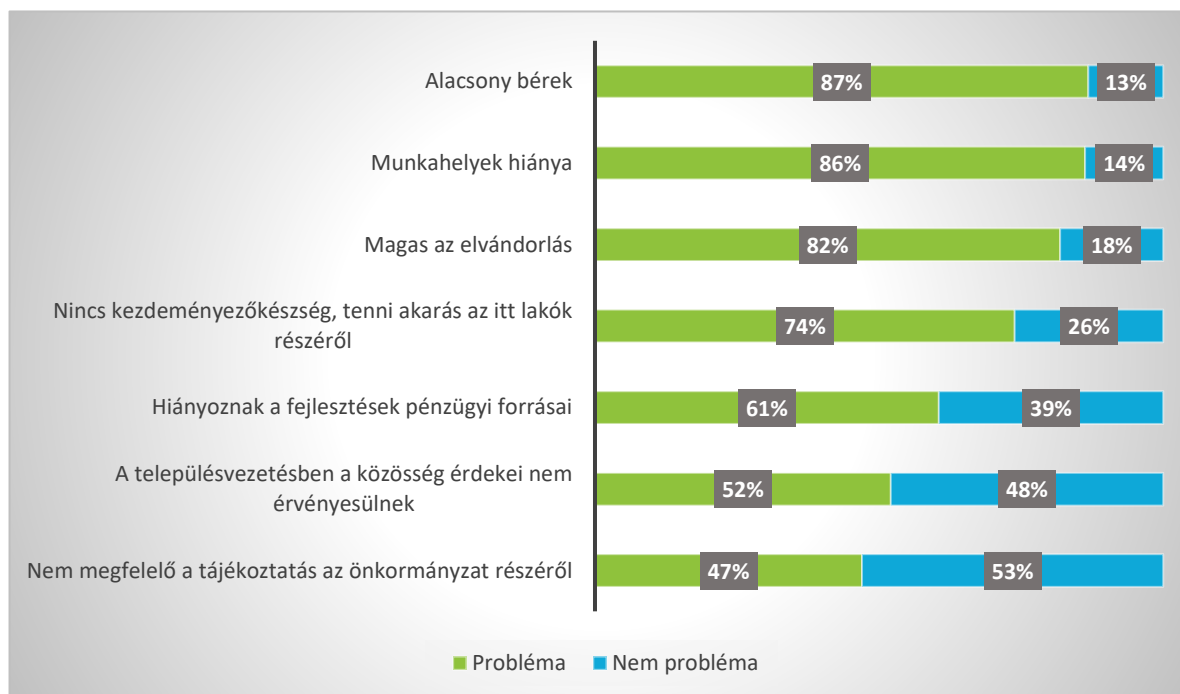

Figura 47 Probleme identificate în viaţa comunei (procente, N=211, editare proprie)

În cele ce urmează, am evaluat opinia populaţiei cu privire la mediu, în ce măsură lipsa anumitor investiţii şi dezvoltări reprezintă un dezavantaj pentru aşezare (1 – nu reprezintă problemă, 4 – reprezintă problemă).

Cele mai mari probleme provin din starea de înapoiere şi deficienţele zonelor publice, trei sferturi dintre respondenţi le-au identificat ca fiind probleme. Acestea includ lipsa spaţiilor verzi şi a parcurilor publice (3,59), lipsa locurilor de joacă (3,54), lipsa trotuarelor (3,53), neglijarea zonelor publice (3,26) şi lipsa locurilor de parcare (3,23). Pentru 71 la sută dintre respondenţi, lipsa canalizării este o problemă (2,98), iar pentru două treimi, imaginea nepretenţioasă a mediului de locuit, cu efecte mixte, fără caracter uniform (2,92), precum şi lipsa obiectivelor adecvate pentru sport (2,90). Traficul auto

este o problemă minoră (2.43), iar obiectivele industriale poluante și instalațiile zgomotoase provoacă un mic inconvenient (vezi Figura 50).

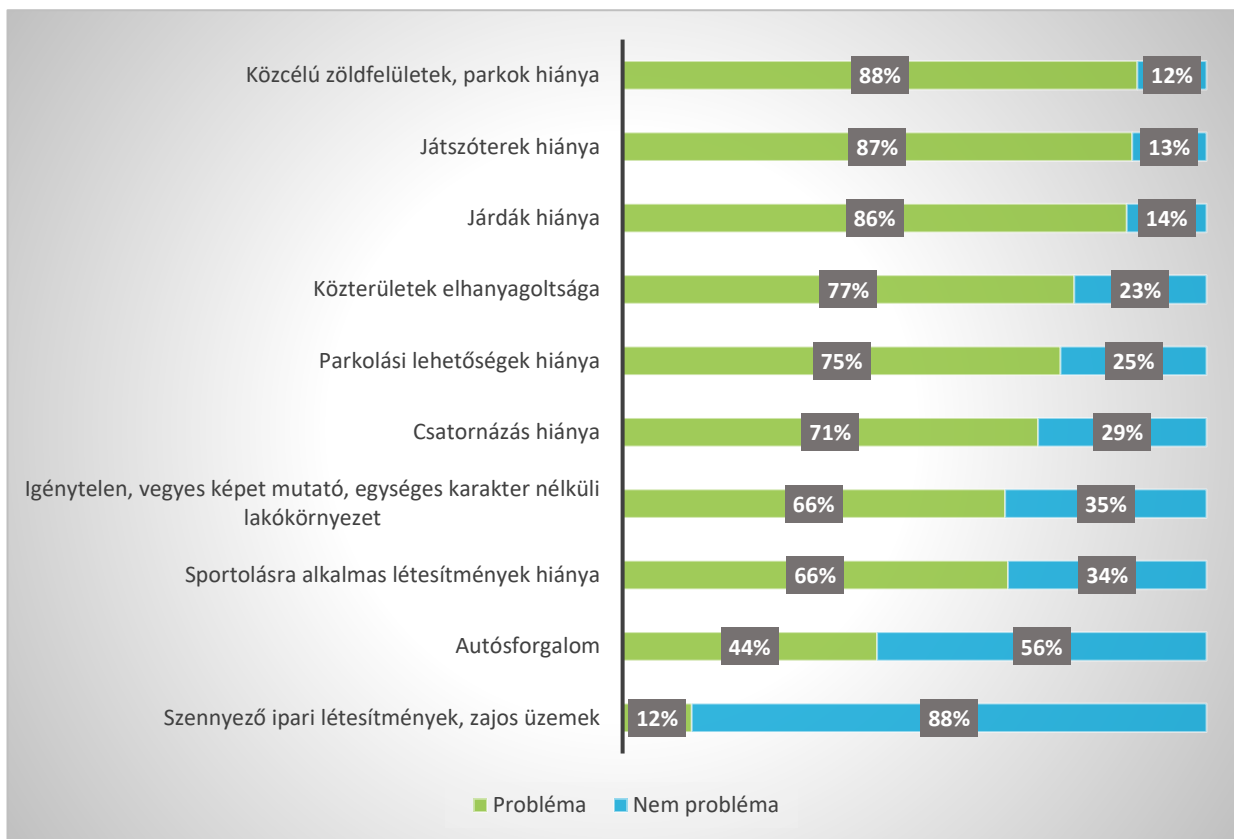

Figura 48 Probleme legate de mediu (N=213, editare proprie)

În cadrul cercetării, am cerut părerea locuitorilor și despre ce cred ei că se poate face pentru o așezare și mai frumoasă. Puteau da multiple răspunsuri.

Figura 49 Ce ar face așezarea mai frumoasă? (procente, N=215, răspunsuri multiple, editare proprie)

Majoritatea dintre ei au propus rezolvarea canalizării apelor uzate și a apelor pluviale, ceea ce a fost considerat important de 85 la sută dintre respondenți. Repararea suprafețelor drumurilor, trotuarelor și crearea de piste pentru biciclete au fost menționate într-o proporție similară ridicată (81%). În al treilea rând, ar considera importantă amplasarea de indicatoare stradale, coșuri de gunoi și bănci (77%), dar trei sferturi dintre rezidenți ar recomanda asigurarea de oportunități sportive într-un mediu adecvat (75%). Aceeași proporție dintre aceștia ar dori crearea de zone verzi și locuri de joacă (73%), precum și salvarea și renovarea de case și clădiri vechi, valoroase (71%). 58 la sută dintre ei văd că plantarea de copaci și flori ar face, de asemenea, așezarea mai frumoasă (vezi Figura 51).

Unii dintre respondenți au făcut și alte sugestii despre ceea ce cred ei că ar trebui făcut pentru ca așezarea să arate mai bine:

Intervenții de mediu:

- *Eliberarea spațiilor publice existente și ținerea lor în ordine: curățenie, depozitarea bunurilor personale în interiorul porții, crearea de spații alternative de depozitare (mașini vechi, lemne de foc, materiale de construcție, utilaje agricole etc.);*
- *Menținerea curată a albiei Homorodului Mic;*
- *Alee de plimbare de-a lungul pârâului;*
- *Multifuncționalitate pentru podul de beton din centrul satului (scenă, decorare cu flori, cu iarbă, plasare bănci, loc de expoziție);*
- *Crearea de parcări cu locuri marcate, precum și aplicarea de penalități pentru parcări necorespunzătoare;*
- *Școala ar trebui să rezolve parcare mașinilor profesorilor;*
- *Cablurile electrice în subteran;*
- *Strada Mérleg și străzile din fața Spitalului să aibă sens unic, astfel ușor se pot face trotuare.*
- *Interzicerea construcțiilor cu caracter străin;*

- *Mai puține pietre de pavaj, lămpi solare;*
- *Elaborarea și implementarea unei strategii de exploatare forestieră durabilă, precum și împădurire;*
- *Eliminarea corectă a excrementelor animalelor;*
- *Soluție de iluminat stradal (drum principal, Valea Vârghiș și Chirui).*

Alte sugestii:

- *30 Km/h în intravilan;*
- *Instalarea camerelor de supraveghere în mai multe puncte din sat (pentru protejarea parcurilor, locurilor de joacă, zonelor publice, și creșterea sentimentului de siguranță publică);*
- *Construire rețele de gaze;*
- *Construcția de clădiri care oferă oportunități pentru sport și exerciții fizice;*
- *Sistem de canalizare defectuos;*
- *Posibilitate micilor producători de a-și prezenta produsele, de exemplu târguri lunare;*
- *Sprijinirea tinerilor la întoarcerea acasă. Oferirea unui program sau concurs, asistență financiară, teren;*
- *Alimentație publică: primăria ar trebui să cumpere/închirieze spațiu adecvat și să creeze un restaurant/tavernă autentică (să organizeze seri tematice, întâlniri scriitor-cititor, spațiu comunitar);*
- *Organizarea de evenimente culturale;*
- *A menține în ordine cimitirul, a angaja un paznic de cimitir;*
- *Călătorii de studii pentru manageri;*
- *Programe/instruire pentru familii și adulți;*
- *Ținerea evidenței șomerilor ași de muncă, găsirea unui loc de muncă pentru aceștia;*
- *Primăria ar avea nevoie de o organizație civilă (unificarea populației, resurselor, susținătorilor, comunicare mai directă către populație);*
- *Dezvoltarea unei comunități căreia îi pasă, se simte responsabilă pentru mediul înconjurător și iubește așezarea.*

Pe lângă faptul că Consiliul Local încearcă să facă așezarea mai viabilă și mai frumoasă, populația poate contribui și ea la îmbunătățirea imaginii așezării. Prin urmare, în cadrul cercetării, am discutat și despre ceea ce populația personal ar face pentru a rezolva problemele așezării. Patru cincimi dintre respondenți au considerat cel mai probabil să-și aranjeze propria ogradă.

Dar într-o proporție mare ar participa la evenimente comunitare (68%) sau ar ajuta la sădirea plantelor (59%), 43% ar fi dispuși să folosească energie regenerabilă și o proporție similară ar lua parte la activitatea ONG-urilor (41%).

Cinci dintre respondenți au formulat și alte angajamente proprii, cum ar fi educarea tinerilor să respecte tradiția sau crearea unei organizații de tineret pe care și-o imaginează împreună cu biserica. Sunt care pledează pentru ședințe constructive, unde ei înșiși ar formula opinii pe teme de urbanism, arhitectură și arhitectură peisagistică. Altcineva ar urmări oportunitățile de finanțare, respectiv ar colecta idei care au fost realizate în alte așezări. O altă persoană ar ajuta la instalarea pubelelor selective.

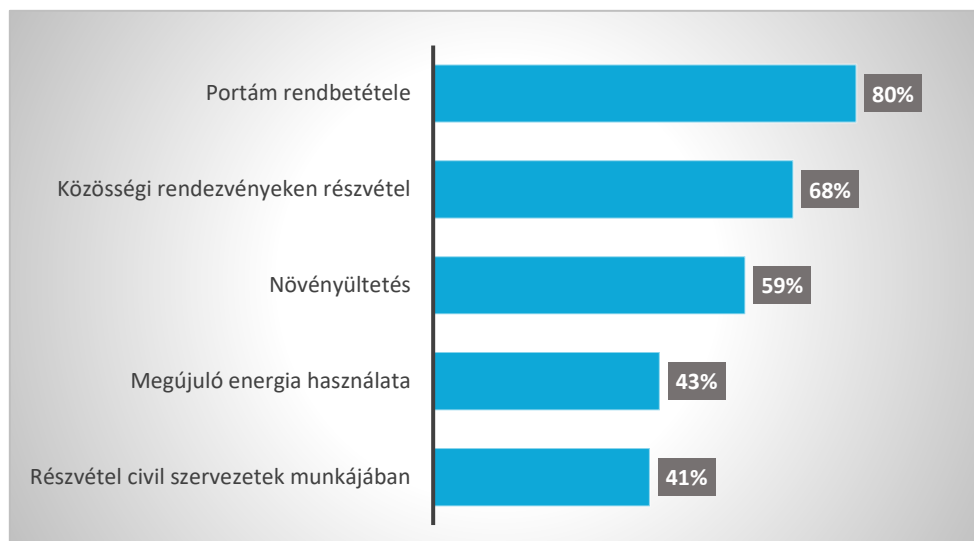

Figura 50 Ce ați fi dispus să faceți personal pentru o comună mai locuibilă? (procente, N=, răspunsuri multiple, editare proprie)

Relație și colaborare cu așezări învecinate

La fel de important este pentru comună ce oportunități și servicii sunt capabile să ofere așezările învecinate pentru oamenii din Lueta, precum și în ce zone și cum ar merita să cooperăm în dezvoltările viitoare. Din punctul de vedere al populației, situația generală a așezării este mai proastă față de Vlăhița și mai bună față de Merești.

Peste 40 la sută dintre respondenți au considerat că așezările sunt similare între ele, dar o treime dintre ei au considerat că situația este mai proastă în comparație cu Vlăhița (32%), în timp ce, în comparație cu Merești, doar 17 la sută au considerat că situația comunei este mai slabă și 41 la sută l-au considerat mai bună.

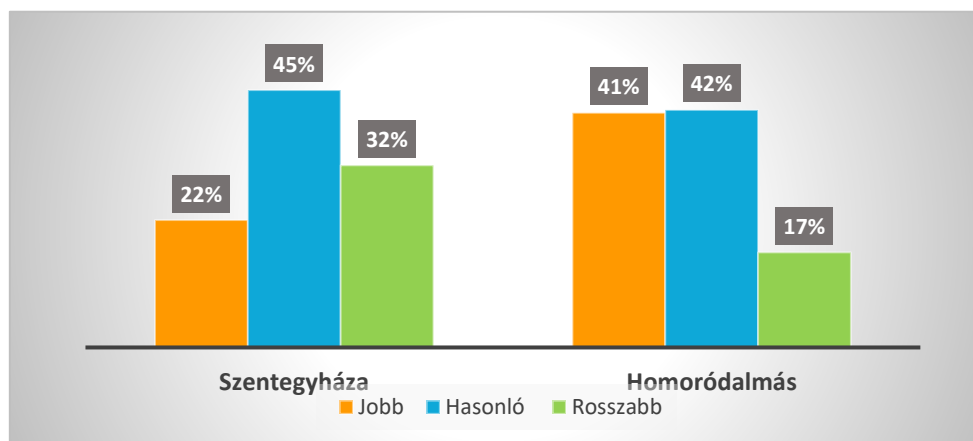

Figura 51 Care este situația generală a așezării în raport cu așezările învecinate (procente, N=195, editare proprie)

Examinând viitoarea cooperare în diverse domenii strategice, se poate spune că populația ar coopera în primul rând cu Vlăhița, deoarece consideră că această așezare este mai dezvoltată (vezi Figura 53).

Pentru 98 la sută, cooperarea cu Vlăhița ar putea fi făcută în domeniul sănătății și educației. În ceea ce privește programele și investițiile culturale, deși și Vlăhița a fost indicată cu un procent ridicat, mai mult de jumătate dintre respondenți consideră și comuna Merești un potențial partener. În domeniul turismului, două treimi văd cea mai mare oportunitate de dezvoltare cu Merești, dar 70% ar coopera și cu Vlăhița. O cincime dintre participanții la cercetare nu au luat o poziție cu privire la această problemă.

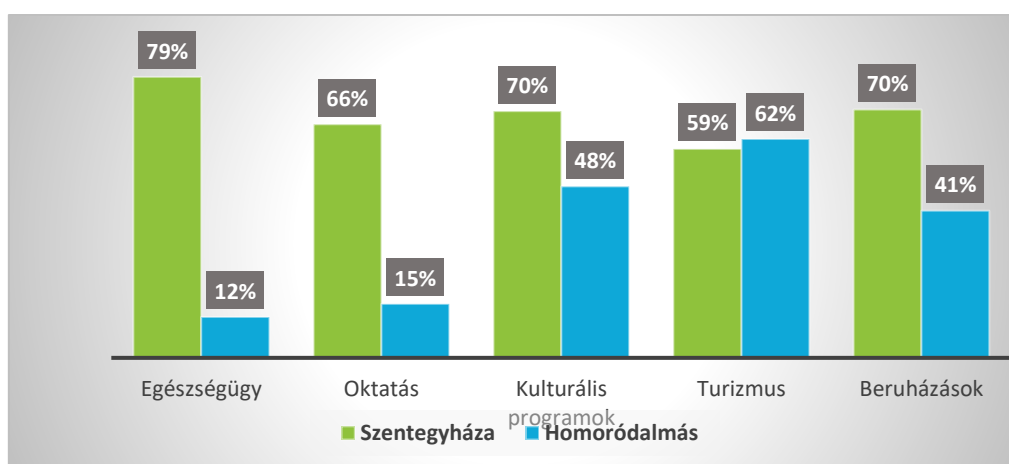

Figura 52 În ce domenii ați colabora cu așezările învecinate? (procente, N=217, editare proprie)

Băile Chirui, valea Vârghiș

Despre problemele celor două cătune ale comunei am pus o întrebare deschisă, astfel încât participanții la cercetare să-și poată exprima opiniile cu propriile cuvinte.

În ceea ce privește valea Vârghiș (Selters), un total de 72 la sută au răspuns, dintre care 58 la sută au considerat că nu sunt probleme în acea parte a așezării, iar 8 persoane au declarat că nu pot comenta pe fond. Iar 37% dintre cei care au răspuns la întrebare (58 de persoane) au formulat următoarele probleme și posibile soluții.

Problema	Rezolvare
Deficiențe ale infrastructurii de transport: – suprafață îngustă a drumului – nu există poduri, deci pe alocuri trebuie să traversezi pârâul – viraje imprevizibile – tronsoane de drum neasfaltate – buruieni și gunoi pe marginea drumului	Umplerea marginii drumului din cauza traficului din sens invers. Întreținerea regulată a drumurilor: curățarea șanțurilor, curățarea buruienilor de pe marginea drumului, tăierea ramurilor copacilor. Crearea de trasee pietonale și de biciclete sigure.
Probleme de canalizare și apă potabilă	Construirea rețelei de apă potabilă și canalizare
Lipsa rețelei de curent electric Lipsa iluminatului stradal	
Absența reglementărilor: – lipsa planurilor zonale; – construcții necontrolate (construcții străine de zonă); – mediu supraîncărcat, aglomerare; – probleme de limite teritoriale (garduri extinse peste drumuri)	Crearea unei imagini controlate, peisagistice unificate. Interzicerea construcțiilor străine de zonă.
Gunoi aruncat pe marginea drumului și în pârâu	Gestionarea deșeurilor
<i>Daune produse de vânat.</i> Prezența câinilor ciobănești pe drumuri	Reducerea nr. de urși
Neglijență: – Izvoare; – băi	
Lipsa pensiunilor. Lipsa traseelor de educație și de drumeții.	Dezvoltarea turismului, a alimentației publice.
Proliferarea rulotelor și barăcilor metalice.	
Instalații industriale (cariera, spargere piatră, 2k)	
Rețea mobilă slabă	

Tabel 7, cercetare proprie

În ceea ce privește Băile Chirui, rata de răspuns a fost mai mare. Un total de 77 la sută au răspuns la această întrebare, dintre care 36 la sută au spus că nu există probleme nerezolvate în această parte a așezării, 2 persoane au răspuns că nu își pot forma o opinie, iar 62 la sută și-au exprimat o opinie, dintre care majoritatea absolută s-a plâns de starea proastă a taberei vechi.

Problema	Rezolvare
Problema generala: neglijat ruinat	Are multe posibilități: -tabere pentru copii -evenimente -centru turistic -locuri de muncă -înființarea unei stațiuni de vacanță cu ajutorul finanțărilor -închirierea către un alt operator -dezvoltarea turismului
Vechea tabără de elevi și împrejurimile sale - clădiri periculoase - lipsa de concept	Renovare
Multe clădiri valoroase neglijate	Demolare pentru a nu strica peisajul
Școala Kirulysarka	Dezvoltare, făcându-l mai exigent
Deficiențe ale infrastructurii de circulație: -suprafață îngustă a drumului -viraje periculoase, imprevizibile -buruieni și gunoi pe marginea drumului -albia pârâului care cedează la ploi abundente	Lărgirea drumurilor -limitatori de viteză -crearea de trasee pietonale și de biciclete sigure
Probleme de canalizare și apă potabilă	Construirea rețelei de apă potabilă și canalizare
Lipsa curentului electric, lipsa iluminatului stradal	
Absența reglementărilor: – lipsa planurilor zonale – construcții necontrolate (construcții străine de zonă) – mediu supraîncărcat, aglomerare – probleme de limite teritoriale	Crearea unei imagini controlate, peisagistice unificate. Interzicerea construcțiilor străine de zonă.
Gunoi aruncat pe marginea drumului și în pârâu	Gestionarea deșeurilor
<i>Daune produse de vânat.</i>	Reducerea nr. de urși
Neglijate: – izvoare – băi	Valorificarea apei minerale. Reconstrucția băii.
Proliferarea rulotelor și barăcilor metalice.	

Tabel 8.Cercetare proprie

6.1 Rezumat

Un total de 220 de persoane au completat chestionarul online, dintre care 217 au fost răspunsuri valide. Din punct de vedere al sexului în număr aproape egal proporțional, și grupa de vârstă cea mai activă a fost reprezentată în sondaj (25-59 de ani).

În ceea ce privește ocupația, cea mai mare proporție de respondenți lucrează ca angajați sau au propria afacere, dar la răspuns au participat și cei care sunt în concediu de creștere a copilului, sau care studiază în prezent, și cei pensionari.

78 la sută dintre cei care au participat la cercetare locuiesc acum în comună, iar 22 la sută nu locuiesc în prezent acasă. Cei mai mulți domiciliază în comună, dar au răspuns la întrebări și oameni care locuiesc în Băile Chirui și în valea Vârghiș. Cea mai mare proporție de nerezidenți locuiește în Ungaria, iar majoritatea vine în vizită acasă la fiecare câteva luni. Aproape 80 la sută dintre ei plănuiesc să se mute acasă, dar majoritatea dintre ei nu ar putea determina data exactă.

Conform mărturisirii lor, oamenilor care locuiesc aici le place să locuiască aici, mai ales pentru că s-au născut aici și rudele lor sunt tot aici, în al doilea rând, sunt mândri de satul lor, de obiceiurile și tradițiile sale, iar dragostea pentru viața rurală este și ea decisivă. Două treimi din populație nu plănuiește să se mute din comună în viitorul apropiat, pentru că nu ar putea locui altundeva, iar alții nu cred că ar fi mai bine altundeva.

Cei care ar părăsi așezarea, ar face-o în primul rând pentru muncă sau locuință. Proporția celor care se gândesc să părăsească definitiv așezarea este scăzută.

Mai mult de o treime dintre participanții la cercetare nu lucrează, iar 63% au un loc de muncă.

O proporție mai mică dintre cei cu statut activ pe piața muncii lucrează în prezent în comună, aproape de două ori mai mulți fac naveta către alte așezări, majoritatea spre Odorheiu Secuiesc sau în localitățile învecinate.

Majoritatea absolută a celor cu locuri de muncă permanente lucrează ca angajați, majoritatea în sectorul privat (industria construcțiilor, industria ușoară) și o proporție mai mică ca funcționari publici. Două treimi dintre antreprenori sunt întreprinzători particulari. Mai mult de jumătate dintre angajați sunt mulțumiți de locul lor de muncă. Doar o zecime dintre ei sunt nemulțumiți, în principal navetiști spre Odorheiu Secuiesc. Patru cincimi dintre cei nemulțumiți de locul de muncă sau cei care nu lucrează în prezent ar învăța pentru a avea condiții de muncă mai bune sau pentru a-și găsi un loc de muncă.

Locuitorii comunei sunt mulțumiți în cea mare parte de mediul natural, care este urmat de modul de viață liniștit. Apropierea de Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc este, de asemenea, valoroasă pentru locuitori.

Locuitorii sunt mai puțin mulțumiți de serviciile oferite de autorități decât de cele naturale. Dintre acestea, rețeaua comercială s-a clasat pe primul loc, învățământul pe locul al doilea, iar satisfacția față de serviciile culturale și bibliotecile pe locul al treilea. Au primit evaluare peste medie serviciile administrației publice locale și posibilitatea de administrare elementară. Rețeaua de alimentație

publică, îngrijirea sănătății și oportunitățile sportive au fost evaluate ca fiind medii. Oportunitățile de divertisment au ajuns pe ultimul loc, iar oportunitățile de angajare închid linia.

În medie, satisfacția față de valorile de mediu și cele construite din așezare este scăzută. Respondenții sunt în mare parte mulțumiți de colectarea gunoiului, gestionarea deșeurilor, siguranța publică și furnizarea de energie electrică. Ceea ce consideră mai puțin satisfăcător este rețeaua de apă și calitatea rețelei de drumuri din așezare. O mare parte dintre respondenți sunt nemulțumiți de cantitatea și calitatea zonelor verzi și a parcurilor.

Conform respondenților, una dintre cele mai mari probleme ale satului este legată de situația pieței muncii și de factorii demografici: salarii mici, lipsa locurilor de muncă și migrație ridicată. Lipsa de inițiativă și dorința de a face ceva din partea locuitorilor este, de asemenea, o problemă forte. O altă problemă este lipsa resurselor financiare pentru amenajări, iar interesele comunității nu se impun în conducerea localității. Faptul că autoritate locală nu furnizează informare adecvată populației, este, de asemenea, o problemă pentru locuitori.

Cea mai mare problemă a populației legată de mediul înconjurător este subdezvoltarea zonelor publice, precum lipsa spațiilor verzi publice, a parcurilor, locurilor de joacă, trotuarelor, neglijența, precum și lipsa locurilor de parcare. În plus, o problemă este și lipsa canalizării, mediul de locuit nepretențios, cu imagini mixte, fără un caracter uniform și lipsa dotărilor potrivite pentru sport.

Pentru ca așezarea să capete un aspect mai frumos, cei mai mulți au sugerat rezolvarea scurgerii apelor uzate și pluviale, apoi ar considera important să fie reparați suprafața drumului, trotuarele, să se creeze piste pentru biciclete și să se amplaseze indicatoare stradale, colectoare de deșeuri și bănci. Dar ar fi tot așa de important să se ofere oportunități de sport, precum și să se creeze zone verzi și locuri de joacă. Ar vedea, de asemenea, nevoia de a salva și renova case și clădiri vechi și valoroase, iar plantarea de copaci și flori ar fi, de asemenea, de mare importanță.

Pe lângă acestea, respondenții au putut veni și cu propriile propuneri, dintre care cea mai importantă este eliberarea zonelor publice de depozitarea bunurilor private, pentru care ar fi necesară crearea unor spații de depozitare alternative. Cealaltă propunere se referă la pârâul Homorodul Mic, curățirea albiei, alee de plimbare pe mal și reabilitarea podului vechi de beton. Mediul ar fi înfrumusețat și mai mult prin asigurarea unei parcări adecvate pentru mașini. Iar oamenii care locuiesc aici văd important să interzică construcțiile străine de peisaj.

Potrivit populației, situația generală a așezării este mai proastă în comparație cu Vlăhița și mai bună în comparație cu Merești.

Dacă ar fi vorba de cooperare, locuitorii ar prefera să coopereze cu Vlăhița în domeniile sănătății și învățământului. În ceea ce privește programele și investițiile culturale, cât și în domeniul turismului ar trebui să lucrăm cu ambele așezări.

Respondenții au formulat următoarele probleme pentru valea Vârghiș: deficiențe în infrastructura de circulație (drumuri înguste, fără vizibilitate, lipsă de asfaltare și poduri), probleme de canalizare și apă potabilă, lipsa unei rețele adecvate de energie electrică și iluminat stradal, lipsa reglementărilor de construcție, gunoiul aruncat pe marginea drumului și în pâraie, pagube datorate vântului, izvoarele neglijate, lipsa de sprijinire a facilităților de turism, cum ar fi pensiuni, trasee de drumeții, trasee

educaționale. Au proliferat rulotele și barăcile metalice, instalațiile industriale deranjante (carieră, spargerea stâncilor, 2k) și rețeaua mobilă slabă.

În ceea ce privește Băile Chirui, cei care au participat la cercetare au remarcat următoarele probleme nerezolvate: o problemă generală este că întreaga parte a așezării este neglijată, vechea tabără de elevi și împrejurimile sale s-au deteriorat, iar clădirile sunt într-o stare periculoasă și nu există un concept pentru reabilitarea lui, iar școala din Kirulysarka este de asemenea neglijată. Există deficiențe de infrastructură de circulație similare ca în Szelters, suprafață îngustă a drumului, curbe periculoase, fără vizibilitate, buruieni și gunoi pe marginea drumului, albia pârâului nu rezistă la ploi abundente. Problemele de canalizare și apă potabilă, lipsa energiei electrice și a iluminatului stradal în zonele populate, lipsa reglementărilor de construcție, pagube datorate vânatului, izvoarele de apă minerale și băi neglijate, și proliferarea rulotelor și a barăcilor metalice sunt, de asemenea, tipice și aici.

Propuneri de dezvoltare pe baza cercetării cu chestionar – conspect

- Lipsa locurilor de muncă reprezintă una dintre cele mai mari probleme, iar două treimi dintre angajați fac naveta, astfel ar fi important să se creeze locuri de muncă în comună, pentru ca să rămână acasă tot mai mulți oameni, de asemenea, găsirea unui loc de muncă la nivel local ar îmbunătăți și prosperarea de zi cu zi. Sprijinirea înființării de noi întreprinderi sau cooperative de către Consiliul Local ar stimula acest fenomen.
- Organizarea și asigurarea programelor de formare continuă și recalificare.
- În cazul în care crearea locurilor de muncă și recalificarea nu pot fi rezolvate, facilitarea navetei cu ajutorul transportului public.
- Protecția mediului natural, care reprezintă una dintre cele mai importante valori pentru locuitorii așezării.
- Trebuie îmbunătățită rețeaua întreprinderilor în domeniul alimentației publice, serviciile de îngrijire a sănătății, asigurarea facilităților sportive și crearea de oportunități de calitate pentru posibilitățile de recreere.
- Creșterea spațiilor verzi, înființarea de parcuri și locuri de joacă.
- Construcția rețelei de apă și canalizare.
- Modernizarea rețelei de drumuri comunale. Construirea de trotuare și a pistelor pentru biciclete.
- Crearea de parcări.
- Eliberarea spațiilor publice. Crearea unor spații de depozitare pentru cei care nu-și pot păstra în curte mașinile agricole, lemnele de foc, materialele de construcție etc.
- Crearea de facilități sportive.
- Salvarea și renovarea caselor și clădirilor vechi de valoare.
- Formarea unei imagini unitare a așezării, reglementarea legală a construcțiilor.
- Căutarea oportunităților de cooperare, stabilirea parteneriatelor cu localitățile din împrejurime.
- Reabilitarea Băii Chirui. Căutarea unor investitori pentru renovarea băii, taberei, școlii. Eliminarea dificultăților de circulație (lărgirea drumului, tăierea tufișurilor etc.).
- În Valea Vărghișului repararea rețelei de drumuri (asfaltare, poduri), reglementarea construcțiilor, recuperarea daunelor produse de animalele sălbatice etc.

7. Analiza SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> – comunitate convergentă („conștiința de a fi luetean”) – apropiere de natură, bogăție – active construite – resurse HR, capital intelectual local – pensionari solvabili – forță de muncă activă ridicată – starea unor infrastructuri locale (școala, biserica, Consiliul Local, casa muzeală, Școala Populară) – mai multe organizații economice puternice – resursele naturale (apă de slatină, apă minerală, andezit) – trăirea tradițiilor (costume populare, evenimente, conștiință) – viață religioasă intensă – ONG-uri active – rețea extinsă de colaborare bazate pe origine – cooperare din ce în ce mai activă între așezăminte localități – zone agricole extinse și afaceri adecvate pentru producția ecologică 	<ul style="list-style-type: none"> – gestionarea necorespunzătoare a resurselor naturale – imaginea așezării nu este unitară – administrarea inconsecventă a așezării – exproprierea terenurilor publice în scop privat – lipsa reglementării traficului rutier – popularitatea modului de gândire „nu se poate”. – lipsa spațiilor verzi, a parcurilor și a locurilor de joacă – lipsa pistelor pentru biciclete și a trotuarelor – starea planului urbanistic general – direcția de dezvoltare a cătunelor satelit – lipsa locurilor de muncă, salarii mici – cooperarea cu alte așezări (2 orașe din apropiere, așezări înfrățite) – profesia de dascăl = loc de muncă – lipsa cursurilor de formare și a activităților pentru adulți – lipsa comunicării externe și interne a așezării – lipsa programelor/spațiilor pentru tineret – lipsa produselor locale – centru – lipsa transportului public – debușee mici pentru podurile de pe Homorodul-Mic – nivelul slab de utilizare ale oportunităților oferite de DN13A
POSSIBILITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> – atașamentul puternic față de sat al descendenților plecați în altă parte – antrenarea resurselor de cunoștințe din exterior (universități, ONG-uri, centre de dezvoltare) – cooperarea cu așezările din împrejurime (investiții, dezvoltare) – aderarea la programele regionale de turism – DN13A – cerere tot mai mare pe piața produselor ecologice – construirea relațiilor cu afaceri inovatoare și moderne 	<ul style="list-style-type: none"> – dezastre naturale, eroziuni, inundații – îmbătrânire, declin demografic – dispariția pensionarilor solvabili – degradarea stării de sănătate a locuitorilor – degradare economică generală – suspendarea finanțărilor și a altor surse externe – modificări legislative și politice – degradarea durabilă a economiei orașelor învecinate – impactul neclarificării proprietății asupra terenurilor în dezvoltarea economică – emigrarea tinereilor intelectuali

<ul style="list-style-type: none">– apropierea de centre universitare– existența canalelor digitale de comunicare– cerere tot mai intensă pentru modul de viață rural	<ul style="list-style-type: none">– probleme de protecție a mediului– deteriorarea durabilă a bunurilor construite– degradarea conștiinței de a fi luetean– dezvoltarea cătunelor satelit la un nivel diferit decât Lueta
---	--

Tabel 9, editare proprie, 2022

Ramuri ale oportunităților de dezvoltare strategică a Comunei Lueta în perioada 2022-2023

STARE INTERNĂ	FACTORI EXTERNI	
	POSSIBILITĂȚI	AMENINȚĂRI
PUNCTE TARI	<p>Strategie OFENSIVĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> – CIR-Centru de incubare rural/Program: – Dezvoltarea destinației turistice Lueta (Băile Chirui+Selters+DN13A) – Programe pentru întărirea conștiinței de a fi luetean – Lumea bio din Lueta – Program de patrimoniu construit din Lueta – Program de tineret din Lueta – Comunitatea din Lueta – Programul Lueta digitală 	<p>Strategie DEFENSIVĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> – Programe pentru crearea locurilor de muncă – Programul centrului comercial – Program de gospodărire bio
PUNCTE SLABE	<p>Strategie de ÎMBUNĂTĂȚIRE</p> <ul style="list-style-type: none"> – Programul Centru Lueta – Program de gospodărire a comunei – Program-agro – Program calitate vieții – Colaborare cu așezări învecinate – Program funciar 	<p>Strategie de REPOZIȚIONARE</p> <ul style="list-style-type: none"> – Program pentru prevenirea inundațiilor – Coeziunea elementelor componente ale așezării – Program pentru managementul situațiilor de urgență – Program social

Tabel 10, editare proprie, 2022

Probabilitatea implementării unei anumite strategii de dezvoltare depinde de resursele care pot fi mobilizate. În cazul comunei Lueta, resursa care poate fi mobilizată cel mai ușor este resursa umană, adică oamenii care locuiesc acolo, tradițiile lor și valorile comunității, precum și atitudinea tinerilor care pot fi ușor modelați. Tot aici se includ resursele naturale, precum și infrastructura turistică parțial dezvoltată, din care mulți oameni speră să-și câștige existența.

Este necesar îmbunătățirea programelor care susțin promovarea imaginii, respectiv gospodăria așezării, ceea ce pot duce la ridicarea calității vieții. Programele strategice de apărare, respectiv repoziționare necesită implicare de resurse substanțiale, planificare amănunțită, iar implementarea lor este un proces mai lung.

8. Viziune și axe de dezvoltare

Scop:

Lueta, o așezare rurală care dăinuie prin valorile sale, dar se reînnoiește prin modul de viață, unde resursele naturale susțin dezvoltarea economică locală într-un mod durabil, în care tinerii în mod proactiv, iar generația vârstnică în mod dinamic participă la viața comunității.

- 1 VITAE – Îmbunătățirea calității vieții și susținerea culturii:** gospodărire comunală, dezvoltare infrastructurală, spații de recreere și comunitare, servicii de sănătate, crearea unei imagini de ansamblu a comunei, circulație, ordine, comunicare internă și externă, cultură, funcționarea și dezvoltarea bisericii și a instituțiilor de învățământ, managementul situațiilor de urgență, păstrarea tradițiilor, Lueta în spațiul digital, comunicare între generații, mentorat.
- 2 OECONOMIA – Lansarea programelor de dezvoltare economică:** resurse naturale, caracteristici structurale și geografice (DN 13A), dezvoltarea întreprinderilor existente și crearea de noi întreprinderi, utilizarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale a forței de muncă locale, crearea de produse și piețe locale, organizarea reprezentării intereselor actorilor economici, încurajarea actorilor economici la îndeplinirea rolului lor în viața publică, valorificare capitalul relațional al descendenților, dezvoltarea turismului.
- 3 IUVENTAE (0-30) – Consolidarea rolului și viziunii tinerilor:** crearea unui program de incubare rurală, crearea de alternative pentru petrecerea timpului liber, crearea de spații comunitare pentru tineri, cunoașterea propriului spațiu de locuit, cunoașterea valorilor și culturii locale, tabără pentru tineri descendenți din localitate, valori locale-stil de viață global, consolidarea spiritului de responsabilitate și inițiativă a tinerilor, comunicare digitală, „învățământ dual” în spațiu rural.

Reprezentarea grafică a axelor de dezvoltare și a proiectelor cu indicarea gradului de importanță

Fig. 53, redactare proprie, 2022

8.1 Portofoliu de proiecte aferente axelor prioritare

1. VITAE - Îmbunătățirea calității vieții și susținerea culturii

1.1 Programe pentru întărirea conștiinței luetene

- 1.1.1 *Întâlnirea satului (conținut profesional și dezvoltare comunitară)*
- 1.1.2 *Tabără pentru copii din diaspora*
- 1.1.3 *Dezvoltarea programelor pentru Școala populară*

1.2 Programe pentru patrimoniul construit

- 1.2.1 *Proiectul șură (schimbare de destinație)*
- 1.2.2 *Centru sătesc locuibil și aranjat*

1.3 Program de gestionare a serviciilor publice

- 1.3.1 *Dezvoltarea infrastructurii culturale (Reabilitarea/modernizarea casei de cultură, îmbunătățirea siguranței utilizatorilor)*
- 1.3.2 *Prevenirea și atenuarea dezastrelor*
- 1.3.3 *Realizare spațiu de parcare (teren, plan de acțiune, amenajare, comunicare)*
- 1.3.4 *Comunicare internă și externă. Lueta în spațiul digital*
- 1.3.5 *Dezvoltarea cunoștințelor de circulație rutieră – Circulă inteligent!*
- 1.3.6 *Desemnarea locurilor de parcare, a trotuarelor, pasajelor*
- 1.3.7 *Programe de schimb de experiență pentru gestionari de servicii publice*
- 1.3.8 *Crearea, gestionarea și dezvoltarea serviciilor publice*
- 1.3.9 *Comitet Strategic Local – CSL*

1.4 Programul calitatea vieții

- 1.4.1 *Casa de sănătate*
- 1.4.2 *Harta socială Lueta*
- 1.4.3 *Transport public (naveta)*
- 1.4.4 *Sport*

2 OECONOMIA – Lansarea programelor de dezvoltare economică

2.1 Dezvoltarea destinației turistice Lueta

- 2.1.1 *Proiectul Connect Lueta (creare locuri de parcare pe DN 13A)*
- 2.1.2 *Tabăra Băile Chirui*
- 2.1.3 *Includerea resurselor naturale în rețeaua turistică*
- 2.1.4 *Înființare grup de lucru turistic*

2.2 Program Agro

- 2.2.1 *Bio Lueta*
- 2.2.2 *Agricultură regenerativă*

2.3 Consolidarea rolului economic al Composesoratului

- 2.3.1 *Cort/Sală de evenimente*
- 2.3.2 *Proiecte de co-investiție*
- 2.3.3 *Dezvoltarea cunoștințelor economice*

2.4 Coordinarea dezvoltării economice

- 2.4.1 *Finanțare programe Start-up*
- 2.4.2 *Cooperare cu UAT-uri învecinate*
- 2.4.3 *Înființare Parc Economic*

3 IUVENTAE (0-30) - Consolidarea rolului și viziunii tinerilor

3.1 Centru de incubare rural (CIR)

- 3.1.1 *Crearea condițiilor de funcționare pentru CIR*
- 3.1.2 *Proiect de comunicare digitală*

3.2 Educația comunitară a tinerilor

- 3.2.1 *Implicarea tinerilor în conducerea comunității, în procesul de luare a deciziilor*
- 3.2.2 *Proiect de dezvoltare a stilului de viață*

3.3 Copiii sunt viitorul

- 3.3.1 *Proiect de educație sportivă*
- 3.3.2 *Proiect de schimb de elevi*

3.4 Cultură și modernitate

- 3.4.1 *Muzică populară în pădure, CÂNTĂ PĂDUREA*
- 3.4.2 *Dans și mișcare*
- 3.4.3 *Radio tineret - LÖVÉTEKOMM*
- 3.4.4 *Tabere tematice*

Codul și denumirea proiectului	1.1.1 Întâlnirea satului
Scurtă descriere al proiectului	Lueta, cunoscut și ca satul cu 1000 de copii, și în ziua de azi este o așezare puternic romano-catolică. În ultimul deceniu mulți dintre locuitorii săi au găsit oportunități pentru a izbuti în viață în afara granițelor așezării, dar o mare parte dintre descendenți se consideră lueteni până la sfârșitul vieții și au o conștiință locală puternică. Scopul organizării evenimentelor întâlnirii satului este de a crea contacte între localnici și diasporă în cadrul unei serii de evenimente culturale, prin care oamenii se redescoperă reciproc, întărind astfel conștiința comunitară și capitalul comunitar. Întâlnirea satului trebuie să reprezinte mai mult decât un eveniment de ziua satului. Cu această ocazie trebuie prezentate personalitățile de valoare născuți la Lueta, astfel încât să ofere întărire în conștiința de a fi luetean. Se recomandă ca evenimentul să dureze mai multe zile, să includă expoziții, ateliere work cafe, evenimente pentru grupuri mai mici care să fie organizate fie în Școala Populară, casa de cultură, bibliotecă, școală, implicând în oarecare măsură toți locuitorii satului într-o anumită activitate sau eveniment. Pe lângă întărirea conștiinței comunitare, evenimentul trebuie să se focalizeze asupra modului în care dezvoltare capitalului uman și comunitar poate duce la îndeplinirea obiectivelor strategice ale localității.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie -2023 septembrie, în perioade de 3-5 ani
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I –
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Conlișliul Local Lueta/ se recomandă înființarea unei echipe provizorii de proiect, cu implicare instituțiilor și a ONG-urilor locale, respectiv a diasporei
Parteneri:	Composesorat, Școala generală Székely Mózes, Școala Populară, ONG-uri locale, localități înfrățite
Buget (estimativ)	30-35.000 Euro
Resurse	Buget local, Programul Europe for Citizens, Composesoratul Lueta

Codul și denumirea proiectului	1.1.2 Tabără pentru copii din diaspora
Scurtă descriere al proiectului	Luetean devine cineva atunci când începe să cunoască așezarea prin impresiile din contactul direct cu locuitorii săi și cu natura care o înconjoară. În diaspora sunt mulți descendenți care ar fi dispuși să-și trimită copiii într-o tabără în care să experimenteze cositul, colectarea plantelor medicinale, să rătăcească prin împrejurimile muntelui Kőszikla, să-și potolească setea cu apă minerală de la izvor și, pe lângă toate acestea, să dobândească cunoștințe și experiență de autoaprovizionare. În zilele noastre copii se socializează în medii urbane, fără a intra în contact direct cu natura, încep să cunoască și să experimenteze lumea în primul rând prin intermediul sistemelor digitale. Lueta dispune de un mediu construit, dar și de cunoștințele necesare pentru a demara un proces de campare, în care ar putea găzdui anual cca. 30-50 de copii din diaspora, cu scopul de a-i consolida în conștiința de a fi luetean, și de a cunoaște împrejurimile așezării. Pentru demararea programului este necesar definirea unui produs care să acopere procesul descris mai sus. Scopul proiectului este de a dezvolta un program pentru tabără de o săptămână și de a constitui o echipă de implementare care să gestioneze acest produs pe termen lung. Se propune constituirea unei echipe de proiect din 5-8 persoane, care să se ocupe de dezvoltarea produsului.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie -2023 decembrie,
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II –
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta/ Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader
Parteneri:	Școala generală Székely Mózes, Școala Populară, ONG-uri locale, Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, experți externi
Buget (estimativ)	20.000 lei
Resurse	Composesoratul Lueta, Consiliul Local Lueta

Codul și denumirea proiectului	1.1.3 Dezvoltarea de programe pentru Școala Populară
Scurtă descriere al proiectului	Școala Populară reprezintă un patrimoniu important în viața culturală și educațională din Lueta. Imobilul a fost renovat în ultimii ani, obiectivul urmând să-și păstreze rolul remarcabil în consolidarea comunității. În clădirea multifuncțională reînnoită, care este administrată de un ONG local, se organizează și în prezent programe culturale și turistice. În concordanță cu scopul inițial, ar fi important să se organizeze programe suplimentare care să răspundă așteptărilor comunității, cum ar fi programe de dezvoltare comunitară, de formare a adulților, cercuri profesionale, mini-conferințe și alte activități care să mobilizeze comunitatea. Programele pot fi derulate de către administratorul clădirii singur, sau în parteneriat cu alte organizații. Centrul prezintă un brand specific pentru comunitatea locală, acest fapt ar putea fi valorificată cu ușurință în educația comunității. Se recomandă formarea unui grup de lucru, care să întocmească un plan de acțiune, pe baza căruia să se dezvolte o serie de programe, prin care să se valorifice la maxim oportunitățile oferite de clădire și organizație. Pentru conceperea seriei de programe, se recomandă un sondaj local pentru a afla necesitățile comunității. Teme propuse: utilizarea dispozitivelor digitale de către persoanele vârstnice, forumuri profesionale (de exemplu: folosirea utilajelor de precizie în sectorul agricol, îmbunătățirea cunoștințelor de limba română, dezvoltare comunitară, organizarea de excursii tematice etc.)
Perioada de implementare (an/lună):	2023. ianuarie -2023. decembrie, în continuare urmând să se organizeze programe anuale
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I –
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Asociația Transilvania Verde, Consiliul Local Lueta/ Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, alții
Parteneri:	Școala generală Székely Mózes, Școala Populară, ONG-uri locale, Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, experți externi, parteneri regionali, Consiliul Județean Harghita
Buget (estimativ)	Valoare estimată: 30.000 Euro
Resurse	Composesoratul Lueta, Consiliul Local Lueta, finanțare de la bugetul de stat, surse de finanțare nerambursabile

Codul și denumirea proiectului	1.2.1 Proiectul sură (schimbare de destinație)
Scurtă descriere al proiectului	Patrimoniul construit reprezintă de fiecare dată și un potențial turistic. Lueta posedă oportunități remarcabile în acest domeniu, deoarece există multe șure vechi, care în prezent nu sunt folosite pentru destinația lor inițială, dar care se află în stare bună. Așa cum Rimetea poate ocupa un loc unic pe paleta turistică prin salvarea caselor sale unice, Lueta ar putea obține un loc la fel de unic pe piața turistică prin șurele sale. Scopul proiectului este de a dezvolta și implementa un proiect model de schimbarea de destinație a șurelor, de a pregăti un inventar al șurelor încă existente, de a pregăti un potențial de cooperare și de a dezvolta turismul în această direcție. Pentru a atinge obiectivele definite, se recomandă defalcarea în mai multe sub-proiecte în raport cu oportunitățile de finanțare. Este important de menționat că Asociația Károly Kós și Asociația Csík Leader dispun de publicații care pot fi de ajutor profesional în demararea proiectului.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 septembrie -2026 decembrie,
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I –
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta – prin comisia de specialitate corespunzătoare/ Furnizori de servicii turistice, ONG-uri
Parteneri:	Societatea Kós Károly, Arhitecți din zonă care se ocupă cu arhitectura organică
Buget (estimativ)	350.000 Euro, bugetul defalcat în detalii și încadrat la obiectivele corespunzătoare, costul nu va apare la un singur proiect.
Resurse	

Codul și denumirea proiectului	1.2.2 Centru sătesc locuibil și aranjat
Scurtă descriere al proiectului	<p>Lueta este o așezare cu o structură specifică, determinată de structura văii în care s-a creat și dezvoltat. Lipsa de spațiu din interiorul așezării, a determinat o construcție specifică deosebită, apropierea apei a fost vitală pentru gospodăriile din localitate, însă pericolele asociate au devenit și ele parte a vieții.</p> <p>”Piața”, spațiul comunitar cu rol de organizare și funcționare, este specific vieții fiecărei așezări. Este spațiul pentru întâlniri, sărbători, pentru trăirea sentimentului de mândrie locală. Pârâul Homorodul Mic este parte a „pieței” din Lueta, împarte spațiul și determină amplasarea clădirilor cu funcții comunitare, cum ar fi biserica, moara „középszegi”, casa de cultură, casa tradițională, bibliotecă, școala, primăria, instituțiile de învățământ, precum și amplasarea evenimentelor comunitare, respectiv a activităților de recreere.</p> <p>Spațiul este împovărat de caracterul specific și dezorganizat al stilului de viață din gospodăriile și firmele din împrejurime.</p> <p>În pregătirea strategiei, a fost consemnat în mai multe sondaje, că un centru amenajat ar îmbunătăți foarte mult sentimentul de bunăstare a locuitorilor din Lueta. Prezentul proiect reprezintă începutul unui proces cu mai multe etape, dar se poate ajunge la rezultate spectaculoase, chiar cu implicarea de resurse financiare mai modeste. Prima etapă trebuie să fie un Forum comunitar cu participarea persoanelor interesate, în cadrul căruia se întocmește un Plan de acțiune acceptată de toată lumea, iar aplicarea etapizată a acestuia se va asocia cu introducerea unor reguli, care vor fi obligatorii pentru toți membrii comunității.</p> <p>Etape posibile:</p> <p>Anul 1 - desființarea caracterului depozitar, curățarea spațiilor publice, planificarea funcțiilor și a etapelor de punere în aplicare.</p> <p>Anul 2 – plan de amenajare a teritoriului, verificare respectării regulilor, sprijinirea și recompensarea inițiativelor private.</p> <p>Anul 3 – amenajarea și punerea în funcțiune a unui centru de comună integrat</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie-2023 decembrie, urmând să se organizeze cu programe planificate anual
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta / biserica / Școala Populară, ONG-uri implicate
Parteneri:	Școala generală Székely Mózes, ONG-uri locale, Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, parteneri regionali, Consiliul Județean
Buget (estimativ)	10.000 Euro
Resurse	Composesoratul local, Consiliul Local, finanțare de la stat, fonduri de finanțare

Codul și denumirea proiectului	1.3.1 Dezvoltarea infrastructurii culturale (Reabilitarea/modernizarea casei de cultură, îmbunătățirea siguranței utilizatorilor)
Scurtă descriere al proiectului	<p>În prezent, în centrul satului nu există o altă sală mai mare care să ofere spațiu pentru desfășurarea diverselor evenimente, fie ele permanente sau ocazionale.</p> <p>Casa de cultură nu se folosește numai în scop comunitar (pentru spectacole, programe muzicale, activități pentru copii, baluri, ședințe), deoarece în cadrul ei se organizează de multe ori evenimente de familie (nuntă, botez).</p> <p>Deoarece starea actuală a clădirii nu este corespunzătoare, aceasta trebuie reabilitată / modernizată astfel încât să poată fi folosită în continuare în scop comunitar.</p> <p>Necesități identificate: schimbarea pardoselii, modernizarea bucătăriei, extinderea toaletei, introducerea tehnologiei digitale....</p> <p>Intrarea în clădire ar trebui separată de drumul principal printr-un despărțitor mobil (de ex. jardiniere din lemn), mai ales în timpul evenimentelor, pentru a împiedica ieșirea directă pe drum a persoanelor care părăsesc clădirea.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie – 2023 septembrie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta, ONG-uri sau întreprinderi locale
Parteneri:	Consiliul Județean, Composesorat, alții
Buget (estimativ)	60.000 Euro (este necesară reestimarea valorii în momentul lansării proiectului, în funcție de situația economică) Se recomandă bugetarea proiectului în parteneriat: Composesoratul din Lueta, diferite surse de finanțare, altele
Resurse	

Codul și denumirea proiectului	1.3.2 Prevenirea și atenuarea dezastrelor
Scurtă descriere al proiectului	<p>Datorită condițiilor ce decurg din relieful , respectiv structura așezării, Lueta este intens expus dezastrelor naturale, dar și dezastrelor cauzate de neatenția umană. Pe baza discuțiilor din focus-grupuri reiese, că în ultimii 5-6 ani au avut loc inundații-fulger care au inundat unele părți ale așezării, îndeosebi Cartierul Nou, situat la ieșirea spre Merești. În ultimii 5-10 ani au avut loc mai multe incendii, care au amenințat diferite părți ale satului.</p> <p>În lumina acestor evenimente, recomandăm implicarea unor experți în investigarea bazinelor de apă ale pâraielor aflate pe teritoriul așezării, precum și în dezvoltarea unor sisteme de reținere a apei adecvate condițiilor, precum și în construirea de trepte pe pâraie. Asociația Pompierilor Voluntari să recruteze noi membri, pentru care să organizeze programe de instruire. noi și să organizeze training pentru aceștia. Raportat la mărimea localității, asociația poate avea până la 30-50 de membri. Asociația să realizeze o cartografiere a așezării, să determine părțile critice din punct de vedere al incendiului și să elaboreze căi de intervenție în aceste părți ale satului. Membrii asociației să exerseze mișcările în aceste părți critice ale satului și să verifice periodic accesibilitatea traseelor. De asemenea, toate activitățile cheie de intervenție să fie repartizate mai multor persoane, iar aceste persoane să fie instruite în efectueze acestor activități.</p> <p>Prevenirea trebuie să fie, de asemenea, parte importantă a proiectului, țin acest sens se recomandă elaborarea unei reglementări locale. (ex. de propunere: acordare finanțare pentru renovarea rețelelor electrice)</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie - decembrie, proiectul reprezintă o necesitate, poate fi lansat oricând
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Primar, Președintele Composesoratului / Șeful serviciului de pompieri voluntari, Consiliul Local
Parteneri:	Composesorat, alții
Buget (estimativ)	10.000 Euro
Resurse	Consiliul Local și Județean, Composesorat, întreprinderi, ații

Codul și denumirea proiectului:	1.3.3 Realizare spațiu de parcare (teren, plan de acțiune, amenajare, comunicare)
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Proiect pentru desființarea aglomerației din centrul satului Lueta. Centrului i s-ar putea atribui sarcini multifuncționale, precum pază și protecție, service, atelier de fierărie, parcare pentru oaspeți etc. Pentru concepția de dezvoltare actuală, Consiliul Local are în proprietate de teren, dar este necesar să se examineze și alte posibilități din zona centrului, care ar fi mai oportune.</p> <p>Este important să se reflecteze asupra faptului, dacă întreprinderile private să fie implicate ca parteneri. Se recomandă, ca amenajarea curții de parcare să se realizeze în paralel sau concomitent cu amenajarea centrului satului, deoarece interacțiunea lor va fi semnificativă.</p> <p>Etape posibile ale proiectului fi: crearea unui grup de lucru și al unui plan de lucru, realizarea unui plan de comunicare, selectarea locațiilor, amenajarea teritoriului, elaborarea unui plan de operare, introducerea și controlul serviciilor etc.</p> <p>Cheia succesului proiectului este comunicarea pozitivă și intensivă, astfel încât pentru locuitorii satului să fie un avantaj, nu o constrângere. De asemenea, este important ca proiectul să aibă un responsabil.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023. ianuarie -2023. decembrie,
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta întreprinderi / ONG-uri
Parteneri:	Specialiști externi, parteneri regionali, Consiliul Județean
Buget (estimativ):	Buget estimat 30.000 Euro, cu teren propriu, Valoarea trebuie recalculată în funcție de locația aleasă, respectiv după stabilirea modului de administrare
Resurse:	Consiliul Local, Composesoratul local, finanțare de la bugetul de stat, fonduri de finanțare

Codul și denumirea proiectului:	3.4.5 1.3.4 Comunicare internă și externă. Lueta în spațiul digital
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Locuitorii unei așezări trăiesc împreună în deplină armonie, dacă membrii lor comunică între ei, dacă liderii așezării comunică cu locuitorii, iar o așezare își poate valorifica resursele, dacă comunică și cu lumea exterioară. Din interviurile realizate cu locuitorii satului reiese, că există o nemulțumire în ceea ce privește comunicarea conducerii comunei. Obiectează pentru lipsa adunărilor satești, informările detaliate.</p> <p>Recomandăm conducerii comunei să organizeze cel puțin două întâlniri satești pe an, unde să prezinte principalele planuri de investiții și principalele categorii bugetare.</p> <p>Locuitorii, în special cei care sunt direct afectați, să fie implicați în planificarea investițiilor de infrastructură.</p> <p>De asemenea, recomandăm realizarea în spațiu virtual a comunicării către exterior a așezării. Pe lângă viața de zi cu zi a așezării, sărbătorile religioase și populare sunt unice în zonă. Prezentarea lor întărește identitatea locală a urmașilor luetenilor plecați în altă parte, poate genera turism și, nu în ultimul rând, întărește „conștiința de a fi luetean” a localnicilor.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Primar, președintele Composesoratului
Parteneri:	Biblioteca comunală, Școala Populară, biserica, Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader
Buget (estimativ)	25.000 Euro
Resurse	Bugetul local, întreprinderi, composesorat

Codul și denumirea proiectului:	1.3.5 – Dezvoltarea cunoștințelor de circulație rutieră – Circulă inteligent!
Scurtă descriere al proiectului:	<p>În comuna Lueta, după cum reiese și din cercetarea cu chestionar, atât traficul pietonal, cât și cel auto este haotic. Deoarece pe marginea carosabilului nu există trotuare din cauza lipsei de spațiu, circulația pietonală se desfășoară și pe carosabil și acest lucru crește riscul de accidente. Aceleași caracteristici pot fi spuse și pentru Băile Chirui, respectiv Valea Vârghiș.</p> <p>Pentru a preveni acest lucru, recomandăm să se intervină pe două planuri.</p> <p>Primul se leagă de mediul fizic: se recomandă montarea unor indicatoare care să impună încetinirea traficului, respectiv monitorizarea periodică a respectării restricțiilor, cu implicarea poliției.</p> <p>De asemenea, se recomandă așezarea limitatoarelor de viteză, dacă prima metodă nu aduce rezultatul dorit. Cunoașterea regulilor de circulație facilitează foarte mult siguranța traficului. De aceea este recomandat să se organizeze activități pe această temă pentru toate grupele de vârstă. Pentru copii, recomandăm un concurs pe tema circulației, precum și introducerea programului Pedibus (Lábbusz) – deplasarea pe jos a copiilor la școală în mod organizat, cu însoțirea unui adult. Regândirea reorganizării fluxului de trafic, a traficului de marfă, respectiv a subiectelor de raliu.</p> <p>Se recomandă ca tema să aibă responsabil propriu.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023-2024, cu regândire anuală
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	școala, Poliția, Consiliul Județean Harghita, consiliile locale din împrejurimi
Buget (estimativ)	15.000 Euro
Resurse	Consiliul Județean Harghita, Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale

Codul și denumirea proiectului:	1.3.6 – Programe de schimb de experiență pentru gestionari de servicii publice
Scurtă descriere al proiectului:	În comună fiecare al cincilea locuitor deține un autoturism, în anul 2020 au fost înmatriculate 700 de mașini. Din cauza traficului de tranzit, locurile de parcare sunt aglomerate, mai ales în zona centrală, în jurul unităților comerciale. Pe termen lung, curtea comercială va rezolva în mare măsură problema parcării traficului de tranzit, dar pentru a face traficul mai sigur, Consiliul Local trebuie să acorde atenție deosebită desemnării locurilor de parcare, atunci când implementează planurile urbanistice zonale. Pentru desemnarea noilor locuri de parcare, se recomandă înființarea unui grup de lucru, și solicitarea părerilor celor implicați - de ex. profesorii care predau la școală – în cadrul unui forum public. Nu în ultimul rând, merită luată în considerare posibilitatea implicării capitalului privat. Construcția de trotuare este, de asemenea, o parte importantă a siguranței traficului, în locurile unde acest lucru nu este posibil, e recomandă promovarea rutelor alternative de trafic pietonal (de exemplu, câteva străzi mai mici sunt paralele cu drumul principal). În locurile mai aglomerate, precum în centru și în apropierea unităților comerciale, se recomandă marcarea trecerilor și vopsirea zebrelor pe carosabil, precum și controlul respectării regulilor, acestea fiind în interesul comun al tuturor părților interesate.
Perioada de implementare (an/lună):	2023-2025
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	Consiliul Județean Harghita, Poliția, locuitorii comunei
Buget (estimativ)	50.000-100.000 Euro
Resurse	

Codul și denumirea proiectului:	1.3.7. Programe de schimb de experiență pentru gestionari de servicii publice
Scurtă descriere al proiectului:	<p>În România există 2.861 de comune, dintre care unele sunt așezări mai de succes, altele mai puțin de succes decât Lueta. Se poate învăța direct din situația acestor așezări și a unităților cu care operează. Este necesar și rezonabil să se organizeze excursii de team-building, care au ca scop central acumularea de experiență. Un alt aspect al proiectului este ca, un conducător de unitate, precum bibliotecar sau director de casă de cultură, să descopere mai îndeaproape activitatea unei alte instituții, în cadrul unui program de schimb de experiență.</p> <p>Scopul acestor programe este de a dezvolta prin metode empirice resursa umană și capitalul relațional al conducerii comunei. Se recomandă excursie de schimb de experiență cu un program de 2-3 zile, în cadrul căreia pot fi vizitate una sau două așezări de succes, cu toate instituțiile sale. La start se recomandă vizitarea așezărilor: Sâncraiu, Remetea. Pentru monitorizarea dezvoltării profesionale, fiecare conducător de unitate va întocmi un rezumat de câteva pagini, concentrându-se pe aspecte legate de propria activitate.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	Anual din 2023
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Primar
Parteneri:	
Buget (estimativ)	2-3.000 Euro / schimb de experiență
Resurse	Surse proprii ale participanților, Composesorat, buget local

Codul și denumirea proiectului:	1.3.8 Crearea, gestionarea și dezvoltarea serviciilor publice
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Consiliile Locale se confruntă din ce în ce mai mult, cum să îndeplinească asigurarea standardele de viață ale populației la nivelul secolului XXI. Consiliul Local al Comunei Lueta prestează mai multe servicii publice, dar dezvoltarea, funcționarea economică și eficientă a acestora impune uneori achiziționarea de noi mașini, echipamente, chiar noi software sau cunoștințe.</p> <p>Scopul proiectului este, ca utilizarea resursele locale în deservirea nevoilor populației, să se realizeze cât mai eficient, chiar și cu implicarea resurselor externe.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 iulie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	
Buget (estimativ)	Anual 250.000 – 300.000 Euro
Resurse	PNS, PNRR, POR, POCU

Codul și denumirea proiectului:	1.3.9 Comitet Strategic Local - CSL
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Valoarea unei strategii se măsoară prin gradul său de implementare. La baza implementării stă organizarea și integrarea managementului și a monitorizării în procesele de dezvoltare. Acest fapt nu înseamnă, că așezarea nu are specialiști și lideri adecvați pentru implementarea unor programe și proiecte, însă controlul extern conferă comunității o dinamică și o constrângere performantă.</p> <p>Comitetul Strategic Local (CSL) este un organism profesional format din 3-5 membri care cunosc viața din comună, au abilități de conducere și nu participă direct la implementarea proiectelor. Primarul este membru al comitetului, totuși, componența acestuia este flexibilă, rămâne la decizia comunității locale.</p> <p>Comitetul se întrunește cel puțin o dată pe an și evaluează perioada premergătoare, valabilitatea fișelor de proiect existente, respectiv a fișelor nou primite. Realizează o evaluare a perioadei petrecute.</p> <p>Rolul CSL este, de a da/întări credibilitatea profesională, poate avea un rol important în comunicarea proiectelor individuale în rândul comunității.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 decembrie, anual, cu evaluare continuă
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta / Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader , ONG-uri locale
Parteneri:	Experți externi, parteneri regionali, Consiliul Județean, întreprinderi locale
Buget (estimativ)	2.000 Euro
Resurse	Buget local

Codul și denumirea proiectului:	1.4.1 – CASA DE SĂNĂTATE
Scurtă descriere al proiectului	Înființarea unui centru de sănătate ar fi o soluție pentru extinderea serviciilor de sănătate, modernizarea cabinetului medicului de familie, respectiv pentru accesibilitatea diferitelor consultații de specialitate. În clădirea amenajată în acest scop, ar putea funcționa cabinetul medicului de familie, farmacia, cabinetul stomatologic, cabinetul de psihologie/logopedie, diferite cabinete de specialitate, punct de recoltare pentru analize de laborator, centru de kinetoterapie etc. Prin regândirea centrului de sănătate se pot atribui noi funcții clădirilor existente. Prin extinderea serviciilor de sănătate, comuna Lueta ar întări rolul de centru comercial al zonei și s-ar îmbunătăți calitatea îngrijirii pacienților, iar timpul pentru diagnosticare s-ar reduce.
Perioada de implementare (an/lună):	2025-2030
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	Cabinete ale medicilor de familie Dr. Szabó Attila și Dr. Deák András, cabinet medical stomatologic, farmacia Viscum
Buget (estimativ)	3-5 milioane Lei https://gyergyoremete.ro/hu_HU/institutions/egeszseghaz-en/
Resurse	

Codul și denumirea proiectului:	1.4.2 Proiectul Harta socială Lueta
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Proiectele sociale pentru sprijinirea comunității reprezintă un rol decisiv în viața fiecărei așezări, comune. Standardele de viață, oportunitățile, respectiv sustenabilitatea socială ale comunităților sunt foarte diferite. Drept urmare, programele și proiectele pe tema responsabilității sociale, care vizează recuperarea și sprijinirea celor care au nevoie de ajutor, joacă un rol important în strategia de dezvoltare a diferitelor localități și zone.</p> <p>În strategia formulată pentru perioada 2022-2023, se pune accent pe calitatea vieții, pe reînnoire și dezvoltare, din această cauză este necesară să se identifice situația și distribuția grupurilor de nevoiași din comunitate, precum bătrâni, familii defavorizate, orfani și semi-orfani, minorități, persoane cu dizabilități, respectiv cei fără capacitate de muncă.</p> <p>Comuna Lueta desfășoară activități de sondaj și înregistrare, dar lipsește o imagine unitară pe tema problemelor sociale, care ar ajuta foarte mult la elaborarea planurilor de acțiune, respectiv la mobilizarea resurselor. De asemenea, o imagine de ansamblu poate ajuta în dezvoltarea comunității, în accentuarea efectului sinergic al comunicării interne ale unor programe. Este important să se desemneze o organizație responsabilă sau un birou comunal care să coordoneze acest proiect, efectuând actualizările anuale.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie -2023 decembrie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta/ Compartimentul de asistență socială, ONG-uri
Parteneri:	Experți externi, parteneri regionali, Consiliul Județean
Buget (estimativ)	Nu necesită resurse financiare.
Resurse	

Codul și denumirea proiectului:	1.4.3 Transport public (naveta)
Scurtă descriere al proiectului:	În prezent în Lueta nu există transport public. Serviciile de transport regulate ale autobuzelor au dispărut. Nu există alte forme de transport în comun și nici nu au fost prezente în comună. Această problemă afectează întreaga zonă a Homoroadelor Mic și Mare. Se propune să se efectueze analiza problemei în parteneriat cu așezările din microregiune, căutând rezolvarea în comun a acestei probleme. Să fie implicați și afacerile în domeniul transportului de persoane din zonă, și examinând oportunitățile și provocările, să se încerce găsirea unei soluții.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie-decembrie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Primăria Lueta
Parteneri:	ONG-uri
Buget (estimativ)	10.000 Euro
Resurse	Buget local

Codul și denumirea proiectului:	1.4.4 Sport
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Viața sportivă din Lueta se concentrează în principal în jurul fotbalului. De ani de zile se desfășoară activități de fotbal pentru copii, care sunt coordonate de o organizație neguvernamentală. Această activitate are și rezultate, întrucât tineri au ajuns jucători de echipă de club, localitatea având și un jucător în echipa națională.</p> <p>Pe lângă fotbal, acum câțiva ani, s-a început un program în școală, în cadrul căreia copiii de clasa a III-a sunt duși periodic la lecții de înot. În alte ramuri nu există cu regularitate programe de educație sportivă. În comparație cu alte așezări, în Lueta există încă numeroși copii, așa că ar merita să fie educate și alte sporturi. Se recomandă efectuarea de către specialiști a unei evaluări sportive în rândul copiilor. Scopul acestei evaluări ar fi identificarea ramurilor sportive în care să fie educați copiii din Lueta.</p> <p>Din interviul realizat cu asistentul sanitar al așezării reiese, că copiii care participă la orele de înot, au mai puține probleme cu coloana vertebrală, comparativ cu cei care nu merg la înot. Problemele coloanei vertebrale sunt, de asemenea, frecvente și la adulți, acestea pot fi atenuate sau corectate complet prin gimnastică adecvată sau înot. Activitățile sportive regulate au un efect pozitiv asupra dezvoltării fizice și psihice ale copiilor, iar gimnastica de recuperare joacă un rol esențial în îmbunătățirea calității vieții adulților, astfel aceste activități merită să fie tratate cu prioritate.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie-iunie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Primar / Directorul școlii
Parteneri:	Asociația Părinților Lueta, Asociația Kákvirág
Buget (estimativ)	10.000 Euro
Resurse	Buget local, Composesorat, întreprinderi, Consiliul Județean, Fondul BGA

Codul și denumirea proiectului:	2.1.1 Proiectul Connect Lueta (creare locuri de parcare pe DN 13A)
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Situarea așezării Lueta, respectiv întinderea foarte mare a domeniului extravilan ascund numeroase oportunități, care nu au fost îndeajuns exploatare în sensul modului tradițional de viață, după dreptul comunitar. Dezvoltarea semnificativă a infrastructurii rutiere și a altor tipuri de infrastructuri, precum și schimbările care se datorează reducerii diferențelor dintre modul de viață din zonele rurale și urbane, impune o abordare diferită a planificării așezărilor.</p> <p>Punctele de legătură ale așezării sunt departe de nodurile regionale, dar în multe puncte aceste trasee trec prin teritoriul satului (vezi DN13A), posibilitate care este valorificată doar parțial ca potențial de dezvoltare. Traficul rutier de pe drumul național dintre Odorheiu Secuiesc și Miercurea Ciuc reprezintă un potențial semnificativ de piață în ceea ce privește serviciile care pot fi furnizate de comunitatea locală.</p> <p>Conceptul acestui proiect este oprirea traficului de trecere, timp în care satul ar urma să creeze parcări în parteneriat cu Composesorat și Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere, unde să fie create puncte pentru oferirea de servicii personalizate, respectiv pentru vânzarea produselor locale.</p> <p>În timpul activităților de pregătire a strategiei de dezvoltare, au fost identificate mai multe puncte, precum Majzos, Piatra Colibei, Somkőháta, Lenkút, care dispun de acest tip de potențial.</p> <p>Se recomandă desemnarea unei zone care este potrivită pentru crearea primei versiuni. Ansamblul poate fi realizat și cu containere. Evaluarea, planificarea și dezvoltarea continuă sunt importante pentru progresul proiectului. Potrivit opiniei echipei de dezvoltare Connect Lueta, acesta ar fi un proiect Lego care poate induce multe alte dezvoltări.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie-2023 decembrie, cu dezvoltări continue pe parcurs
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta/ Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, întreprinderi locale
Parteneri:	Experți externi, parteneri regionali, Consiliul Județean, Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere /DRDP Brașov
Buget (estimativ):	40.000-100.000 Euro, valoarea este influențată semnificativ de particularitățile locațiilor
Resurse:	Consiliu Local, Composesoratul local, finanțare de la stat, fonduri de finanțare

Codul și denumirea proiectului:	2.1.2 Tabăra Băile Chirui
Scurtă descriere al proiectului:	Reabilitarea fostei tabere și includerea acesteia în circuitul turistic este o oportunitate de investiție cu potențial ridicat. Tabăra, ca punct turistic, se află nu doar în conștiința publică a populației locale, ci și a populației județului Harghita, precum și a multor persoane cu vârsta de peste 30 de ani, care au amintiri legate de tabăra de pionieri. Aceste împrejurări se pronunță în favoarea reabilitării taberei, adică pornind de la situația relatată mai sus, investiția realizată poate fi reintrodusă mai ușor pe harta turistică. Un alt argument important pentru reluarea activității turistice este faptul că Consiliul Local și-a redobândit dreptul de proprietate asupra taberei printr-o hotărâre de guvern, acceptând să păstreze destinația imobilului. Un obstacol important în calea implementării proiectului este nerezolvarea dreptului de proprietate. Pentru ca această resursă naturală cu potențial deosebit să poată fi utilizată din nou de către comună, cooperarea părților implicate are importanță deosebită. După stabilirea proprietății, se recomandă implicarea comunității și a specialiștilor și în etapele inițiale de planificare a reabilitării.
Perioada de implementare (an/lună):	De la data rezolvării drepturilor de proprietate
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I – importanța Grad III - fezabilitatea
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Primar/Consiliul Local
Parteneri:	Biserica Romano-Catolică / întreprinderi locale, locuitori
Buget (estimativ)	2.000.000 Euro
Resurse	Programul Operațional Regional, PNS

Codul și denumirea proiectului:	2.1.3 Includerea resurselor naturale în rețeaua turistică
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Cererea pentru turismul activ și ecoturism este foarte mare, deoarece mulți oameni aleg viața, rurală liniștită, după ritmul zilnic de viață rapid din oraș. Toate cercetările au subliniat că frumusețea peisajului, aerul curat și stilul de viață liniștit reprezintă valori pentru localnici, care pot fi valorificate în scopul dezvoltării. Comuna se află în apropierea drumului național DN13, deci este ușor accesibilă. De asemenea, dezvoltarea ofertei turistice este în interesul Consiliului Local, deoarece atrăgând mai mulți turiști în localitate, vor crește veniturile furnizorilor de cazare, alimentație publică și comercianți. De asemenea, dezvoltările infrastructurale turistice pot fi folosite și de localnici, ceea ce îmbunătățește și gradul de bunăstare al așezării. Turismul contribuie la creșterea renumelui și îmbunătățirea imaginii așezării.</p> <p>Dezvoltări turistice recomandate: amenajarea unor trasee educaționale, amenajarea unor piste macadam de pădure pentru biciclete în valea Chirui și în Selters.</p> <p>Trasee tematice: Piatra Colibei</p> <p>Observator: Kőszikla</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie – 2025 mai
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta, Asociația Ospitalității Rurale din Lueta
Parteneri:	Composesoratul Lueta Asociația Ospitalității Rurale din Lueta, alții
Buget (estimativ)	<p>100.000 Euro (este necesară reestimarea valorii în momentul lansării proiectului, în funcție de situația economică)</p> <p>Se recomandă bugetarea proiectului în parteneriat: Composesoratul din Lueta, surse de finanțare, altele</p>
Resurse	

Codul și denumirea proiectului:	2.1.4 Înființare grup de lucru turistic
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Lueta ar avea nevoie de un proiect turistic durabil și competitiv, care să integreze toți actorii din sector și să inițieze dezvoltări specifice destinației.</p> <p>Proiectul să fie coordonat de un grup de lucru format din 10-12 specialiști în turism, al cărui scop principal să fie stabilirea direcțiilor de dezvoltare ale turismului local, identificarea punctelor de atracție și a produselor, respectiv dezvoltarea serviciilor.</p> <p>Sarcina grupului de lucru va fi stabilirea și coordonarea relațiilor dintre Consiliul Local, întreprinderile din domeniul turismului, organizațiile non-profit și populație. Grupul de lucru va supraveghea oferta anuală de programe, prin crearea unui calendar de programe accesibil de către toată lumea și va iniția comunicarea acestuia.</p> <p>Grupul de lucru va avea, de asemenea, și un rol de management, împreună cu actorii implicați, va defini sarcinile pentru fiecare program, va gestiona și supraveghea realizarea lor, și va efectua evaluarea acestora.</p> <p>În același timp, va avea și un rol de consultantă în managementul proiectelor, abilități antreprenoriale, formare pe tema valorificării, precum în scrierea proiectelor pentru finanțare.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie – 2023 mai
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta/ organizație implicată sau nou creată în acest scop
Parteneri:	Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, alte organizații
Buget (estimativ)	5.000 Euro (este necesară reestimarea valorii în momentul lansării proiectului, în funcție de situația economică)
Resurse	

Codul și denumirea proiectului:	2.2.1 Bio Lueta
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Topografia așezării nu este prielnică pentru agricultura industrială, motiv pentru care agricultura din Lueta este caracterizată ca fiind „subdezvoltată”. Acest „dezavantaj” poate reprezenta un avantaj pentru așezare. Odată cu schimbarea viziunii oamenilor asupra lumii, crește cererea pentru alimentele organice. Majoritatea oamenilor se informează despre mâncarea pe care o cumpără.</p> <p>În cadrul proiectului Bio Lueta, se propune formarea unui grup de lucru din 5-7 persoane, care va efectua o analiză a produselor agricole finite, care pot fi realizate în condițiile specifice ale așezării, respectiv va identifica grupurile țintă cărora acestea pot fi vândute. Grupul de lucru va întocmi un raport în acest sens și un plan de acțiune, care poate fi implementat. Se recomandă, ca din acest grup de lucru să facă parte: un dezvoltator de produse, un fermier, un expert în certificare ecologică și un expert în marketing și vânzări.</p> <p>Pe baza planului de activitate întocmit, se poate începe instruirea fermierilor, planificarea și implementarea activităților necesare realizării.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie- decembrie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Primăria Lueta/ Asociația Fermierilor Tineri din Lueta
Parteneri:	Composesorat, ONG-uri locale, fermieri, proprietarii afacerilor locale
Buget (estimativ)	15.000 Euro
Resurse	Buget local, Composesorat, resurse de finanțare, altele

Codul și denumirea proiectului:	2.2.2 Agricultură regenerativă
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Agricultura se confruntă cu tot mai multe provocări. Creșterea prețului la energia fosilă reprezintă o amenințare tot mai mare la adresa profitabilității producției agricole convenționale. În multe cazuri, nici subvențiile agricole nu pot menține fermele în viață. Pe lângă rentabilitate, este important de menționat faptul că practicile agricole convenționale produc daune grave solurilor, apelor subterane și atmosferei. Modelul agricol regenerativ funcționează în cooperare cu natura și nu împotriva acesteia. Multe elemente ale practicilor agricole tradiționale utilizate în Lueta coincid cu practicile agricole regenerative predate și aplicate astăzi.</p> <p>Propunerea constă în organizarea unor cursuri cu implicarea specialiștilor, pentru fermieri și pentru persoane interesate, cu privire la practicile de agricultură regenerativă. Există un exemplu de bună practică în acest sens în zona Mădăraș. Din punct de vedere al menținerii viabilității și prosperării agriculturii, este important, ca fermierii să înțeleagă și să învețe cum pot practica agricultura lucrând împreună cu natura și nu împotriva ei, asigurând astfel un mijloc de trai în Lueta. Dincolo de rentabilitate, este de asemenea important să se țină cont de aspectele practicii agriculturii regenerative în ceea ce privește protecția a mediului, dat fiind că, spre deosebire de practica convențională, această practică nu poluează mediul, nici apele subterane. Practica regenerativă joacă, de asemenea, un rol important în conservarea biodiversității. De asemenea, Uniunea Europeană acordă atenție accentuată acestor aspecte și se numără printre prioritățile sale.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie-decembrie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Asociația Fermierilor Tineri din Lueta, Primăria Lueta
Parteneri:	Composesorat, ONG-uri, persoane fizice, alții
Buget (estimativ):	15.000 Euro
Resurse:	Buget local, Composesorat, Consiliul Județean, Fonul BGA, altele

Codul și denumirea proiectului:	2.3.1 Cort/Sală de evenimente
Scurtă descriere al proiectului:	În Lueta, în prezent evenimentele mai mari de familie sau cele comunitare se pot organiza la Casa de Cultură (Casa Poporului), respectiv la alte două unități de alimentație publică. Dar niciunul dintre acestea nu este potrivit pentru desfășurarea confortabilă a evenimentelor cu mai mult de 150 de persoane. Casa Poporului este folosită pentru a organiza nunți, dar pentru evenimente mai mari de 150 de persoane, există doar spațiu limitat. Bucătăria din Casa Poporului necesită modernizare și extindere completă, iar toaletele au o capacitate redusă, motiv pentru care blocările sunt frecvente la evenimentele mai mari. Se propune, ca Composesoratul să analizeze posibilitatea amenajării în localitate a unei săli de evenimente sau al unui cort de evenimente, unde să se poată organiza confortabil nunți de până la 350 de persoane. În această sală pot aduse și evenimente din împrejurimi, astfel încât înființarea ei poate avea implicații economice semnificative.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie-decembrie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Președintele Composesoratului, Primar
Parteneri:	Întreprinzători locali din domeniul turistic
Buget (estimativ)	150.000-200.000 Euro
Resurse	Surse proprii, surse de finanțare

Codul și denumirea proiectului:	2.3.2 Proiecte de co-investiție
Scurtă descriere al proiectului:	Composesoratul, în privința formei de gospodărire, este un model arhaic pentru organizarea economico-socială a comunității, al cărui menținere și protecție este dintotdeauna sarcina prioritară a conducerii. Acest sistem a fost de multă vreme un factor economic remarcabil în societatea secuiască, iar comunitatea așteaptă ca liderii săi să îndeplinească și în prezent acest rol. Pentru a putea îndeplini acest rol, se recomandă crearea unor structuri de afaceri, care să fie capabile să reziste la situația actuală a pieței și să producă profitabil. Nici un composesorat nu este potrivit pentru crearea acestei structuri de afaceri, pe de o parte, situația sa financiară nu este suficientă și, pe de altă parte, este necesară un volum remarcabil de cunoștințe specializate, de care conducerea actuală a Composesoratului nu dispune. Scopul definit mai sus poate fi atins dacă composesoratele din împrejurimi vor înființa în colaborare o întreprindere care, bazându-se pe lemnul obținut din silvicultură, înființează o structură corporativă pentru prelucrarea acestuia. Pentru a asigura piața, merită să fie implicați afaceri existente, sau co-investitori, care sunt capabili să asigure companiei atât o parte din piață, cât și cunoștințe de management. Pentru asigurarea unei mai bune securități, se recomandă crearea a cel puțin două afaceri diferite bazate pe industria lemnului. Pe lângă potențialul industriei lemnului, Composesoratul Lueta are în proprietate și resurse naturale remarcabile care pot fi valorificate în turism cu profit deosebit. Aici se recomandă și utilizarea metodei de co-investire.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 aprilie -2026 decembrie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Composesorat
Parteneri:	Composesorate din împrejurimi, uniuni de composesorate, întreprinzători locali, NSKI
Buget (estimativ)	Partea proprie din valoarea investiției. Valori posibile ale diferitelor investiții: Producție de cherestea lipită: 28.000.000 Euro Investiție de natură turistică: ex. Pensiune la Izvorul Pictor (Festőborvív) 2.000. 000 Euro
Resurse	Resurse proprii, finanțări în parteneriat, PNS, Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader

Codul și denumirea proiectului:	2.3.3 Dezvoltarea cunoștințelor economice
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Proiectul se leagă de proiectele de co-investiție 2.3.2, reprezintă parte complementară a acestora. Scopul proiectului este ca în conducerea Composesoratului să fie prezenți întotdeauna oameni pregătiți profesional, care să considere ca sarcină nu numai gospodărirea silviculturii și a pășunilor, ci să aibă și o perspectivă mai largă în domeniul economiei și jurisprudenței, astfel încât să poată lua decizii responsabile din punct de vedere social și economic.</p> <p>Pentru a atinge acest scop, conducerea Composesoratului ia legătura cu studenți care în prezent studiază economie sau drept în universități, oferindu-i cooperare. Composesoratul construiește relații cu instituțiile de învățământ de nivel secundar și superior din împrejurimi, pentru a oferi sprijin de studii acelor tineri din comună, care studiază în instituțiile respective, și pentru a le crește angajamentul față de așezare. În acest scop, lansează un fel de program de mentorat. Pentru asigurarea stabilității ideii, acest proces nu trebuie realizat solitar, ci în cooperare cu composesoratele din zonă și organizațiile profesionale.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 aprilie -
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Composesorat
Parteneri:	Composesorate din împrejurimi, uniuni de composesorate, întreprinzători locali
Buget (estimativ)	10.000 Lei anual
Resurse	Resurse proprii, finanțatori în parteneriat, PNS, Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader

Codul și denumirea proiectului:	2.4.1 Finanțare programe Start-up
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Mulți dintre descendenții comunei Lueta sunt profesioniști cu înaltă calificare (informaticieni, ingineri), care au părăsit așezarea în principal din cauza posibilităților de angajare.</p> <p>Atât tinerii din localitate, cât descendenții care trăiesc în altă parte ar trebui încurajați să înființeze afaceri inovatoare, deoarece în multe cazuri oportunitățile locale nu sunt suficient valorificate, iar în vânzări și dezvoltare pot fi exploatate relațiile diasporei.</p> <p>Întreprinderile start-up pot reprezenta rol decisiv și în stimularea economiei locale, ele nu numai că generează venituri și cursuri financiare suplimentare către localitate, dar creează și locuri de muncă.</p> <p>În prezent, rolul statului în susținerea afacerilor Startup este semnificativ atât din punct de vedere financiar, cât și la nivel de consultanță.</p> <p>Deoarece afacerile Startup necesită un nivel ridicat de cunoștințe, oferă soluții inovatoare și promet o creștere rapidă, pot reprezenta cu siguranță oportunități promițătoare și respectabile pentru tinerii intelectuali.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2024 ianuarie –
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	HBC
Buget (estimativ):	5.000 Euro Start Up Rural 2022 (PNDR)
Resurse:	

Codul și denumirea proiectului:	2.4.2 Cooperare cu UAT-uri învecinate
Scurtă descriere al proiectului:	<p>În prezent, Lueta se leagă de două așezări învecinate prin mai multe modalități, acestea sunt însă de natură informală, neavând o formă organizată. Pentru o dezvoltare mai dinamică a zonei, se recomandă ca Consiliul Local Lueta să își unească forțele și să conlucreze pe planuri diferite cu Merești (5 km) și cu Vlăhița (7 km). În funcție de nevoile locuitorilor, se recomandă cooperarea cu ambele așezări. Acestea sunt următoarele: organizarea de programe culturale, precum festivaluri muzicale sau gastronomice, seri literare, cursuri de arte plastice, programe tradiționale. În domeniul turismului se recomandă organizarea în comun a evenimentelor sportive de anvergură mai mare, a turelor de performanță. În mod similar, ar fi de interes comun inițierea în comun a diferitelor investiții, precum construirea pistelor forestiere pentru biciclete, amenajarea traseelor educaționale, dezvoltarea transportului public pentru cei care fac naveta în orașele din împrejurime în scop de muncă sau educație, atragerea investitorilor pentru crearea de locuri de muncă, înființarea unui cămin pentru seniori, ca răspuns la tendințele demografice, dar ar fi important construirea unei rețele de apă potabilă și de canalizare pentru întregul bazin. De asemenea, cu Vlăhița ar trebui să se colaboreze în domeniul educației (recalificarea) și al asistenței medicale, de exemplu asigurarea serviciilor de urgență în zonă, înființarea de clinici și organizarea periodică în scop preventiv a diferitelor teste de screening (popularizare, logistică).</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie – în continuu
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	Composesoratul Lueta
Buget (estimativ):	100.000 Euro (este necesară reestimarea valorii în momentul lansării proiectului, în funcție de situația economică) Se recomandă bugetarea proiectului în parteneriat.
Resurse:	

Codul și denumirea proiectului:	2.4.3 Înființare Parc Economic
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Economia comunei Lueta s-a dezvoltat într-un mod special, conform modului în care actorii individuali și-au dezvoltat afacerile în funcție de resurse, un alt factor cu influență semnificativă fiind mediul construit, care a reprezentat uneori avantaj, alteori dezavantaj în dezvoltarea afacerilor individuale.</p> <p>În comună își desfășoară activitatea firme cu activități comerciale semnificative, iar în domeniul comerțului cu amănuntul se poate menționa că pentru așezările învecinate are rol de centru comercial. Datorită cerințelor de dezvoltare și ordine formulate în prezenta strategie, schimbă semnificativ modul de gândire asupra centrului comunei. În timp ce în perioada anterioară a reprezentat un rol de magnet, care a concentrat întreaga activitate a așezării, în concepția actuală, funcția sa de spațiu comunitar este accentuată.</p> <p>Această schimbare funcțională modifică și desfășurarea circulației din cadrul așezării, oferind mai mult spațiu și siguranță traficului pietonal și al bicicletelor.</p> <p>Conform prezentului proiect, prin dezvoltarea unor zone bine accesibile din punct de vedere logistic, ar fi posibilă realizarea unei curți comerciale sau a unei platforme economice, astfel încât dezvoltarea, respectiv funcționarea acestora să nu deranjeze calitatea vieții din zonele rezidențiale.</p> <p>Consiliul local va înființa un grup de lucru pentru dezvoltare economică, care demarează procesul de dezvoltare, desemnează zona, și chiar înființează o asocierie economică pentru implementarea proiectului.</p> <p>Aceste dezvoltări pot fi de producție, de comerț, servicii, platforme agricole, parcuri.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie -2025 decembrie, cu dezvoltări continue pe parcurs
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad II
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta / întreprinzători, comercianți locali
Parteneri:	Experți externi, parteneri regionali, Consiliul Județean, întreprinderi locale
Buget (estimativ):	100.000-300.000 Euro
Resurse:	Consiliul Local, Composesoratul local, finanțare de la stat, fonduri de finanțare

Codul și denumirea proiectului:	3.1.1 Crearea condițiilor de funcționare pentru CIR
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Unul dintre elementele definitorii ale dezvoltării comunei Lueta trebuie să fie întărirea viziunii locale a tinerilor. Dezvoltarea rapidă a rețelelor sociale și a comunicării a schimbat semnificativ orientarea tinerilor în ceea ce privește cariera și spațiul vital. Principalii perdanți ai acestor transformări au fost comunitățile și spațiile vitale tradiționale. Pentru reținerea tinerilor, este necesar să se creeze spații și oportunități moderne, speciale.</p> <p>Există exemple bune în zonă care pot fi personalizate și pot fi puse în practică. Pe baza modelului activităților centrelor HBC (centru de incubatori) și SZÉK (centrul universitar) din Odorheiu Secuiesc, se propune înființarea unui centru rural de incubație, care să ofere spațiu și organizație pentru tineri care desfășoară activități de afaceri, de dezvoltare a comunității.</p> <p>Consiliul Local Lueta are în proprietate un astfel de imobil, care a fost înființat în perioada anterioară cu fonduri ale Uniunii Europene în scopul îmbunătățirii serviciilor turistice, dar în prezent nu este asigurată menținerea activității. Prin prezentul proiect ar fi posibilă reactivarea activității în scopuri comunitare.</p> <p>Potrivit proiectului, trebuie să existe un manager de proiect, care să lanseze un proces pentru adunarea inițiativelor, și să organizeze activitățile care îi interesează pe tineri. Pentru înființarea centrului se recomandă crearea unei echipe de lucru care să evalueze nevoile și pe baza acestora întocmește planul anual de activități.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie-2023 decembrie, cu dezvoltări permanente pe parcurs
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta/ Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, ONG-uri
Parteneri:	Experți externi, parteneri regionali, Consiliul Județean, întreprinderi locale
Buget (estimativ):	50.000-150.000 Euro
Resurse:	Consiliul Local, Composesoratul Local, finanțare de la stat, fonduri de finanțare

Codul și denumirea proiectului:	3.1.2 Proiect de comunicare digitală
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Unul dintre elementele definitorii ale dezvoltării comunei Lueta trebuie să fie întărirea viziunii locale a tinerilor. Dezvoltarea rapidă a rețelelor sociale și a comunicării a schimbat semnificativ orientarea tinerilor în ceea ce privește cariera și spațiul vital. Principalii perdanți ai acestor transformări au fost comunitățile și spațiile vitale tradiționale. Pentru reținerea tinerilor, este necesar să se creeze spații și oportunități moderne, speciale.</p> <p>Succesul tuturor proiectelor din prezenta strategie de dezvoltare depinde în mare măsură de modul în care se va comunica despre ele. Atât în cazul serviciilor, cât și în cazul proiectelor pe tema turismului, comunicarea este decisivă. Majoritatea tinerilor crescuți în prezent dispun de aceste abilități digitale, care, într-un mod organizat și profesional, ar putea fi pus în folosul comunicării interne și externe din Lueta.</p> <p>Unul dintre primele activități din cadrul proiectului VIP ar putea fi rezolvarea problemelor de comunicare digitală, inventarea și dezvoltarea de noi interfețe de comunicare. (de exemplu, piața din Lueta, apărarea civilă locală, informații sportive locale, programul și prezentarea artizanilor locali etc.)</p> <p>Activitățile proiectului pot fi în continuu dezvoltate și extinse, parametri fiind determinați de mărimea grupului de lucru, respectiv de parcul de echipamente.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie -2023 decembrie, cu dezvoltări continue pe parcurs
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad I
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta/ Asociația GAL Homorod-Kukullo Leader, ONG-uri
Parteneri:	Experți externi, parteneri regionali, Consiliul Județean, întreprinderi locale
Buget (estimativ)	5.000-10.000 Euro
Resurse	Consiliul Local, Composesoratul Local, finanțare de la stat, fonduri de finanțare

Codul și denumirea proiectului:	3.2.1 Implicarea tinerilor în conducerea comunității, în procesul de luare a deciziilor
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Conducerea unei comunități este o activitate foarte diversificată. Mai multe studii, precum și experiența empirică, arată că voința de a face ceva și intențiile bune nu sunt suficiente pentru a conduce o comună. Actualul sistem de învățământ nu pregătește cu adevărat specialiști care să poată prelua imediat conducerea unei comune în cazul unei schimbări de conducere, așa că adesea este nevoie chiar și de un ciclu electoral pentru ca un lider nou numit să se îndeletnicească cu complexitatea managementului administrației locale. Este important de menționat faptul că, în multe cazuri, chiar și consilierii locali au cunoștințe insuficiente pentru a-și exercita atribuțiile.</p> <p>Scopul proiectului este ca locuitorii așezării încă la o vârstă fragedă să intre în contact cu activitatea Consiliului Local, cu procesele care au loc în cadrul ei, și cu complexitatea deciziilor, astfel încât să se poată pregăti pentru a conduce comuna în viitor.</p> <p>În cadrul proiectului trebuie organizate anual activități pentru 8-12 persoane din grupa de vârstă 14-22 de ani, prin care aceștia să cunoască problemele menționate mai sus și să se pregătească treptat să-și conducă propria așezare. Pentru funcționarea eficientă a proiectului, se propune implicarea instituțiilor de învățământ externe, cu care să se formeze parteneriate.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023 iulie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	Consilii ale elevilor, consilii studențești, centre universitare
Buget (estimativ):	50.000 Lei anual
Resurse:	

Codul și denumirea proiectului:	3.2.2 Proiect de dezvoltare a stilului de viață
Scurtă descriere al proiectului:	În condițiile economice și sociale actuale, tinerii sunt expuși multor tentații, prin care fiecare sistem își dorește să facă din generația în dezvoltare propriul său consumator. În multe cazuri, aceste tentații nu țin cont de dezvoltarea psihică și fizică sănătoasă a copilului. Pentru echilibrarea acestui fenomen, este necesar să se experimenteze simultan cu ei forme paralele de modele de viață, prin care să-și descopere propriile abilități creative. Mediul urbanizat domină tot mai mult și așezările rurale. În prezent, lipsa educației pentru viață este caracteristică majorității copiilor care cresc într-un astfel de mediu. Cele mai bune medii pentru implementarea educației pentru viață, respectiv prezentarea diferitelor modele de viață, sunt taberele și organizarea de activități cu dotări minimale de echipamente tehnice, în care participanții își pot experimenta propria putere creativă, avantajele acțiunilor comunitare, în cadrul cărora își pot cunoaște propriile abilități și capacități care se manifestă într-un mediu natural.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 iulie
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	Asociația Părinților din Lueta/ Asociația Kákvirág /Casa muzeală/Școala generală Székely Mózes
Buget (estimativ):	50.000 Lei anual
Resurse:	Fondul BGA

Codul și denumirea proiectului:	3.3.1 Proiect de educație sportivă
Scurtă descriere al proiectului:	Sportul este activitatea care întărește și modelează corpul și sufletul. Este factor cheie în dezvoltarea copiilor. Oferă ținută, modelează caracterul, învață umilința și, în același timp, te învață să lupți. Scopul proiectului este dezvoltarea abilităților, modelarea caracterului, dezvoltarea forței fizice, întărirea spiritului competitiv, dezvoltarea umilinței prin sport a copiilor.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 ianuarie-decembrie, cu ediții anuale
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Școala, Primăria
Parteneri:	Asociația Sportivă din Lueta, Asociația Părinților din Lueta, alte ONG-uri
Buget (estimativ):	15000 Euro/an
Resurse:	Fond BGA, Composesorat, Fonduri de finanțare ale Consiliului Local și Județean

Codul și denumirea proiectului:	3.3.2 Proiect de schimb de elevi
Scurtă descriere al proiectului:	Resursele cele mai importante ale oamenilor sunt relațiile umane. Fără conexiuni, cunoștințele nu pot fi valorificate la eficiență maximă. Prin organizarea taberelor de schimb de elevi, este posibil să îi ajutăm pe copiii din Lueta să cunoască alți copii. Se vor organiza tabere în care copiii din localitate să poată întâlni copii din alte așezări, și chiar copii vorbitori de limbă română. Pe lângă noile relații, se dezvoltă independența și abilitățile de rezolvare a problemelor copiilor, de asemenea vor fi ajutați să comunice în limba română.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 iunie-august, cu ediții anuale
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Școala
Parteneri:	Asociația Părinților din Lueta, alte ONG-uri
Buget (estimativ):	4.500-5.000 Euro/tabără
Resurse:	Fond BGA, Composesorat, Fonduri de finanțare de la Consiliul Local și Județean

Codul și denumirea proiectului:	3.4.1 Muzică populară în pădure, CÂNTĂ PĂDUREA
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Pădurea – pe lângă gospodărirea fondului forestier – dispune de foarte multe posibilități, pentru care limitată poate fi doar de imaginație.</p> <p>O astfel de posibilitate este ”baia de pădure”. Potrivit Asociației Maghiare de Baie și Terapie a Pădurilor, baia de pădure inițial de origine japoneză, adică shinrin-yoku, acoperă o metodologie bazată științific, care este acum din ce în ce mai răspândită în întreaga lume și care poate aduce rezultate remarcabile în tratamentul bolilor de civilizație tipice persoanelor urbane moderne, fără contact cu natura. Baia de pădure ajută la reconectarea cu natura, iar de efectele sale benefice se pot bucura atât localnicii, cât și de turiștii care vin în altă parte.</p> <p>O altă astfel de posibilitate este baia de sunet în pădure, care se creează prin combinarea muzicii clasice sau populare cu baia de pădure, în cadrul unor programe organizate pentru grupuri mici.</p> <p>Aceste oportunități pot lărgi gama de programe culturale și pot extinde gama de programe turistice.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023-2024, cu planificare și program reînnoit anual
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta, Composesoratul Lueta
Parteneri:	Composesoratul Lueta
Buget (estimativ):	<p>9.000 Lei/formare/persoană</p> <p>Salariu: 2550 Lei/lună pentru formator</p> <p>https://www.erdofurdokepz.es.hu/az-erdofurdo-vezeto-kepz.esrol/</p> <p>https://www.erdofurdo.org/</p>
Resurse:	Fondul Bethlen Gábor

Codul și denumirea proiectului:	3.4.2 – Dans și mișcare
Scurtă descriere al proiectului:	<p>Dansul are un efect semnificativ asupra sănătății, dar contribuie și la formarea comunității. În Lueta dansul popular are tradiții, Grupul de dans popular Kákvirág organizează activități pentru mai multe grupe de vârstă. Organizarea cu regularitate a acestor programe ajută tinerii în întărirea identității locale și îi ajută să se stabilească în comună.</p> <p>Pe lângă dansul popular, Lueta oferă și alte forme de mișcare de dans, cum ar fi zumba și aerobic. Activitățile de dans ar putea fi diversificate cu dansuri de sală sau grupe de dans popular/dansuri de sală pentru adulți, pe baza unei evaluări preliminare a nevoilor.</p> <p>Inițiativa legată de dans trebuie să fie sprijinită de către Consiliul Local.</p>
Perioada de implementare (an/lună):	2023-organizarea grupelor, lansarea programelor 2024- întocmirea programelor anuale
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta – referent cultural
Parteneri:	Locuitori, profesori, copii, instructori
Buget (estimativ):	Bugetul depinde de program, Consiliul local poate cofinanța. Programele pentru copii pot fi realizate prin aplicarea la fondurilor de finanțare, iar cele pentru adulți contra cost.
Resurse:	Fondul Bethlen Gábor Programul Csoóri Sándor

Codul și denumirea proiectului:	3.4.3 – Radio tineret LÖVÉTEKOMM
Scurtă descriere al proiectului:	Radioul de tineret ar putea fi unul dintre canalele de comunicare ale CIR (Centrul de Incubare Rurală), implicând tineri voluntari care să asigure funcționarea. Această echipă ar putea coordona comunicarea dintre tineri și Consiliul Local. Pot fi implicate și alte canale de comunicare, precum Tiktok, canal Youtube, Instagram etc.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 – recrutarea, implicarea tinerilor 2024 – achiziționarea echipamentelor 2025 - funcționare
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta / asociație înființată sau desemnată în acest scop
Parteneri:	Tineri din Lueta / studenți, Centrul Universitar SZEK – prin activități de formare
Buget (estimativ):	20.000-30.000 Euro
Resurse:	Fondul Bethlen Gábor

Codul și denumirea proiectului:	3.4.4 – Tabere tematice
Scurtă descriere al proiectului:	Comuna Lueta dispune - pe lângă vechiul loc de tabără de la Băile Chirui – de un imobil potrivit pentru tabere, care nu este utilizată corespunzător. Partea de cazare a imobilului necesită reabilitare, dar se află în stare de folosință. Această clădire, adică școala Kirulysarki, ar putea reprezenta locul pentru desfășurarea taberelor. În zonă nu există facilități care să fie exclusiv potrivite pentru tabere, organizatorii plasează aceste tipuri de activități la pensiuni, unde prețurile sunt mai mari, locația și spațiul nu sunt întotdeauna potrivite. Prin urmare, acesta ar fi o necesitate în zonă. Activitățile taberelor tematice pot fi conectate cu programele Școlii Populare, asigurând complementaritatea acestora. Tematica taberelor trebuie să răspundă nevoilor locale, se recomandă efectuarea de sondaj preliminar, pentru a afla părerile celor implicați. Grupurile țintă, nu trebuie limitate numai la copii, taberele fiind modalități de recreere/dezvoltare în comun și în rândul adulților. Taberele pot fi implementate și în parteneriat cu organizații non-guvernamentale. În perioada liberă tabăra poate fi inclusă în sistemul de închiriere. Exemple de tematici: Tabără de limba română pentru diferite grupe de vârstă, tabără de meșteșuguri pentru copii și adulți, tabără de yoga, tabără pentru un stil de viață sănătos, tabără de fotografie etc.
Perioada de implementare (an/lună):	2023 – planificare, depunerea cererilor de finanțare
Criteriul de prioritate al proiectului: (Grad I, Grad II, Grad III)	Grad III
Inițiatorul/ coordonatorul proiectului:	Consiliul Local Lueta
Parteneri:	Școala Populară, ONG-uri, UAT-uri învecinate
Buget (estimativ):	Modernizarea locației pentru tabără: 40.000-50.000 Euro Buget total pentru o tabără: 40.000 Lei, Se recomandă realizarea unei evaluări pe bază de comparație, folosind prețurile taberelor organizate în zonă
Resurse:	Fondul Bethlen Gábor

Demeter Csanád, Mihály János (szerk.) 2013: „Az ezergyermekes falu”. A lövétei oktatás rövid története, *Székely Mózes Általános Iskola, Udvarhelyszék Kulturális Egyesület, Székelyudvarhely*

Mihály János 2014: „Nem a ház tart meg magában, hanem Isten őriz abban...” - Egy élő tájház a Kis-Homoród mentéről, In. *Művelődés*, 67. évf. 2014: <https://muvelodes.net/vadrozsak/nem-a-haz-tart-meg-magaban-hanem-isten-oriz-abban>

Documente de dezvoltare:

Programul Național de Investiții ”Anghel Saligny”: <https://www.mdlpa.ro/pages/anghelsaligny>, ultima accesare 29.10.2022

Strategia de dezvoltare spațială a județului Harghita 2015 – 2020 – 2025: <http://elemzo.hargitamegye.ro/hargita-megye-teruletfejlesztési-strategiaja-2015-2020-2025/>, ultima accesare 29.10.2022

Strategia culturală a Județului Harghita 2021-2030, <http://elemzo.hargitamegye.ro/hargita-megye-kulturalis-strategiaja-2021-2030/>, ultima accesare 29.10.2022

Strategia de dezvoltare rurală a județului Harghita 2021-2030, <http://elemzo.hargitamegye.ro/hargita-megye-vidекfejlesztési-strategiaja-2021-2030/>, ultima accesare 29.10.2022

Strategia de dezvoltare a turismului din județul Harghita 2020-2027, <http://elemzo.hargitamegye.ro/strategia-integrata-de-turism-a-judetului-harghita-pentru-perioada-2020-2027/>, ultima accesare 29.10.2022

Strategia de dezvoltare economică a județului Harghita – Harghita 2030, <http://elemzo.hargitamegye.ro/strategia-de-dezvoltare-economica-harghita-2030-gazdasagi-strategia-hargita-2030/>, ultima accesare 29.10.2022

Programul Național de Dezvoltare Locală: <https://www.mdlpa.ro/pages/programulnationaldezvoltarelocala>, ultima accesare 29.10.2022

Strategia de dezvoltare durabilă a Comunei Lueta 2016-2021

Programul Operațional Regional Centru 2021-2027: <http://regio-adrcentru.ro/structura-por-2021-2027/>, ultima accesare 29.10.2022

Planul Național de Redresare și Reziliență: <https://mfe.gov.ro/pnrr/#20>, ultima accesare 29.10.2022

Strategia de dezvoltare economică a municipiului Odorheiu Secuiesc 2021 – 2030: <https://www.udvarhely.ro/strategiak/>, ultima accesare 29.10.2022

Pagina web al Comunei Lueta:

<http://www.lovete.ro/index.php/hu/>, ultima accesare 29.10.2022

<https://lovetekozseg.ro/>, ultima accesare 29.10.2022

Date statistice:

Institutul Național de Statistică:

www.statistici.insse.ro, ultima accesare 16.06.2022

www.edemos.insse.ro, ultima accesare 29.06.2022

Erdélystat – date statistice și instituționale despre România, Transilvania, maghiari din Transilvania în limba maghiară:

<http://statisztikak.erdelystat.ro/adatlapok/lovet/1421> , ultima accesare 01.08.2022

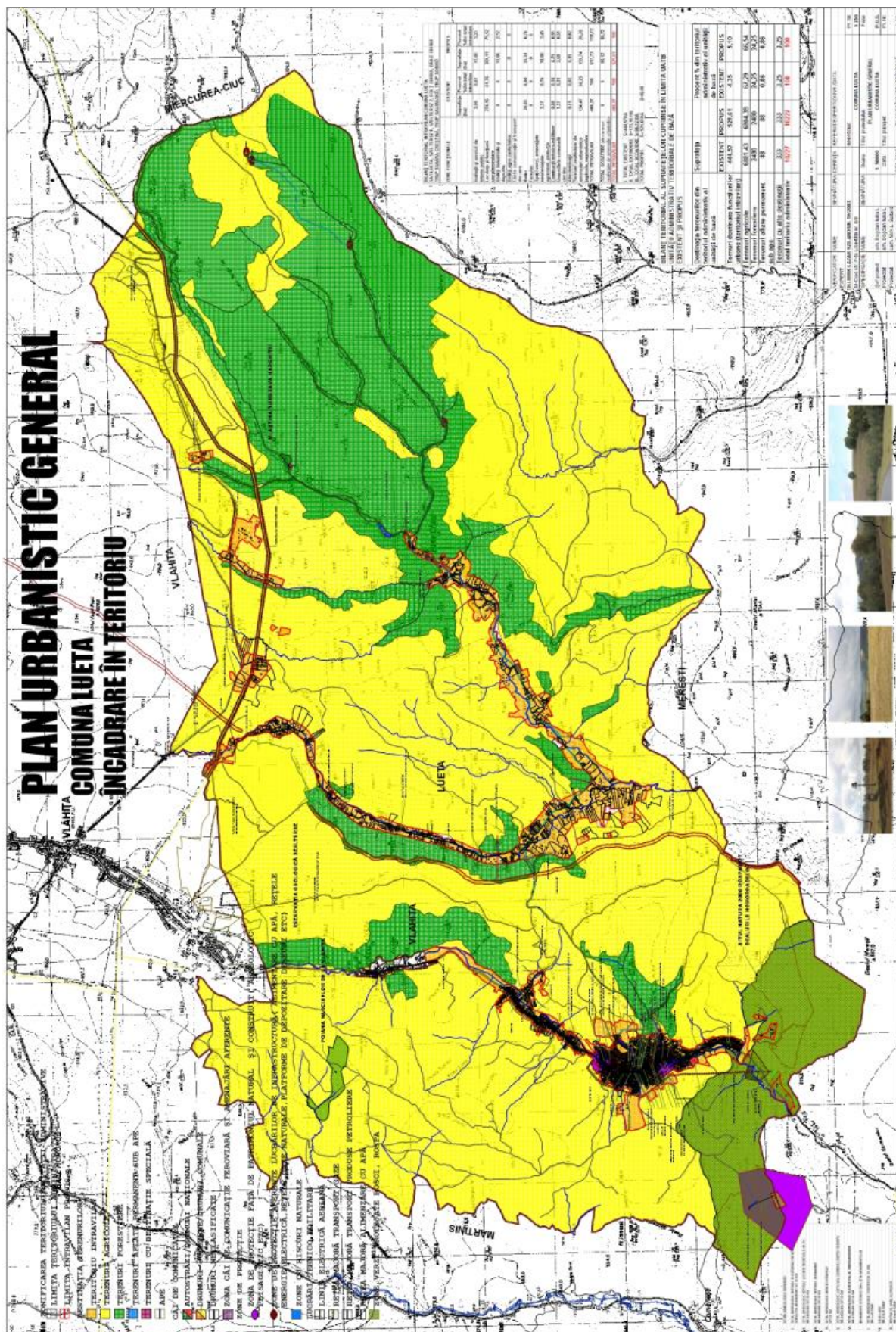
<http://statisztikak.erdelystat.ro/cikkek/novekvben-de-tovabbra-is-jelentsen-a-jarvany-eltti-szint-alatt-az-erdelyi-turistaforgalom-a-nyari-idenyben/99>, ultima accesare 13.07.2022

Surse legate de turism:

https://hu.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1dassz%C3%A9ki_f%C3%BCrd%C5%91, ultima accesare 13.07.2022

<https://visitharghita.com/hu/places/a-lovetei-soskut-3myzavwxusyvxg>, ultima accesare 13.07.2022

https://visitharghita.com/hu/places/kirulyfurdo-pxsm8f_mytnag, ultima accesare 13.07.2022

Szikszi Ábel

ANDRÁS ZSÓFIA 11. é.

